

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

ISSN 1800-5179

GODINA III * BROJ 14 * OŽUJAK-TRAVANJ 2005.

16th World Corporate Games

Zagreb 2005

30. rujna – 2. listopada

**Svjetske korporacijske igre
su sportsko natjecanje sportaša rekreativaca**

**Okupite svoju momčad
i izgradite zdrav duh u zdravom tijelu!**

Grad Zagreb
grad domaćin

Turistička zajednica grada Zagreba
organizator igara i vlasnik licencnih prava

PARTNERI U ORGANIZACIJI

Hrvatska gospodarska
komora

Hrvatski olimpijski
odbor

Zagrebački športski
savez

„HRVATSKI GLASNIK“

K o t o r

Časopis izlazi svaka dva mjeseca.

„Hrvatski glasnik“ je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informacije RCG pod red. br. 04/01-1828 od 31.12.2002. g.

Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica.

Adresa:

Stari grad, Pjaca od kina
85330 Kotor

Telefon:

+381 (0)82 304 232

Fax:

+381 (0)82 304 233

E-mail:

hgd-kotor@cg.yu

Web:

<http://www.hgdcg.com>

Žiroračun:

510-4741-76

Izdavač:

HRVATSKO GRAĐANSKO
DRUŠTVO CRNE GORE
K o t o r

VD glavni urednik:

Tripo Schubert

Uređivački odbor:

Dario Musić
Slobodan Vičević
Dr. Ivan Ilić
Tripo Schubert

Lektor:

Ivo Herenčić

Fotografije:

Stevan Kordić
Dario Musić
Foto Parteli
Radoje Milić

Kompjuterski dizajn:

„TRICEN“, Kotor

Tisak:

„Biro Konto“, Igalo

Naklada:

800 primjeraka

Cijena:

1,00 €

Dragi čitatelji,

U našem životu svakako je najvažnije, ali i najteže, živjeti u pravdi, istini i ljubavi jedni s drugima. Znamo da je čovjek stvoren na sliku Božju i da se ta sličnost događa upravo u tome što čovjek nije u strogom smislu odvojena individua, nego je biće relacija... Čovjek je u biti socijalno biće.

Stoga je istina da čovjek ne može ostvariti savršenu sreću izolirano izvan i mimo drugih, osobito bez pravoga i pravednoga stava prema drugima. Naša sreća je, dakle, u odnosu prema onima s kojima živimo. Usrećujući i objedinjujući bivamo jedan drugome dar. Svako razjedinjavanje, sukobljavanje pod nikakvom cijenom ne može donijeti sreću i zadovoljstvo. Razumljivo je da je i najveća napast koja razara čovjeka upravo napast sukoba samo zato da bi čovjeka učinio nesretnim, a onaj tko je nesretan u sebi, ne može usrećivati druge nego postaje „trovač“. Tako međuljudski odnosi opterećeni neslogom i razdorom, gomilaju mnoštvo nesretnih pojedinaca, ne stvaraju zajednicu, a još manje zajedništvo i troše se ogromne energije upravo zato da sebe opravdamo, prikazujemo u boljem svijetlu i tim činom upadamo odmah u prvu zamku, a to je da onog drugog sudimo, osuđujemo ili barem smatramo manje vrijednim od sebe.

Svijet je pun predrasuda. Predrasuda sama po sebi je zlo jer je zapreka istini. Imati sud, ili osudu prije nego se zna istina, direktni je grijeh protiv istine. A puni smo predrasuda. Da smo puni opreza, bilo bi i opravdano i razumljivo. Oprez je samo razboritost i svijetlo kojim čovjek osvjetljava svoj put, znajući da ga okružuju mnoge opasnosti, pa i nedobronamjerni ljudi. Ali predrasuda je već gotov stav u kojem čovjek donosi sud prije nego zna istinu i to sud osvoje bližnjemu koji se diže onda kao zid razdjeljivanja i onaj drugi koliko god bio pravedan ili istinit, biva odbačen samo zato što je njegov sugovornik pun predrasuda prema njemu.

Gospodin Isus je postavio vrhovno moralno načelo „Ne sudite, da ne budete suđeni, ne osuđujte da ne budete osuđeni!“ O predrasudama nije ni govorio. Ako ovako oštro moralno načelo po Isusovoj želji regulira međunarodne osnove, suda i osude, koliko je dublje načelo još težega stanja, a to je predrasuda. Suprotno onome što je kod Lukina evanđelja Isus jasno rekao učenicima, predrasuda se služi logikom „Tko nije sa mnom – protiv mene je“. Tako se zajednica razbija u male grupe – klanove – podgrupe i svojevrsne „tvrđavice“ iz kojih se onda na one „druge i drugačije“ baca drvlje i kamenje predrasuda čija je posljedica isključivost. unakrsno se dogodi da se zbog predrasude i svojih vlastitih grupacija uzajamno tako isključujemo da na koncu više nitko ne može s nikim. U tom momentu više nema ni riječi o zajednici, još manje o zajedništvu, a da ne govorimo o kršćanskim načelima međuljudskih odnosa.

Naše društvo je bilo doseglo točku razbijanja. Grupice i „grupašenja“ koje se suprotstavljaju samo zato što su puni predrasuda, onemogućuju i onaj minimalni dijalog u kojem bi se suprostavljeni stavovi usaglasili. I stalno izmišljamo priče o navodnim zloupotrebama, kršenju, prihvaćenih principa ponašanja i rada, a nikako ne prihvatamo gorku istinu da nam smeta nečiji uspjeh i zato posežemo napasti predrasuda – suda – isključivosti i konačno potpisujemo groznu presudu: samouništenje.

Da smo barem pelikan, koji vlastitom krvlju hrani svoju mladunčad pa bismo barem bili žrtve ugrađene u život bolji i sretniji – generacija koje dolaze iza nas. Ali mi nismo pelikani nego višeljedi predrasuda i živimo logiku: Tko nije u mom „klanu“ protiv mene je. Tako se događa da se zapravo istina potpuno gubi, pravda gazi, a ljubav nestaje i sve mogućnosti koje bi se i našle kao rješenje, već su unaprijed osuđene na propast. Tako se događa da više nemamo nijedne jedine okosnice, ideje i programa oko kojeg bi se barem okupila većina, ako ne i svi. Ali s tim više imamo snage svaki iz svoga ugla, puni gorčine, zagorčavati drugima, suditi i osuđivati svaku inicijativu, zaboravljajući da time ne postizemo ništa, nego samo gubimo. Nema nijedne kohezivne snage koja bi nas do te mjere okupila da nas barem osvijesti da tako nema smisla raditi i da smo u presudnom času povijesti svi odgovorni za osudu vlastitoga naroda koji potpisujemo.

VD glavni urednik

Prednja strana korica: **Palače i grb pomorske obitelji Radimir iz Dobrote**

Zadnja strana korica: „Hrvatska priča u Zaljevu svetaca“ (foto zapis)

USKRS – TEMELJ DOBRA I IZVOR NADE

Svi mi prolazimo velikom tržnicom duševnih ponuda i duhovnih vrednota. Uzeti trebamo ono što život izgrađuje, od čega se živi, kupiti treba ono što nas čuva i liječi. Vrijeme odluka, a zapravo odluku treba početi mijenjati sebe. Neka nam polazna točka te promjene u nama i odluke za opće dobro bude geslo: Ljubav i dokazano zajedništvo su u temelju svega što postoji i onda je to cilj života i spas za nas!

Bio je Uskrs, puno sreća, puno događaja. Sve nas to ne može ostaviti bez razmišljanja. Gledajući događanja očima vjere, Uskrs je uvijek temelj i izvor nade. Gledajući sve ono što se događa u našoj društvenoj zajednici, napose u onome što smo prošli kao „razapeta bića“, pokušajmo razmišljati u svjetlu uskrsnog jutra. Ono baca posve nove zrake svjetlosti i u naše tjeskobe. U ovim mislima razmišljam o jednoj bitnoj poruci za svako vrijeme, a napose ovo naše – Uskrsno – ovo naše u kom se treba ponovno boriti protiv razdora i mržnje i graditi mir i budućnost. Molim cijenjene čitatelje, makar i nisu vjernici, da ipak u srcu dopuste da nas rasvjetljuju ove misli.

Svatko se od nas u životu nađe na raskrsnici. Na nama je da odlučimo kome ćemo vjerovati na koju ćemo se stranu okrenuti.

Naš život je ispunjen gotovo jednako svjetlom i tamom, dobrim i zlim. Svakoga od nas prati bolest, ali i zdravlje, svatko se od nas muči, ali i uživa. Svaki dan ispraćamo sprovode, ali i očekujemo rođenje nove djece. Najbolji prijatelji nas ponekad razočaraju, ali nekada nam i neprijatelji postanu prijatelji. Ima majki koje odbacuju svoju djecu, ali ima i mnogih drugih majki koje usvajaju tuđu djecu i vole ih kao vlastitu. Ima prometnih nesreća, ali još više postoji lijepih, divnih vožnji i stizanja na ciljeve svim prometlima.

Život u odlukama

Često se izmakne rame i srce na koje smo se oslonili, ali uvijek možemo naći ruku na kojoj možemo stati, dlan koji nam se nudi pružen iz ljubavi, rame koje

nam se činilo tako strano, a postalo nam je blisko i sigurno. Postoje zime za koje se treba dobro spremiti i koje treba izdržati, ali postoje i proljeća, ljeta i jeseni u kojima uživamo. Dođu teški, tmurni, oblačni i magloviti dani, ali nakon njih zasja sunce, noću se pojavi mjesec i vedro nebo. Opet nam neki cvijetak namigne, ptice se gnijezde oko nas i osjetimo da je život lijep.

Postoji pakao, ali postoji i raj. Postoji napasnik đavao, ali postoji i Bog koji je apsolutno iznad svakog zla. Postoje u nama strahovi, ali su jače naše nade.

Pojavi se u srcu mržnja i osveta, ali praštanje i ljubav nadvladaju

te osjećaje. Rezignancija se često javi u našem srcu, ali opet nas nešto povuče da vjerujemo da ćemo uspjeti. Zahvati nas teška depresija i čini se jedino samoubojstvo može biti izlaz, a onda opet odnekud sijevne život, pojavi se ljubav i snaga, opet nas zahvati radost, zdravlje i mir zasjaju na našim putevima, te zaželimo živjeti i kajemo se što smo ikad pomislili da bismo uništili život. Postoji grijeh koji je učinjen, ali tu je i kajanje. Postoje majke koje ubijaju svoju djecu, ali postoje i druge koje se bore da svako začeto dijete ostane te da i ubijena djeca dođu u nebo. Dobro i zlo, život i smrt, mrak i svjetlo se u nama bore. Bez odluke se ne može proći životom.

Možemo vjerovati da je mrak jači i da s najbolje njemu predati da on ispuni naš život. Možemo povjerovati da su svi ljudi naivni, jadni i glupi, da nikome ne treba vjerovati i da od njih treba bježati. Možemo povjerovati da se od ljudi najbolje kloniti ili ih uništavati jer su zli.

Dobro ipak pobjeđuje

Dakako, u svakom postoji zlo, ali nisu zato ljudi zli. Kao što u svakom bolesniku postoji bolest, ali nije zato bolesnik bolest. Njega je napala bolest, a nije on

napao zdravlje. Tako u svakom čovjeku postoji i zlo, ali nije zato on

zlo. U svakome čovjeku postoji mržnja i osveta, ali to je nešto što je njega napalo, a ne što je on htio, uzeo i nosi. Nitko ne želi biti zao, nego nas zlo napada, zavodi i vuče jedne protiv drugih. Treba znati dobro razlikovati bolesnika od bolesti, zločinca od zločinstva, mrzitelja od mržnje.

Unatoč svim zlima, dobro je uvijek jače. Noć je samo pomanjkanje svjetla, mržnja je samo odmak od ljubavi, smrt je samo trenutni prijelaz između jednog života i drugoga. Pakao ne vlada zemljom, zločinci nijesu gospodari svijeta, profiteri nemaju u svojim rukama sve gospodarstvo svijeta. Ne drže sve vojske svijeta u svojoj vlasti mafija, terori-

sti i fundamentalisti. Svijetom ne vlada zlo, nego dobro, ne vlada mrak, nego svjetlo. Svijetom ne vladaju pako i đavao, nego Bog i nebo.

Treba se dakle, opredijeliti. Za opredeljenje je potrebna spoznaja, potrebno je ocijeniti što je dobro, a što je zlo, potrebno je nakon toga stvoriti odluku i krenuti odlučno u stranu. Na što se odlučimo u životu, takvi ćemo biti. Vjerujemo li tami, bit ćemo mrak; vjerujemo li smrti, past ćemo u depresiju i samoubojstvo; vjerujemo li u osvetoljubivost, past ćemo od osvetničke ruke. Vjerujemo li u smrt, nećemo više živjeti. Vjerujemo li paklu, tamo ćemo se naći. Opredijelimo li se za svjetlo, za život Boga i čovjeka, tada ćemo to biti i tamo se naći. Vjerujemo li da jedino ljubav može ljude okupiti i spasiti, onda će nam tako biti i mi ćemo to biti. Vjerujemo li da život i radost vladaju svijetom, tad ćemo izaći iz svake depresije, iz svake pomisli na uništavanje života, iz svake mržnje i osvetoljubivosti. Opredijelimo li se za Boga, bit ćemo vjernici i pobjeđivat ćemo i najgore zlo oko sebe i u društvu. Svi smo mi na životnim izborima.

Svi mi prolazimo velikom tržnicom duševnih ponuda i duhovnih vrednota. Uzeti trebamo ono što život izgrađuje, od čega se živi, kupiti treba ono što nas drži i što nas čuva i liječi. Vrijeme odluka, i zapravo odluku treba početi mijenjati sebe. Neka nam polazna točka te promjene u nama i odluke za opće dobro bude geslo: Ljubav i dokazano zajedništvo su u temelju svega što postoji i onda je to cilj života i spas za nas!

vlč. Dr. A. Kopilović

U povodu smrti pape Ivana Pavla II.

OD DIVLJENJA DO OSPORAVANJA

Papino srce stalo kucati u subotu 2. travnja 2005. godine u 21:37 sati. Posljednje njegove riječi, koje je napisao i predao svom osobnom tajniku Stanislawu Dzsiwiszu glasile su: „Radostan sam, budite i vi. Molimo zajedno u radosti, Djevici Mariji povjeravam se s radošću.“ Iz knjige „Ne bojte se“ u izdanju zagrebačkoga Večernjeg lista prenosimo osvrt Juraja Kolarića na papino životno djelo pape.

Nemoguće je u nekoliko redaka opisati svestranu djelatnost koju je papa Ivan Pavao II. razvijao tijekom svoga pontifikata, ali ostaje činjenica da su neka događanja i njegove odluke izazvali divljenje na jednoj i osporavanja na drugoj strani.

Ponajprije, papi se na političkom i društvenom planu pripisuje zasluga za rušenje berlinskog zida 1989. godine, čime je započela agonija komunizma i njegov silazak sa svjetske političke scene. Nadalje, papinih više od stotinu putovanja izvan Italije svrstavaju ga među najveće suvremene vjerovjesnike. Njegovi nastupi i govori daju

nam pravo da ga usporedimo s djelom apostola Pavla, koji je kršćanstvo donio na veliku svjetsku pozornicu. Uveo je Crkvu u treće tisućljeće kršćanstva, ali je i prvi papa koji se poslužio elektroničkom poštom šaljući poruku Crkvi u Oceaniji (22. studenoga 2001). Nijedan papa u povijesti nije toliko puta izgovorio „me culpa“ za grijehe, promašaje i uvrede koje su crkveni ljudi i katolički vjernici tijekom povijesti nanijeli drugima. On je prvi papa u povijesti koji se molio u džamiji i sinagogi te propovijedao u jednoj evangelističkoj crkvi. Konačno, nijedan papa u povijesti Crkve nije se

18. svibnja 1920. – Karol Josef Wojtyła rođen je u Wadowicama, gradu 50-tak kilometara udaljenom u Krakovu: bio je drugo od dvoje djece Karola Wojtyły i Emilije Kaczorowske.

21. lipnja 1920. – krstio ga vojni kapelan P. Franciszek Zak.

1929. – umire mu majka Emilija.

1932. – umire mu stariji brat Edmund, liječnik.

1938. – nakon završetka studija na višoj školi „Marcin Wadowita“ u Wadowicama upisuje se na Jagelonsko sveučilište u Krakovu.

1939. – nacisti zatvaraju Sveučilište te mladi Karol od 1940 do

1944. – radi u kamenolomu, a potom u kemijskoj tvornici „Solvay“ kako bi zaradio za život te izbjegao deportaciju u Njemačku.

1941. – umire mu otac Karol, niži vojni časnik.

1942. – osjetivši poziv za svećenstvo, tajno počinje pohađati predavanja na Teološkom fakultetu Jagelonskog sveučilišta kao bogoslov Krakovske nadbiskupije, istodobno je jedan od promicatelja „Rapsodijskog kazališta“ koje je također djelovalo u tajnosti.

1. studenoga 1946. – zaređen je za svećenika u Krakovu.

2. studenoga 1945. – Karol Wojtyła služi prvu misu.

1948. – u Rimu, pod vođstvom francuskog dominikanca Garrgua – Lagragea, postiže doktorat iz teologije s tezom o nauku vjere u djelima sv. Ivana od Križa, na studij u Rim poslao ga je tadašnji krakovski nadbiskup kardinal Adam Stefan Sapieha; vraća se u Poljsku i obavlja službu kapelana u Niegowicu, a potom studentskog kapelana u župi sv. Florijana u Krakovu.

1953. – doktorira na Lublinskom sveučilištu, na kojem je poslije bio profesor moralne teologije i socijalne stike, a iste je predmete predavao i na teologiji u Krakovu.

4. srpnja 1958. – papa Pio XII. Imenovao ga je pomoćnim biskupom te u 38. godini života postaje najmlađim poljskim biskupom; imenovan je naslovnim biskupom Ombija.

28. rujna 1958. – za biskupa ga je u katedrali u Krakovu zaređio nadbiskup Eugeniusz Baziak.

13. siječnja 1964. – za Drugog vatikanskog koncila, papa Pavao VI. Imenuje ga krakovskim nadbiskupom, kao nadbiskup sudjelovao je na Drugom vatikanskom koncilu (1962–1965)

26. lipnja 1967. – papa Pavao VI. Imenovao gaje kardinalom Svete Rimske Crkve.

6. kolovoza 1978. – Pavao VI. umire u papinskom ljetnikovcu u Castel Gandolfu: nasljeđuje ga kardinal Albino Luciani koji uzima ime Ivan Pavao I.

29. rujna 1978. – Ivan Pavao I. umire.

14. listopada 1978. – Karol Wojtyła izabran je za papu; nakon punih 455 godina izbor je pao na netalijana, prvog papu Slavena u povijesti; Karol Wojtyła uzeo je ime Ivan Pavao II. ; on je 264 papa i 263. nasljednik sv. Petra.

toliko zalagao za mir u svijetu i promicanje civilizacije ljubavi i nijedan nije bio takav idol mladima kao ovaj papa iz Poljske.

Međutim, Ivan Pavao II. doživio je i teška razočaranja i bolna osporavanja. Njegova ekumenska molitva nije naišla na odjek kod patrijarha Ruske pravoslavne crkve, a i dijalog sa Židovima nije donio očekivane rezultate. Njegova temeljna načela koja proi- zlaže iz Evanđelja često su bila osporavana. U današnjem svijetu, koji postupno gubi kršćanske temelje ili ih marginalizira, papine poruke o snošljivosti, zajedništvu, praštanju i pomirenju rado su se slušale, ali su njegovi pozivi na borbu protiv pobačaja, droge, eutanazije, istospolnih bračnih zajednica bili podvrgnuti oštroj kritici, a njega su nazivali konzervativcem i osobom bez smisla za novo vrijeme. I neki su mu teolozi predbacivali da je zastupao čvrsta dogmatska stajališta: da je previše us- trajao na podjeli laika i klerika u Crkvi, da je bio nefleksibilan kad je u pitanju odlazak u mirovinu crkvenih službenika te da uporno nije dopuštao razmišljanja o mogućnosti re- denja žena za svećenice.

No jedno je sigurno. Oso- ba koja je ostavila najveći moralni trag u najnovijoj povijesti svijeta bio je Pa- vao II. Čovjek koji nije ušao u uobičajne ljudske šablone. On je bio je- dinstven i neponovljiv. Nje- gov križni put koji je započeo atentatom i ranja- vanjem 13. svibnja 1981. dao mu je aureolu muče- nika. Bolestan i slab po- kazivao je svoju snagu i jakost poput Crkve Kris- tove, koja katkad ospora- vana, progonjena i ranja- vana grijesima i promaša- jima vlastitih članova, po- raze pretvara u pobjede, a svoju slabost pretače u ja- kost, entuzijastički nošena u povijeti izrekom svoga utemeljitelja Isusa Krista: „Ne bojte se. Ja sam s vama do svršetka svijeta“.

Izabran nasljednik Ivana Pavla II.

BENEDIKT XVI. NOVI POGLAVAR KATOLIČKE CRKVE

Novi papa je njemački kardinal Joseph Ratzinger, koji je uzeo ime Benedikt XVI. Izabran 19. travnja 2005. god. kada se pojavio bijeli dim iz dimnjaka Sikstinske kapele u 17:55 sati.

Oglasila su se zvona na bazilici Sv. Petra potvrđujući izbor no- vog pape. On je jedan od najeminentnijih pred- stavnika konzervativne crkvene struje. Do izbora bio je pre- fekt Kongregacije za dok- trinu vjere, te prvi vati- kanski teolog i dekan Kardi- nalskog

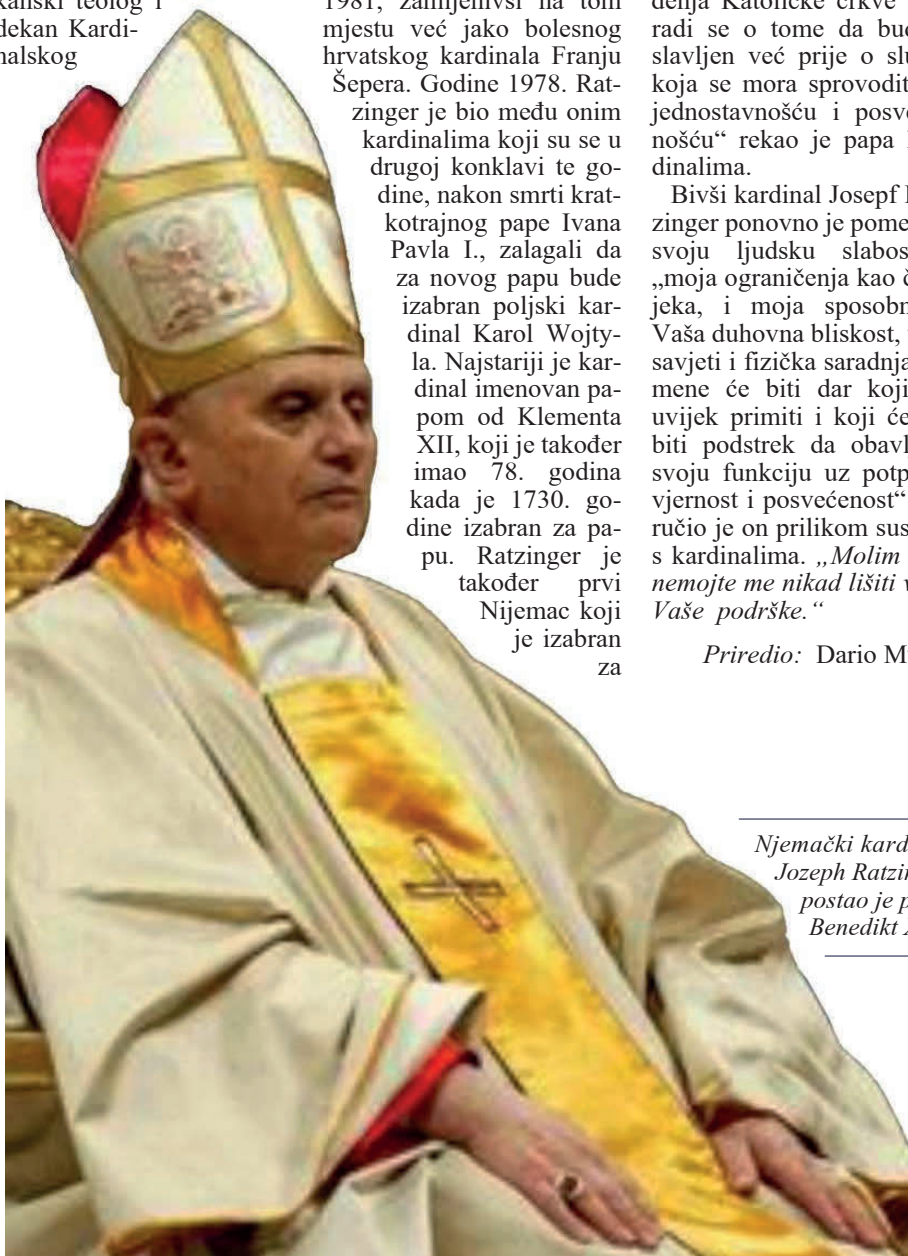
zborna. Ratzinger je rođen 16. travnja 1927. u Mektlu u Bavarskoj, u Njemačkoj, studirao je filozofiju i teo- logiju, bio nadbiskup Mün- chena i Freisinga, a postao kardinalom 1977. godine. Pročelnikom kongregacije za nauk vjere postao je 1981, zamijenivši na tom mjestu već jako bolesnog hrvatskog kardinala Franju Šepera. Godine 1978. Rat- zinger je bio među onim kardinalima koji su se u drugoj konklavi te go- dine, nakon smrti krat- kotrajnog pape Ivana Pavla I., zalagali da za novog papu bude izabran poljski kar- dinal Karol Wojty- la. Najstariji je kar- dinal imenovan pa- pom od Klementa XII, koji je također imao 78. godina kada je 1730. go- dine izabran za pa- pu. Ratzinger je također prvi Nijemac koji je izabran za

Papu od pape Viktora II. (1055.–1057).

Papa Benedikt XVI. je izjavio da želi da služi ra- dije nego da bude slavljn tokom svog pontifikata, i zamolio kardinale da mu pomognu da prevaziđe svo- ju slabost tokom predvo- denja Katoličke crkve „Ne radi se o tome da budem slavljn već prije o službi koja se mora sprovesti sa jednostavnošću i posveće- nošću“ rekao je papa kar- dinalima.

Bivši kardinal Josef Ratzinger ponovno je pomenuo svoju ljudsku slabost i „moja ograničenja kao čov- jeka, i moja sposobnost. Vaša duhovna bliskost, vaši savjeti i fizička saradnja, za mene će biti dar koji ću uvijek primiti i koji će mi biti podstrek da obavljam svoju funkciju uz potpunu vjernost i posvećenost“ po- ručio je on prilikom susreta s kardinalima. „*Molim Vas nemojte me nikad lišiti vaše Vaše podrške.*“

Priredio: Dario Musić

Njemački kardinaj Jozeph Ratzinger postao je papa Benedikt XVI.

IV. godišnja Izborna skupština Hrvatskog građanskog društva Crne Gore

ČETVEROGODIŠNJI REZULTATI KOJI OBVEZUJU

Početak dopunske nastave na hrvatskom jeziku u Kotoru i Tivtu opravdao očekivanja. Uspješno se ostvaruje kulturna suradnja Boke i gradova Dalmacije i Zagreba. Započeta aktivnost na omogućavanju gledanosti TV signala HTV-a u kotorskom zaljevu, uskoro će uroditi plodom. Otvaranje redovne autobusne linije Boke i Dubrovačke regije – Crne Gore i Hrvatske; uskoro Skupina članova i aktivista Društva na čelu sa don Brankom Sbutegom pokušala razbiti Društvo.

S ubota je, 5.3.2005. godine, dan kada je održana godišnja Izborna skupština Hrvatskog građanskog Društva Crne Gore, u kazališnoj dvorani Kulturnog centra u Kotoru.

Nebo se zatvorilo nad Kotorom, kiša lije kao iz kabla, obavljaju se posljednje pripreme za početak velikog događaja. Gosti iz Republike Hrvatske su već stigli. Do početka Skupštine očekuju se i gosti iz Crne Gore, iako je sjeverni dio Republike odsječen od primorja velikim snježnim nanosima.

Točno u 16 sati na pozornicu izlaze ženska klapa „Biserice Boke“ u dobrotskim nošnjama i muška klapa „Sv. Juraj“ HRM iz Splita u svećenim odorama. Po prvi put u Kotoru se intonira himna Republike Crne Gore „Oj svijetla majska zoro“ u izvođenju „Biserica Boke“, a klapa „Sv. Juraj“ je otpjevala hrvatsku himnu „Lijepa naša“. Oduševljenje i buran aplauz u prepunoj dvorani, koja je

tog dana bila mala za sve članove, izaslanike i goste.

Među gostima na IV. godišnjoj Izornoj skupštini HGDCG-a su bili: Generalni konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori **Ivan Škarić**, izaslanik premijera Vlade Republike Hrvatske dr. **Iva Sanadera**, izaslanik Ministra kulture Crne Gore **Predrag Malbaša**, **Zdenka Babić Petričević** i **Ivanka Roksandić**, zastupnice hrvatskog Sabora, **Stipe Zeba**, pomoćnik ministra vanjskih poslova RH, **Ivana Sućec Trakoštanec**, predsjednica saborskog pododbora za hrvatske manjine, izaslanstvo Dubrovačko-neretvanske županije u sastavu: **Vedran Leleković**, zamjenik Župana, **Ivan Mujo**, pročelnik odjela za društvene djelatnosti i županijski vijećnik **Željko Kulišić**, **Vladimir Velnić**, potpredsjednik Skupštine grada Zagreba i Predsjednik Turističke zajednice grada Zagreba, **Ljubomir Urlić**, dogradonačelnik grada Splita, **Domagoj Ante Petrić**, zamjenik ravnatelja HMI, **Maja Mozara**, voditeljica Podružnice HMI-ja Dubrovnik, **Ivo Kujundžić**, urednik HTV emisije „Korijeni“, **Branko Uvodić**, izaslanik glavnog ravnatelja HRT-a **Mirka Galića**, **Nenad Zakarije**, glavni urednik časopisa „Matica“, **Radomir Pavičević**, predsjednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, **Slobodan Franović**, predsjednik crnogorskog Helsinškog odbora, **Damir Pinjatić**, direktor predstavništva Hrvatske gospodarske komore za Crnu Goru, izaslanik predsjednika općine Herceg-Novi **Radovan Arnaut**, **Marija Vučinović**, dopredsjednica HGI-ja – Tivat, **Silvio Marković**, predsjednik HKD-a „Napredak“ – Tivat i **Zoran Nikolić**, predsjednik KZU-a „Napredak“ – Gornja Lastva.

Skupštini su upućeni pozdravni brzojavi iz Hrvatske i Srbije i Crne Gore i Ma-

đarske. Nažalost, i ovoga puta Skupštini nisu nazočili

menskih nepogoda nisu doputovali **Josip Ivanović**, predsjednik HNV za SCG i **Ivan Šišak**, predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji.

Skup je otvorio i predsjedavao Skupštinom dr. **Ivan Ilić**, član Predsjedništva HGDCG-a. On je svim sudionicima zaželio toplu i iskrenu dobrodošlicu i izrazio zadovoljstvo što se nakon tri godine Skupština opet održava u Kotoru, gradu svjetske kulturne baštine.

Nakon što je pozdravio sve izaslanike, goste, članove i predstavnike polaznika prve generacije dopunske nastave na hrvatskom jeziku iz Kotora i Tivta, minutom šutnje odana je počast devetorici umrlih članova Društva između dvije Skupštine.

U radno Predsjedništvo Skupštine izabrani su uz dr. Ilića i predsjednika Društva **Tripa Schuberta**, predsjednici UO podružnica: Podgorice dr. **Duro Kojan**, Bara **Vladimir Medović**, Tiv-

Uzvanice na IV. godišnjoj Izornoj skupštini Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore

ta **Zlatko Vučinović** i Kotor dr. **Edita Starović**.

Tijekom svečanog dijela Skupštine, nazočnima su se obratili mnogi gosti:

Generelni konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori Ivan Škarić u svom obraćanju, pored ostalog, je istakao da je ponosan što je u Kotoru, gradu koji je pod

ve“. Konzul Škarić također je skupu prenio pozdrave predsjednika Vlade Republike Hrvatske **Iva Sanadera**.

Skupštinu je pozdravio Vladimir Velnić, potpredsjednik Skupštine grada Zagreba, izražavajući zadovoljstvo što je Hrvatsko građansko društvo uspjelo or-

Dr. Ivan Ilić otvara Skupštinu

zaštitom UNESCO-a, jer je došao iz Splita, grada koji je također svjetska baština. „Na sve vas apeliram kako trebate čuvati sve te vrijednosti, jer malo je zemalja koji imaju svoje gradove, koje su Ujedinjeni narodi priznali za svjetske vrijednosti. Kako bi te vrijednosti ostale moramo živjeti zajedno, moramo živjeti slož-

ganizirati hrvatski korpus u Crnoj Gori, očuvati identitet, raditi na očuvanju jezika i na najbolji mogući način prezentirati bogatu kulturnu baštinu Boke kotorske. „Suradnja naših dviju institucija kroz projekte „Tjedan Hrvata Crne Gore“ u Zagrebu i „Hrvatski dani u Boki“ pokazala je visoki stupanj zajedništva i

Radno predsjedništvo Skupštine

no“, istaknuo je Škarić.

Predrag Malbaša, u ime Ministarstva kulture RCG, istaknuo je: „HGDCG, uz ostalo, njeguje i razvija međusobno uvažavanje pripadnika različitih nacija i religija u Crnoj Gori, pouzdan je partner u stvaranju moderne crnogorske drža-

organiziranosti u promidžbi hrvatske kulture,“ istakao je Velnić.

U to ime uručio je zlatnu plaketu Turističke zajednice grada Zagrebu Hrvatsko-me građanskom društvu, predsjedniku Schubertu srebrnu, a tajniku **Dariju Mušiću** brončanu plaketu.

POZDRAVNI BRZOJAVI

GRADONAČELNICA KOTORA MAJA ČATOVIĆ

Poštovni skupe, doista mi je žao što nisam osobno prisutna danas među vama i što vam ne mogu osobno iskazati i dobrodošlicu i pozdrav. Na žalost, zdravstveni problemi me sprječavaju privremeno u redovnim aktivnostima, pa se nadam da ćete, uvažavajući ovaj razlog, ne manje uvažiti moje pozdravno slovo: Ja sam od nedavno izabrana za gradonačelnicu Kotora, i privatila sam se te dužnosti u nadi kako ću i svojim stavovima i svojim radom prionjeti da Kotor rehabilitira u potpunosti svoj naslijeđeni ugled i svoju bogatu civilizacijsku i kulturnu tradiciju. Svjesna sam koliko je to nužna pretpostavka svakog njegovog budućeg razvoja. On se ne mora stidjeti svojih tradicija, jer u njima mi danas, njihovi baštinici prepoznajemo i pažnju za čovjeka i pažnju za različite etničke, vjerske i nacionalne grupe koje su se ovdje susretale, zajedno živjele, radile, naporno i kooperativno i iznad svega dubokopostovala u svim onim razlikama koje su pripadale njihovim kulturnim, vjerskim i nacionalnim identitetima. U tom svjetlu i djelovanje Hrvatskog građanskog društva, koji se svojim radom zalaze upravo za takve vrijednosti. Unapređivanje etničke samobitnosti ne može, ne smije i ne treba značiti povredu bilo čije druge, ali njeno prešućivanje značilo bi tihu smrt. Ja kao gradonačelnica želim pomoći životu i živima, neka budu, neka djeluju u skladu sa pozitivnim zakonima Crne Gore, nek ih provode, neka ih poboljšavaju, i jednom riječju neka utječu na kvalitetu svog života onih s kojima dijele i prostor i sudbinu. Boka jeste u tom smislu već jedna privilegija. U njoj živjeti znači imati dnevno pred sobom i oko sebe čudo njene ljepote. Na nama je da tu ljepotu čuvamo kao dragocjenu prirodnu baštinu, ali Boka je isto tako, a posebno grad Kotor i njegova općina i veliki trezor kulturno-umjetničkih ljepota. Na nama je da i to čuvamo, štitimo i unaprijedimo. Odgovorno tvrdim da su naši potencijali veliki, ali isto tako se iskreno nadam kako smo i mi sami građani ove općine njen najveći potencijal. I taj potencijal ja želim iznad svega potaknuti, i za taj proces neću žaliti truda i napora kako bih zadobila i pristalice i suradnike. Od Hrvatskog građanskog društva se nadam u tom smislu daljnjoj saradnji, a s moje strane i sa strane općinske uprave koju predstavljam, mogu obećati svesrdnu pomoć i otvorena vrata za sve pravedne i dobronamjerne akcije. Izričem svoj poseban pozdrav svim uvažanim gostima Vašeg skupa, posebno onima koji su ne žaleći truda došli iz susjedne Republike Hrvatske. Neka im ovo kišno bokeško nebo ne potamni doživljaje. Budite uvjereni da ste u Kotoru uvijek dobrodošli, i osobno se nadam da ću Vas u mnogim drugim prilikama imati čast osobno pozdraviti i posvjedočiti iskrenost mojih riječi. A svim zajedno želim neka i ova skupština donese plodova, kako bi Hrvatsko Građansko Društvo moglo u buduću što uspješnije obavljati svoju zacrtanu civilizacijsku misiju.

Gradonačelnica Maja Čatović

PREDSJEDNIK REPUBLIKE CRNE GORE FILIP VUJANOVIĆ

Zahvaljujem Vam na pozivu da prisustvujem godišnjoj izbornoj skupštini „Hrvatskog građanskog društva Crne Gore“. Uvjeren sam kako će aktivnosti vašeg društva pridonositi međunacionalnoj toleranciji i skladu suživota u Crnoj Gori, kao i razvijanju još kvalitetnije veze između Crne Gore i Hrvatske.

Najsrdčajnije Vas pozdravljam.

Filip Vujanović

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE STJEPAN MESIĆ

Srdačno zahvaljujem na Vašem pozivu da budem nazočan Izbornoj godišnjoj skupštini Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Nažalost zbog prije preuzetih obveza ne mogu se odazvati. Koristim se međutim prigodom ponovo naglasiti da sa zanimanjem pratim Vaš rad ne samo kao vaš počasni član nego prije svega u sklopu svoje ustanove, ali i ljudske obveze da se brinem o dobru hrvatskog naroda izvan granica Republike Hrvatske. Vaše Društvo osnovano je sa željom kako bi se olakšala trajna i djelotvorna prisutnost Hrvata u Crnoj Gori. Uspjeh je u tome već postignut, koji je utoliko značajniji jer je vrijeme u kojemu ste djelovali i djelujete još opterećeno bremenom teških godina prošlog desetljeća. Što daje nadu u buduće uspjehe? Svakako ono što je do sada postignuto, ali prije svega ispravnost motivacija da Hrvate u Crnoj Gori okupljate i trajno potičete na to da čuvaju i razvijaju svoje nacionalne osobitosti, da se zauzimaju za stvarnu i djelatnu prisutnost hrvatskih predstavnika u tijelima vlasti, da crnogorskoj i hrvatskoj javnosti predstavljate znatan prinos što su ga Hrvati tijekom povijesti dali na svim područjima života svog zavičaja. Uz to, važno je da nastavite izgrađivati i širiti veze s matičnom domovinom te da razvijate razumijevanje s crnogorskim narodom i suradnjom s vlastima Crne Gore. Može se reći da je Vaš rad znatno pridonio činjenici da se danas glas Hrvata u Boki kotorskoj i u cijeloj Crnoj Gori snažnije čuje i prihvaća s uvažavanjem. Svim sudionicima Izborne skupštine upućujem srdačne pozdrave sa željom za ispunjenjem svakog osobnog dobra, a izabranom vodstvu Društva želim svaki uspjeh u ostvarivanju ciljeva i programa.

S poštovanjem.

Stjepan Mesić

POZDRAVNI BRZOJAVI

PREDSJEDNIK VLADE REPUBLIKE CRNE GORE MILO ĐUKANOVIĆ

Najljubaznije Vam zahvaljujem na pozivu da prisustvujem godišnjoj skupštini Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Raznovrsne aktivnosti koje ste realizirali u tijeku prošle godine potvrđuju vaš značajan doprinos daljoj demokratizaciji crnogorskog društva. Hrvatsko građansko društvo je, prvenstveno svojim zapaženim djelatnostima u oblasti prosvjete i kulture, na kvalitetan način afirmiralo život Hrvata u Crnoj Gori.

Realizacija vaših programa ima poseban značaj danas, u vrijeme kada su odnosi između Crne Gore i Hrvatske na zavidnoj razini. Stoga Vas uvjeravam da će Vlada Republike Crne Gore i ubuduće imati razumijevanja za sve sadržajne i ambicioznije planove Hrvatskog građanskog društva. Zaista žalim što zbog ranije preuzetih obaveza nijesam u mogućnosti prisustvovati Skupštini Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Stoga koristim ovu priliku srdačno Vas pozdraviti i svima Vama poželjeti mnogo uspjeha u daljnjem radu.

S poštovanjem.

Milo Đukanović

MINISTAR PROSVJETE I ZNANOSTI REPUBLIKE CRNE GORE SLOBODAN BACKOVIĆ

Povodom Vašeg poziva na Izbornu godišnju Skupštinu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore Kotor, koristim priliku da Vam čestitam i poželim dalji uspješan rad.

S poštovanjem.

Slobodan Backović

MINISTAR KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE BOŽO BIŠKUPIĆ

Ovim Vam putem najljepše zahvaljujemo na pozivu ministru kulture mr. sc. Boži Biškupiću da bude nazočan na Izornoj godišnjoj skupštini Hrvatskog građanskog društva Crne Gore – Kotor, koja će se održati 5. ožujka 2005. godine. Kako nažalost zbog unaprijed planiranih obveza ministar Biškupić nije u mogućnosti odazvati se pozivu, ovim ga putem ispričavamo te prenosimo njegove dobre želje za uspješno održavanje ove izborne skupštine.

S poštovanjem za kabinet Ministra.

Ana Bilokapić

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE BEOGRAD, VELEPOSLANIK TONČI STANIČIĆ

„Upućujem iskrena čestitke povodom Izborne godišnje Skupštine Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, te najljepše zahvaljujem na pozivu. Smatram taj događaj od iznimne važnosti za Hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori i pozdravljam ideju njegovog obilježavanja na tako dostojan i lijep način navedenim pratećim programom s uvaženim sudionicima i gostima iz Hrvatske. Stoga mi je iznimno žao, što zbog ranije preuzetih službenih obveza neću biti u mogućnosti odazvati se Vašem pozivu i nazočiti tom značajnom događaju. Koristim ovu priliku uputiti svim članovima Hrvatskog građanskog društva Crne Gore izraze svog osobitog poštovanja i zaželjeti puno uspjeha u daljnjem radu.“

S poštovanjem.

Tonči Staničić, Veleposlanik

GRAD ZAGREB, DOGRADONAČELNIK MILAN BANDIĆ

Iskrene čestitke povodom 4. obljetnice uspješnog rada Hrvatskog građanskog društva Crne Gore – Kotor sa željom za daljnjim uspješnim radom i međusobnom suradnjom.

Milan Bandić, dogradonačelnik grada Zagreba

GRAD DUBROVNIK, GRADONAČELNICA DUBRAVKA ŠUICA

Najsrdacnije Vam se zahvaljujem na upućenom pozivu za nazočnost Izornoj godišnjoj Skupštini Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Ovim putem želim uspješnim radom Skupštine sa željom da nam budućnost podari razumijevanje i suradnju Vašeg društva s maticom zemljom.

Dubravka Šuica, Gradonačelnica

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA, NADAN VIDOŠEVIĆ

Najljepše Vam se zahvaljujem na pozivu na Izbornu Skupštinu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Nažalost zbog unaprijed dogovorenih službenih obaveza neću biti u mogućnosti prisustvovati tom svečanom događaju. Želim Vam puno uspjeha u daljnjem radu.

Nadan Vidošević, predsjednik

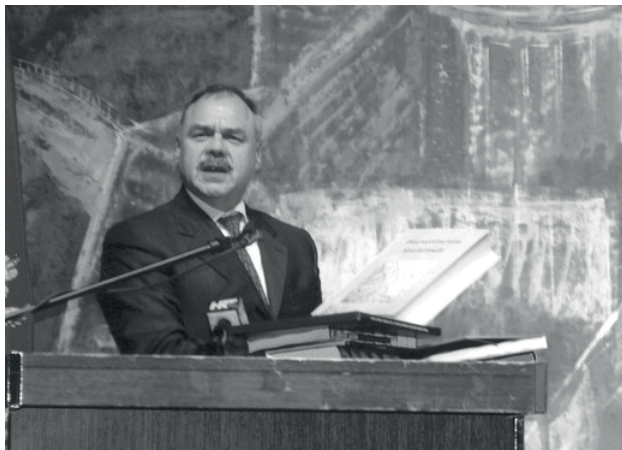

Dario Musić uručuje plaketu Vladimiru Velniću

Skupštinu su još pozdravili: Ljubomir Urlić, dogradonačelnik grada Splita, Vedran Leleković, zamjenik župana Dubrovačko-neretvanske županije, Radomir Pavićević, predsjednik

Petrić zamjenik ravnatelja HMI-ja i Marija Vučinović, dopredsjednica HGI-ja Tivat, te Silvio Marković, predsjednik HKD-a „Naredak“ iz Gornje Lastve.

Pozdravne brzojave uz

Ljubomir Urlić pozdravlja skup

NZCH-a, Ivana Sućec Trakoštanec, predsjednik pododbora za hrvatke manjine, Branko Uvodić, predstavnik HRT-a, Stipe Žeba, izaslanik Ministarstva vanjskih poslova RH, Domagoj Ante

srdačne pozdrave i lijepe želje za uspjeh u daljnjem radu društva uputili su: gradonačelnica Kotora, Maja Čatović, predsjednik Republike Crne Gore Filip Vujanović, predsjednik Re-

Vedran Leleković pozdravlja skup

publike Hrvatske **Stjepan Mesić**, predsjednik Vlade Republike Crne Gore **Milo Đukanović**, predsjednik Vlade Republike Hrvatske **Ivo Sanader**, ministar prosvjete i znanosti Republike Crne Gore **Slobodan Baccović**, ministar kulture Republike Hrvatske **Božo Biškupić**, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu, **Tonči Staničić**, dogradonačelnik grada Zagreba **Milan Bandić**, dogradonačelnica grada Dubrovnika **Dubravka Šuica**, predsjednik Hrvatske gospodarske komore **Nadan Vidošević**, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj **Mijo Karagić**, predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji **Ivan Šišak**, te predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća SiCG **Josip Ivanović**.

Pozdrave Skupštini uputili su još: **Lovorka Čoralić**, znanstvenik Hrvatskog Instituta za povijest u Zagrebu, inače počasni član Društva, **Ratko Božić**, direktor tvrtke Split Ship Management iz Splita, **Zvonimir Perušić**, v. d. direktor NIU „Hrvatska Rijeka“ iz Subotice i **Aleksandar Saša Zeković**, istraživač kršenja ljudskih prava – Podgorica

Usvojen je dnevni red Skupštine od 11 točaka.

1. Uvodno izlaganje
2. Izvješće Verifikacijske komisije
3. Prijedlog kandidacijske komisije za izbor članova Predsjedništva i Nadzornog odbora
4. Dodjela priznanja
5. Potvrđivanje odluke Upravnoga odbora o počasnim članovima Društva
6. Izmjene i dopune Statuta
7. Izvješće Nadzornog odbora o financijskom poslovanju za 2004. god.
8. Program rada za 2005. god.

9. Financijski plan za 2005. god.

10. Diskusija po predhodnim točkama dnevnog reda

11. Izvješće Izborne komisije o rezultatima glasanja.

U uvodnom izlaganju predsjednik Tripo Schubert je, među inim, konstatirao da ovako plodan i raznolik četverogodišnji rad koji je dobio priznanje i od strane RH i RCG, ne bi se mogao realizirati da nije bilo sve-srdne pomoći Institucija i pojedinica obiju država.

Za dugogodišnju podršku u radu i suradnju na očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata u Crnoj Gori zaslužnima su dodijeljene plakete i zahvalnice.

HGDCG je na prošlogodišnjoj Skupštini u Baru ustanovilo instituciju „počasnog člana Društva“ i tada je predsjednik RH Stjepan Mesić postao prvi počasni član HGDCG.

Na prijedlog Predsjedništva i UO Skupština je usvojila listu novih počasnih članova Društva.

Nakon svečanog djela Skupštine prešlo se na radni dio.

Točke 3., 5. i 7. dnevnog reda bile su predmet žučne rasprave koju su inicirali predsjednik podružnice Tivat **Zlatko Vučinović**, podružnice Bar **Vladimir Medović**, podružnice Podgorica **Đuro Kojan**, te član Predsjedništva **Pavle Jurlić** i povjerenik za Republiku Hrvatsku **Luka Ciko**. Oni su zloupotrijebili svoje ovlasti i iskoristili Skupštinu i prisutne goste za promociju svojih osobnih ambicija, kako bi zasjenili veličanstvenu atmosferu i uspješan četverogodišnji rad HGDCG-a. Skupština je dobila nepredviđeni tijek događaja, pa se upalo u vremenski tjesnac, jer se je u istoj dvorani trebao održati koncert „Hrvatska pri-

POZDRAVNI BRZOJAVI

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA U MAĐARSKOJ, MIJO KARAGIĆ

„Čast mi je bila i radost dobiti poziv na godišnju Skupštinu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Zbog opravdanih razloga pozivu se nažalost odazvati ne mogu. Dragi Predsjedniče! Tebi, Tvojim suradnicima i svakom članu naše Hrvatske zajednice u Crnoj Gori želim isto kao i sebi i svakom Hrvatima gdje on živi, još dugo godina budimo što jesmo, nacionalno svijesni Hrvati s pozitivnom vizijom svoje budućnosti s konkretnim ciljevima i idealima. Poštovani Predsjedniče, cijenjeni članovi Skupštine Hrvatskog građanskog društva Crne Gore želeći Vam uspješan rad, primite najiskrenije i najtoplije pozdrave od Hrvata iz Mađarske“

Mijo Karagić, predsjednik

ZAJEDNICA HRVATA U MAKEDONIJI, IVAN ŠIŠAK

Predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji, Ivan Šišak, krenuo je na put ka nama, međutim vremenske nepogode nisu mu dopustile da doputuje do Kotora, već se vratio iz Beograda za Skopje. Defonstani nas je pozdravio i zaželio nam uspješan rad Skupštine.

Ivan Šišak

PREDSEDNIK HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA SiCG, JOSIP IVANOVIĆ

„Štovani sunarodnjaci, dragi Hrvati prelijepo nam Boke, dragi prijatelji! Velika mi je čast i zadovoljstvo što Vas mogu pozdraviti prigodom godišnje skupštine Vašeg i našeg hvalje vrijednog Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Puno mi je srce osjećaja bratske ljubavi, ponosa i divljenja svemu onome što ste bili i što jeste. Zato mi dođe zapjevati.... Zvijezdi što peraskom žalu, na otoku malu sjaj svoj darova, ah tješi nas moćna Gospo od Skrpjela, sa hrđi što si htjela da sveti hram. Ti sja!“ Na svakom koraku prelijepo nam Boke sjaju hramovi kao svjedočanstva minulih vremena. Samo je pitanje jesu li stari 800, 900 ili još više godina. Svjedočanstvo su oni Naroda vrijednog, pobožnog i hrabrog, naroda koji je u znoju lica svoga odrđujući se gradio izraze zahvale Bogu svome i Majci Božjoj o kojoj pjeva sva Boka. Kultura koju su Vaši preci stvorili toliko je bogata, da vjerujem i Vas ponekad zazebe u srcu bojazan, hoćemo li moći biti dostojni baštini, prenositelji i čuvari tog ogromnog kulturnog blaga. I sam sam bio u prilici od rane mladosti čitati i biti ispunjen ponosom zbog bogate povijesti Opatije svetog Jurja kod Perasta, ili povijesti zavjetnog Otoka Gospe od Skrpjela, ili hrabrosti svjetskih kapetana i moreplovaca iz Kotora, ili vrijednih vinogradara povrh Morinja i Risna ili mirnih valova koji zapljuskuju Dobrotu. Sveto je ovo tlo jer iz njega iznikoše i blaženici: blažena Ozana Kotorka i blaženi Gracija iz Mula. Vi ste draga braćo, upravo osnivanjem Hrvatskog građanskog društva Crne Gore iskazali spremnost, volju i želju ponijeti odgovornost za zajednicu, za kulturno blago svojih predaka, i predati ga mladim pokoljenjima. To znam tim više jer mi je pored drugih aktivnosti Vašeg vrijednog društva posebna skrb za mlade koji se školuju u matičnoj nam Domovini. Znam od naših mladih koji isto tamo sjeću svoja visokostručna znanja kako su Vaši studenti vrlo vrijedni i dobri, ali i to kako su dostojni nositelji svojeg poslanja biti svjetlo svom narodu jer to svjedoči njihovo držanje i ponašanje. Stoga dan je ovo nek se slavi, nek se zahvala Bogu daje i neka se onako ljudski i bratski provedelimo. Tako ću i završiti poetski i svečarski kako sam i započeo: „Zasjat će palaci, antike tarace, čakulat će šjore, zie graciane, svi oriđinali i sve karampane, hodit će na feštu za nas Kotorane...“ I na koncu žao mi je što ovo zbog više sile nisam mogao izreći nošen zanosom bratske ljubavi, već Vam šaljem da pročitate, no dat će Bog, i bit će još prilike da Vam i osobno stisnem ruku u znak čestitke, u znak priznanja, u znak bratske potpore i solidarnosti. Želim Vam puno uspjeha i do skorog viđenja.

Vaš subrat Josip Ivanović

ča u zaljevu svetaca“. Predsjedavajući Skupštine dr. Ilić morao je objaviti prekid Skupštine, s tim da bu-

de nastavljena čim se budu stvorili normalni uvjeti za njeno održavanje.

POČASNI ČLANOVI HRVATSKOGA GRAĐANSKOG DRUŠTVA

Ivo Kujundžić, urednik emisije „Korijeni“ HTV-Zagreb
Josip Barlović, producent HTV – Zagreb
Branko Uvodić, voditelj programa HTV – Zagreb
Ljubomir Urlić, dogradonačelnik grada Splita

Branka Bezić Filipović, voditelj podružnice HMI – Split
Maja Mozara, voditelj podružnice HMI – Dubrovnik
Vanja Pavlovec, voditelj podružnice HMI – Rijeka
Mijo Adžić, scenograf HNK – Split

PLAKETE I ZAHVALNICE

Za dugogodišnju podršku u radu i promidžbi HGDCG-a – Kotor, dodijeljene su plakete sljedećim osobama:

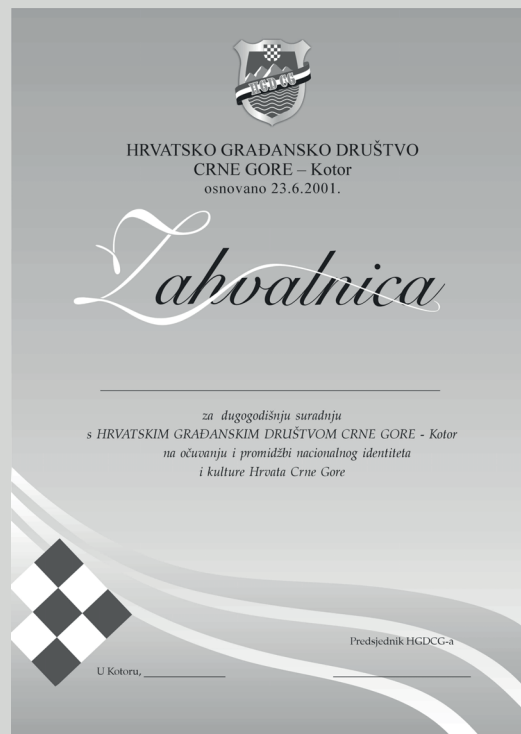
MILO ĐUKANOVIĆ, premijer Vlade Republike Crne Gore
 MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA REPUBLIKE HRVATSKE
 ODJEL ZA HRVATSKE MANJINE
 MILAN BANDIĆ, dogradonačelnik grada Zagreba
 VLADIMIR VELNIĆ, predsjednik Turističke zajednice grada Zagreba
 NIKOLA JELINČIĆ, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika
 LJUBOMIR URLIĆ, dogradonačelnik Grada Splita
 MIRKO GALIĆ, Ravnatelj Hrvatske radio-televizije
 Dr. RADOMIR PAVIĆEVIĆ, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske

Za dugogodišnju suradnju sa HGDCG na očuvanju i promidžbi nacionalnog identiteta i kulture Hrvata u Crnoj Gori dodijeljene su zahvalnice sljedećim osobama:

BRANKA BEZIĆ FILIPOVIĆ, Hrvatska matica iseljenika – Podružnica Split
 MAJA MOZARA, Hrvatska matica iseljenika – Podružnica Dubrovnik
 VANJA PAVLOVEC, Hrvatska matica iseljenika – Podružnica Rijeka
 MARIJA HEČIMOVIĆ, Hrvatska matica iseljenika – Zagreb
 HRVOJE SALOPEK, Hrvatska matica iseljenika – Zagreb
 GORAN TROHA, KUU „Artel“ – Rijeka
 ZORAN BOŠKOVIĆ, Naklada „Bošković“ – Split
 BRANKO UVODIĆ, Hrvatska radio-televizija – Zagreb
 JOSIP BARLOVIĆ, Hrvatska radio-televizija – Zagreb
 IVO KUJUNDŽIĆ, Hrvatska radio-televizija, „Korijeni“ – Zagreb
 BOŽO VODOPIJA, Hrvatska televizija – Studio Dubrovnik
 LEJDI OREB, Hrvatska radio-televizija – Zagreb
 MIHOVIL POPOVAC, Centar za kulturu – Omiš
 IVAN ŠKARIČIĆ, Gradonačelnik grada Omiša
 MILEVA VUJOŠEVIĆ, Pomorski muzej – Kotor
 VLASTA MANDIĆ, Ženska klapa „Bisernice Boke“ – Kotor
 DUŠKO LJUŠTINA, Satirično kazalište „Kerempuh“ – Zagreb
 MARIO ZMAJEVIĆ
 TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA
 RADOVAN KEČKEMET
 MANDOLINSKO DRUŠTVO „SANCTUS DOMNIO“ – Split
 ŠIME ŠIMATOVIĆ
 HRVATSKI KULTURNI KLUB – Zagreb
 OGNJEN DRAGOVIĆ
 INA CRNA GORA – Kotor
 RATKO BOŽIĆ
 SPLIT SHIP MANAGEMENT – Split
 JOVICA ŠKARO
 DJEČJI ZBOR „SRDELICE“ – Split
 JANES VLAŠIĆ
 KLAPA „VELA LUKA“ – Korčula

JUSUF KALAMPEROVIĆ, potpredsjednik Vlade Republike Crne Gore
 GZIM HAJDINAGA, Ministar za zaštitu prava manjina Republike Crne Gore
 VESNA KILIBARDA, Ministar kulture Republike Crne Gore
 NADA JAKIR BOGADI, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa Republike Hrvatske
 IVAN ŠIŠAK, Zajednica Hrvata u Makedoniji

Uvodno izlaganje Predsjednika Tripa Schuberta

Poštovane Dame i Gospodo, dragi naši članovi!

Ovo moje obraćanje započet ću pitanjima što je neuobičajno za ovu priliku.

Ušli smo u ovu godinu sa velikim željama, uz mnoga pitanja, kao:

Hoće li Crna Gora dobiti, odnosno obnoviti svoju državnost?

Hoće li napokon nacionalne manjine dobiti svoj Zakon kojim će im biti zajamčena određena prava i zaštita?

Hoće li naša prva Gradonačelnica riješiti ono što njezini pretodnici nisu uspjeli?

Hoće li Bokejska regija nakon ratnih 90-tih godina dobiti redovnu autobusnu liniju sa Dubrovačkom regijom, odnosno Hrvatskom?

Hoće li Hrvatima i ostalom stanovništvu u Boki biti omogućeno gledanje programa Hrvatske televizije?

Naravno da je bilo i mnogo drugih pitanja, ali sam odabrao ova. Od odgovora na ova i druga pitanja ovisi i način budućeg rada našeg Društva.

U protekle 4 godine dogodilo se, rekao bih, više povijesnih događaja, koja su dala pečat našem zajedničkom nastojanju da hrvatski narod na ovim prostorima bude prihvaćen i više poštovan. Formirale su se hrvatske udruge, hrvatske političke stranke, Hrvati su dobili svoje odbornike u lokalnim parlamentima Tivta i Kotora, za predsjednika tivatskog parlamenta izabran je Hrvat, a građani Općine Kotor dali su povjerenje gradonačelnici Mariji Maji Čatović, Hrvatici. Sve se to ne bi moglo dogoditi da nije došlo do povoljnih međudržavnih odnosa između Crne Gore i Hrvatske.

S druge strane u proteklom periodu Hrvatsko građansko društvo se čvrsto integriralo u crnogorsko-hrvatske tijekove i postalo prepoznatljiv subjekt i nezaobilazni činitelj u njihovom međusobnom komuniciranju.

Uspjeli smo uspostaviti veze sa gradovima Hrvatske, koje su bile pokidane zbog nemilih događaja 90-tih godina i povezali Boku i Dalmaciju. U okviru naših aktivnosti, dostojno smo reprezentirali bogato kulturno nasljeđe i sadašnji način života Hrvata Crne Gore. Često upotrebljavan slogan „Hrvatska kultura se ne završava na Debelom brijegu“, imao je za cilj kako bi hrvatska javnost i institucije drugačije gledale na nas autohtone Hrvate na ovim prostorima i kako bi s više sluha artikulirale naše želje, zahtjeve, pa i molbe upućene s naše strane na njihove adrese.

Prošlu godinu će Hrvati pamtili po tome što smo realizirali jedan važan projekt čega smo zacrtali na prošlogodišnjoj Skupštini u Baru. Izvaninstitucionalno, započeli smo s dopunskom nastavom na hrvatskom jeziku u Kotoru i Tivtu, ne čekajući izglasavanje Zakona o manjinama. Materinji jezik je bogatstvo svakog naroda, dokaz njegove opstojnosti. Nestankom jezika nestaje i nacija. Treba li uopće spomenuti da nepostojanjem zakonskog prava na učenje i upotrebu, kao i sužavanjem mogućnosti javnoga korištenja, materinjeg jezika manjinske zajednice, ta zajednica kroči putem asimilacije i nestanka.

Nemam nakanu ovom prilikom nabrajati sve aktivnosti koje je Društvo imalo u proteklom razdoblju, jer ste o tome redovno informirani putem našeg časopisa i internet stranice tijekom protekle godine. Ipak bih izdvojio jedan iznimno važan događaj, koji je, nakon Tjedna Hrvata Crne Gore u Zagrebu u rujnu 2003. god, još više približio i učvrstio veze Zagreba i Boke. Bila je to manifestacija „Dani Hrvata u Boki“, koja će dugo ostati u našem sjećanju.

Moram konstatirati kako su svi ovi zadaci obavljani zahvaljujući velikom zalaganju Predsjedništva, koje je održalo preko 20 sjednica, kao i pomoći naših podružnica i povjerenika na terenu.

Napomenuo bih još i činjenicu kako se u 2004. godni nastavio pozitivni trend rasta broja članova, pa na današnji dan imamo evidentiranih 1220 članova. Najveći porast članstva je registriran u općini Bar.

Kraj prošle godine obilježen je kadrovskim promjenama u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Kotoru. Sve hrvatske udruge i političke stranke, zajedno s predstavnicima INA-Crna Gora i Hrvatske Gospodarske Komore u Kotoru, ispratili su u mirovinu generalnog konzula Petra Poljanica, koji je 5 godina proveo s nama. Na dužnost je stupio novi generalni konzul Ivan Skarić, bivši gradonačelnik grada Splita.

Generalni konzulat je otvoren u Kotoru prije pet godina i u mnogome je pridonio podizanju svijesti našeg puka o pripadnosti hrvatskom narodu i bio jedan od presudnih čimbenika formiranja Hrvatskog građanskog društva i političkih stranaka. Međutim, Hrvat-

ska diplomacija je odlučila preseliti Konzulat u Podgoricu. Naše društvo je, na zahtjev velikog broja članova i građana Boke pokrenulo potpisivanje Peticije protiv te odluke. Iako smo svjesni realnosti tog preseljenja, nadamo se kako ćemo uspeti da bar konzularni ured ostane u Kotoru kao kontinuitet do trenutka izglasavanja samostalne Crne Gore.

Kada su u pitanju brojne aktivnosti koje smo realizirali u protekloj godini moramo naglasiti kako se to ne bi moglo ostvariti bez pomoći Vlade Republike CG, Turističke zajednice Grada Zagreba, HMI Zagreb s podružnicama Rijeka, Split, Dubrovnik, zatim HTV-a, gradova Zagreba, Rijeke, Splita i Omiša, Hrvatskog Crvenog križa, INA Crna Gora i mnogih drugih.

Pred Vama se nalazi prijedlog Programa rada Društva za ovu godinu, koji je po mnogima preambiciozan, a po našem mišljenju ostvarljiv uz angažiranje svih nas i uz pomoć institucija iz Crne Gore i Hrvatske. Navest ću samo tri projekta koji, po mom mišljenju, zaslužuju posebnu pažnju:

Otvaranje Hrvatskog kulturnog centra u Kotoru, koji treba postati mjesto okupljanja svih Hrvata. Zahvalni smo Vladi Republike Hrvatske za odobrena financijska sredstva, koja će postati operativna u trenutku rješenja lokacije, kao i Pučkom učilištu Zagreb i njegovom ravnatelju g. Vlašiću, koji su dodijelili prvu donaciju u vidu knjiga za buduću knjižnicu HKC.

Formiranje privremenog Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao buduće krovne organizacije svih Hrvata Crne Gore, preko kojeg će Država komunicirati sa hrvatskom nacionalnom manjinom.

Projekt obnavljanja mandolinskog orkestra u Kotoru uz svesrdnu pomoć mandolinskog društva „Sanctus Domnio“ iz Splita, grada Splita i dječjeg zbora „Srdelice“ koji će svojim donatorskim koncertima omogućiti kupovinu neophodnih instrumenata.

Posebnu zahvalnost dugujemo HTV-u, HMI i autorici projekta Lejdi Oreb, što su nam poklonili projekt „Hrvatska priča u zaljevu svetaca“ koji će uveličati ovu našu Skupštinu koncertima u ovoj dvorani nakon završetka Skupštine, sutradan ujutro u katedrali sv. Tripuna i uvečer u Centru za kulturu Tivat.

Također se zahvaljujem klapi Hrvatske ratne mornarice „Sv. Juraj“ iz Splita i klapi „Bisernice Boke“, koje su nam otpjevale himne država Crne Gore i Hrvatske.

Poštovane dame i gospodo, završit ću izlaganje željama neka se pozitivno riješe pitanja s kojima sam i započeo, a to su:

Neka Crna Gora postane samostalna država!

Neka naša gradonačelnica ostvari dana obećanja!

Neka se donese Zakon o zaštiti prava manjina i neka Hrvati, temeljem toga, preko krovne organizacije Hrvatskoga nacionalnog vijeća, dobiju svojega zastupnika u državnom parlamentu!

Neka se temeljem izjave generalnog konzula Škarića za Uskrs uspostavi redovna autobusna veza između Boke i dubrovačke regije, odnosno Hrvatske! Neka se u ovoj godini omogući gledanost program HTV-a u Boki kotorskoj!

U ime sve Vas najsrdačnije pozdravljam, uz želju za uspješan rad ovog skupštinskog zasjedanja, za još veći prosperitet HGDCG-a i neka se naši dragi gosti ugodno osjećaju u gradu Kotoru.

Živjeli!

Intervju s dr. Ivanom Ilićem, predsjedavajućim Skupštine HGDCG-a

ČETVEROGODIŠNJE STEČEVINE DRUŠTVA NE MOGU SE UNIŠTITI

Naše Društvo je najbrojnija i najsnažnija uduga Hrvata u Crnoj Gori. Rezultati i aktivnosti koje je Društvo vodilo su zavidni. Događaji oko Skupštine su donijeli dosta štete, kako samom Društvu, tako i cijelom nacionalnom korpusu Crne Gore. Glasovanjem na Skupštini članstvo je izkazalo podršku radu Predsjedništva.

Glasnik: Redovita godišnja i u isto vrijeme izborna skupština HGDCG-a održana 5.3.2005. god. u Kotoru je prekinuta, a nastavljena je 17.4.2005. god. Molim Vas, objasnite razlog prekida skupštine?

Ilić: Kao i svake godine, tijela HGD-a su pripremila Skupštinu, s tim što je ova bila i izborna. U pripremi su sudjelovali svi, podružnice Društva, povjerenici, Upravni i Nadzorni odbor i Predsjedništvo. Postignut je konzenzus o dnevnom redu i skupštinskim materijalima, što je na kraju verificirao Upravni odbor.

Međutim, na samoj Skupštini, od njenog početka, istakla se grupa članova društva koji su imali drugačiji scenario i htjeli su izglasati promjenu dnevnog reda, promjenu dijelova Statuta mimo onih predloženih promjena koje su prošle predskupštinsku redovitu proceduru, te predlažu listu kandidata za Upravni odbor, što po važećem statutu nije predmet skupštinskog rada. Moram navesti da su neki od tih pojedinaca bili članovi Predsjedništva i Upravnog odbora koji su kao višečlana tijela izašli pred Skupštinu s usvojenim dnevnim redom. Kako im nije uspjelo preokrenuti tijek Skupštine, oni su preko govornice pristupili optuživanju članova Predsjedništva za navodne financijske malverzacije tijekom 2003. godine. Sve su to napravili remeteći ustaljene i poslovnikom predviđene norme rada Procijenio sam kako više nema uvjeta za normalan rad i Skupština je pre-

kinuta. Žaloso je što se je sve to dogodilo u nazočnosti visokih gostiju iz vlasti Crne Gore i Hrvatske i ostalih uzvanika, koji su se našli u čudu jer nisu očekivali ovakav tijek. Uz to, bili smo i vremenski limitirani jer se je poslije Skupštine trebao održati koncert „Hrvatska priča u zaljevu svetaca.“

Ilić: Predsjedništvo je unaprijed započelo aktivnosti oko proširenja i podmlađivanja tijela Društva, posebno samog Predsjedništva i to još od 9. mjeseca prošle godine preko Hrvatskog glasnika, preko podružnica, povjerenika i na samim tijelima. Iz baze nije dostavljen ni jedan prijedlog niti je dopunjen prijed-

jedan član Upravnog odbora koji predlaže svoju listu za članove Upravnog odbora iako po statutu nije uopće predviđeno biranje Upravnog odbora na Skupštini, već samo Predsjedništva i Nadzornog odbora.

Glasnik: Nesporazumi su dalje eskalirali u okviru iduće točke dnevnog reda o izmjenama i dopunama Statuta Društva. Što je u pitanju?

Ilić: Prvi Statut Društva je izmijenjen i dopunjen na Skupštini u Tivtu održanoj 2003. god. u cilju poboljšanja kvaliteta rada, što se potvrdilo na sljedećoj Skupštini u Baru 2004. god. Pred ovu Skupštinu predsjednik podružnice u Tivtu, uz potporu predsjednika podružnice u Baru, predlaže da se Predsjedništvo proširi predsjednicima upravnih odbora podružnica. Taj prijedlog nije prošao sjednicu Upravnog odbora Društva, na kojoj su i oni bili, već je prihvaćen prijedlog promjena Statuta predložen od Predsjedništva i dostavljen na usvajanje. Na Skupštini oni ne prihvaćaju većinsku odluku Upravnog odbora kojeg su i sami članovi i izlaze sa svojim prijedlozima o novom modelu ustrojstva Društva. To, naravno, nije moglo biti usvojeno jer nije prošlo proceduru predviđenu za izmjene i dopune Statuta.

Glasnik: U kuloarima ima raznih priča o nepravilnostima u radu i financijskim malverzacijama u Društvu. Možete li pojasniti ove optužbe?

Ilić: Pojedini članovi, žalost i članovi najužeg ru-

Dr. Ivan Ilić predsjedava Izbornom skupštinom

Glasnik: Prvi nesporazum je nastao prigodom predlaganja liste kandidata za članove Predsjedništva i Nadzornog odbora Hrvatskoga građanskog društva. Zašto je do toga došlo?

log liste na Upravnom odboru. Listu kandidata za Predsjedništvo ostavili smo otvorenom s mogućnošću dopune na samoj Skupštini, što se nije pokazalo dobrim. Na kraju pojavljuje se

kovodstva, naveli su nekoliko optužbi i sumnji po tom pitanju. To su posebno osjetljive stvari oko kojih je Predsjedništvo suglasno kako pred članove mora izaći s jasnom slikom o zakonitosti rada i financijskom poslovanju. Nekima, izgleda, nije bio dovoljan nalaz našeg Nadzornog odbora koji nije našao manjkavosti u vođenju poslovnih knjiga. Tako smo poslovne knjige za 2003. i 2004. god. dali na reviziju ovlaštenoj revizorskoj kući, koja isto tako nije našla manjkavosti u

Ilić: Moram priznati kako je ovakav rad najužeg rukovodstva Društva vrlo zahtevan i volonterski. Većinu poslova u Društvu, do sada, na svojim leđima iznijeli su gosp. T. Schubert i tajnik gosp. D. Musić što je vjerojatno mnoge ponukalo na razmišljanje o privatizaciji Društva i nekakvim osobnim koristima. Rezultati i aktivnosti koje je vodilo Društvo su zavidni za jednu nevladinu organizaciju koja ima samo jednog stalno zaposlenog administratora. Medjutim, ima i

Upravni odbor HGDCG-a pred IV. Skupštinu

vođenju evidencija o prihodima i rashodima Društva. I na kraju, po prijavi jednog člana Društva, Financijska policija je napravila pregled poslovanja za 2003. i 2004. god. i iz dostavljenog Zapisnika je vidljivo kako ne postoje elementi zlouporabe. U isto vrijeme, među članstvom Predsjedništvo izlazi s argumentiranom obranom, što dovodi do kadrovskih promjena u podružnicama u Tivtu i Baru. Tako su se stekli uvjeti za nastavak rada Skupštine i ona je nastavljena i okončana 17. 4. 2005. god. Na tom dijelu je glasovanjem uvjerljivo prihvaćeno izvješće Nadzornog odbora o financijskom poslovanju i izabrano novo Predsjedništvo.

Glasnik: U medijima je predsjednik Tripo Schubert izjavio kako je sve što se događalo na Skupštini i poslije nje smišljen plan za nasilne kadrovske promjene i novo ustrojstvo Društva.

onih koji nisu zadovoljni dosadašnjim radom, koji misle kako se je moglo više. U našem mentalitetu je česta pojava da uvijek ima više kritičara nego onih koji su spremni dio svog slobodnog vremena posvetiti unapređenju Društva. Tako iza njih ostaje samo halabuka i prašina. U našem Društvu su uvijek otvorena vrata novim članovima, posebno mladim koji su spremni konstruktivnim radom pridonijeti razvoju HGD-a.

Glasnik: Što dalje i kako se novonastala situacija odrazila na rad Društva?

Ilić: Događaji oko Skupštine su nanijeli dosta štete kako samom HGDCG-u, tako i cijelom hrvatskom nacionalnom korpusu u Crnoj Gori. Naše Društvo je najbrojnija i najснаžnija udruga Hrvata. Svojim aktivnostima je pridonijela poboljšanju položaja Hrvata u Crnoj Gori i razvoju dobrosusjedskih odnosa iz-

BROJNE DONACIJE DRUŠTVU

HGDCG uspješno surađuje s mnogim institucijama i gradovima Republike Hrvatske, koji pažljivo prate sve aktivnosti društva.

Pokrenuta inicijativa za pomoć u izvođenju pokazne nastave u razredima u Kotoru i Tivtu gdje se održava dopunska nastava na Hrvatskom jeziku, naišla je na razumjevanje.

Skupština je bila prava prigoda pojedinim donatorima izravno uručiti svoje donacije (Zagreb, Split, Omiš i Dubrovnik). Zahvaljujući prijateljima i hrvatskim institucijama s kojima naše Društvo već godinama surađuje, naša djeca, polaznici hrvatske dopunske nastave, dobila su vrlo vrijedne donacije: cijelu potrebnu školsku opremu od kompleta knjiga, od početnice do udžbenika za osam razreda osnovne škole, knjige za lektiru, DVD i video vrpce nastavnih programa (Zagreb, Split, Omiš, Dubrovnik) do vrijednih vizualno-zvukovnih pomagala za održavanje nastave.

DVD, video-recorder, grafooskop, glazbenu liniju, darovala nam je Dubrovačko-neretvanska županija, a gradonačelnik Omiša **Ivan Škaričić** darovao je školi televizor.

Uz donacije za školu Društvo je primilo i prvu donaciju za knjižnicu budućega hrvatskog centra u Kotoru. Pučko otvoreno kazalište iz Zagreba donijelo je u Kotor 430 knjiga. Ravnatelj učilišta **Zoran Vlašić** ovu je donaciju uručio tijekom koncerta „Hrvatska priča u zaljevu svetaca“, održanim nakon Skupštine.

Veliko je i humano djelo koje čine naši donatori, pomaganjem svojim sunarodnjacima izvan Domovine, pogotovo na ovako velikom edukativnom i kulturnom poduhvatu koje vodi naše Društvo

* * *

PETICIJA GRAĐANA PROTIV ODLUKE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRESELJENJU GENERALNOG KONZULATA IZ KOTORA U PODGORICU

U prosincu 2004. god. prilikom primopredaje dužnosti generalnog konzula **Petra Poljanića**, koji je otišao u mirovinu, i novog konzula **Ivana Škarića**, obznanjeno je da je Vlada Republike Hrvatske donijela odluku o preseljenju Generalnog konzulata iz Kotora u Podgoricu. Takvo saznanje izazvalo je negodovanje kod građana Boke i drugih mjesta duž crnogorskog primorja. U naše Društvo stizali su pozivi da se protestira kod nadležnih u Hrvatskoj. Kako bi taj protest imao odjeka kod Vlade, predsjedništvo Društva je odlučilo da pokrene potpisivanje peticije za ostanak Generalnog konzulata u Kotoru. U vremenu od 17. siječnja do 17. veljače svoje potpise protiv odluke Vlade Republike Hrvatske o preseljenju konzulata u Podgoricu dalo je 1009 građana..

Posebno su izrazili svoje negodovanje građani Kotora, jer se iz njihovog grada izmješta tako značajna institucija, i pripadnici hrvatske nacionalne zajednice kojih najviše ima na području Boke kotorske. Još su nam u sjećanju riječi gospodina Poljanića koji je prilikom otvaranja konzulata u Kotoru kazao da su došli u Boku, među svoje ljude, da nam budu od pomoći i koristi. „Mi smo ovdje zbog Vas,“ kazao je konzul Poljanić na svečanosti otvaranja konzulata u Kotoru.. Pitamo se sada, četiri godine nakon otvaranja, zbog čega i zbog koga se konzulat premješta u Podgoricu? Kotor je od Podgorice udaljen samo 100 km, sigurno je da udaljenost nije u pitanju da se rješavaju državnički poslovi..

među Crne Gore i Hrvatske. Sada je ne mali broj članova pokoleban i dobrom namjerni se pitaju treba li nam uopće jedna ovakva uspješna NVO. Novoizabrano Predsjedništvo je broj-

nije, podmlađeno i nadam se s novim idejama. Računamo, kao i do sada, na svesrdnu pomoć vlasti Crne Gore i Hrvatske te na aktivan rad našeg članstva.

Razgovor vodio: **D. Musić**

Nakon prekida do kojeg je došlo iz tehničkih razloga

SKUPŠTINA HGDCG-a USPJEŠNO OKONČANA

Skupina rušitelja Društva doživjela potpuni debakl. Izglasovano puno povjerenje dosadašnjem Predsjedništvu. Usvojeni financijsko poslovanje za 2004. god. i program rada i financijski plan za 2005. Izabran novi sastav Predsjedništva i Nadzornog odbora.

Četvrta godišnja Skupština Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, koja je iz tehničkih razloga prekinuta 5.3.2005. godine nastavljena je 17.4. 2005. godine.

Skupštini je prisustvovao veliki broj članova Društva iz više gradova Crne Gore: Podgorice, Bara, Budve, Tivta, Herceg Novog, Kotora i svih mjesta bokotorskog zaljeva.

U nastavku Skupštine razmatrano je financijsko poslovanje Društva za 2004. godinu, program rada i financijski plan za 2005. godinu i izabrano novo rukovodstvo Društva.

Predsjednik Društva **Tripo Schubert** je u uvodnom izlaganju upoznao nazočne o razlozima prekida rada Skupštine, optužujući skupnu djelatnika Društva da su:

- pokušali plasiranjem raznih sumnji i laži u svezi financija stvoriti sliku o Predsjedništvu kako radi određene kriminalne radnje.

- pokušali na Skupštini nasilno izvršiti kadrovske promjene, dopunjavajući listu kandidata, iako u raspravama nisu imali primjedbi.

- pokušali nedemokratskim putem promijeniti ustrojstvo Društva, kršeći usvojena načela na Skupštini u Tivtu prije dvije godine.

„Mnogi od vas su mi prigovorili što nisam na Skupštini ustao i opovrgao sve ono što je izgovoreno za govornicom. Nisam to uradio iz prostog razloga što sam protivnik polemiziranja u takvom svečanom ambijentu i što bi mnogi moje riječi tretirali kao obranu, a dalje klimajući glavom, a pitajući se kome vjerovati. Činjenice i istinu kako nisu postojale zloporabe, privatizacija Društva, financijske malverzacije i kriminal-

ne radnje, dokazuje izvješće Nadzornog odbora Društva, izvješće financijske agencije koja je izvršila pregled poslovanja i, konačno, Republičke financijske inspekcije koja je, po prijavi Pavla Jurline, izvršila pregled cjelokupnog poslovanja Društva za 2003. i 2004. godinu. Sumnjam kako postoji i jedna nevladina organizacija u

radni karakter, odgovoriti na sva vaša pitanja i to s argumentima.

Što su oni, u stvari, željeli?“

Ako su željeli svrgnuti Predsjednika, to nije bilo potrebno, jer su svi znali kako meni istječe treći mandat na ovoj Skupštini, i po članku 28. Statuta nemam se više pravo kandidirati na tu funkciju.

gom i argumentima u prostorijama Društva, a ne mašući papirima po pjacama Kotora i za govornicom Skupštine, pred TV kamerama i gostima. Zato nas i ne čudi konstatacija hrvatske televizije u središnjem dnevniku na prvom programu nakon Skupštine, kada je preko cijelog ekrana pisalo „Hrvati se posvađali oko kase i funkcija“. Na kraju

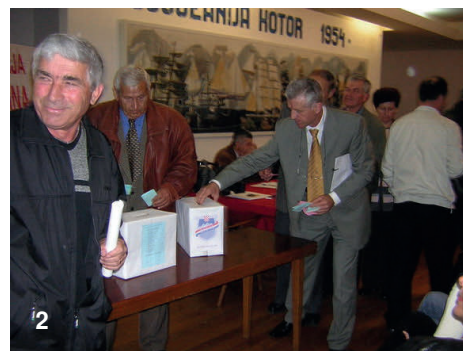

Foto zapis sa Skupštine: 1. Radno predsjedništvo; 2. Glasovanje za izbor novog rukovodstva; 3. Izborna komisija na poslu; 4. Stari predsjednik čestita novome

Crnoj Gori, a ima ih preko 2000, koja je imala ovakav tretman financijskih kontrola. Svi u Predsjedništvu smo pretrpjeli udarce ove skupine članova, ali smo dostojanstveno nastavili raditi. Oni su se, pak, pokazali kao rušitelji svega onoga što je Društvo napravilo za protekle četiri godine i time nanijeli najveću štetu Društvu i svim Hrvatima na ovim prostorima, od svog postojanja. Moji suradnici i ja spremni smo na ovom skupu, koji ima isključivo

Ako su željeli promijeniti ustrojstvo Društva, koje je utemeljeno odlukama tivatske skupštine, na kojoj oni vjerojatno nisu bili, onda su morali to napraviti u skladu s predviđenom procedurom u Statutu Društva, a ne nasilnim putem na svečanoj skupštini.

Ako su bili u saznanju kako se u Društvu događaju kriminalne radnje i financijske malverzacije, onda su to mogli napraviti na civilizacijski način, kako doliči nama Hrvatima, dijalo-

krajeva, mogli su prije Skupštine prijaviti to sve financijskoj policiji, kao što su to napravili sada, pa bi se sve to bilo izbjeglo.

Uvjeren sam kako su mnogi od vas već identificirali osobe o kojima se radi, ali je ipak red da ih ja ovdje javno prozovem. Glavni vođa je Pavle Jurlina, član Predsjedništva, koji je zajedno sa ostalim članovima Predsjedništva godinu i pol dana sudjelovao u donošenju svih odluka. Kako bi imao svoga kompanjona

potrudio se za predsjednika podružnice Tivat postaviti Zlatka Vučinovića, koji je postao glasnogovornik te grupe. O tome ste se mogli uvjeriti čitajući list „Vijesti“, te slušajući Radio Kotor i Tivat. On je za dva mjeseca, od kada se aktivirao, nanio Društvu nesagledivu štetu. Njih dvojicu su zdušno potpomagali Luka Ciko iz Zagreba, inače naš bivši povjerenik za Hrvatsku i Branko Sbutega, naš član. Djelovanje ostalih poput dr. Đura Kojana iz Podgorice, Vladimira Medovića iz Bara i drugih je manje važno i nije vrijedno komentara. Moram priznati da nisam očekivao kako će svoje neslaganja i ambicije manifestirati na svečanoj Skupštini. Prije Skupštine dugo sam razgovarao s Jurlinom, kojega sam upravo ja nagovorio, krajem 2003. godine, na uključanje u rad Predsjedništva, kao zamjenu Andriji Krstoviću, koji je nagovještavao odlazak, ali nije poslušao moj savjet. Posljednji pokušaj kako ne bi došlo do onoga što se dogodilo na Skupštini, napravio sam u razgovoru s Zlatkom Vučinovićem, Pavlom Jurlinom i Matkom Petkovićem. Molio sam ih da Skupština prođe u jednoj dostojanstvenoj atmosferi, kako sva njihova neslaganja i ideje raspravimo drugom prilikom i na način koji je primjerniji. Na kraju sam ih upozorio kako će, ako ipak to naprave, imati na savjesti sve Hrvate i kako će biti glavni krivci za eventualni neuspjeh Skupštine. Žao mi je, nisu me poslušali. Završit ću ovo kratko izlaganje konstatacijom da smo razočarani što na Skupštini gotovo ni jedan član nije izgovorio ništa u smislu pohvale rada Društva koje je uspjelo mnoge ambiciozne programe sprovesti u život.

Posjetimo se samo nekih:

- Više od dvije godine uređujemo i tiskamo hrvatski časopis.
- Tiskamo knjige.
- Otvorili smo školu na hrvatskomu jeziku.

– Svake godine organizirano upisujemo naše završene srednjoškolce na fakultete u Hrvatskoj i obavljam poslove oko smještaja i dobivanja stipendija.

– Već dvije godine realiziramo humanitarnu akciju, pomoć starima i bolesnim s besplatnom dodjelom peleana.

– Uspješno smo organizirali dva veličanstvena događaja: „Tjedan Hrvata Crne Gore“ u Zagrebu i „Dani Hrvata u Boki“

– Darovali smo našim članovima brojne koncerte

– Uspjeli smo dovesti „Hrvatsku priču“ u Boku, projekt koji je obišao svijet, ali prvi put u jednoj repub-

sjedništva su izabrani: dr. **Ivan Ilić**, **Tripo Schubert**, **Dario Musić**, **Selma Krstović**, **Ljubinko Biskupović**, **Marija Nikolić** i **Slobodan Vičević**. Na prvoj konstituirajućoj sjednici Predsjedništva izabrat će se novi predsjednik, dopredsjednik i tajnik Društva.

Najvažniji zadaci Društva u sljedećem razdoblju su:

– Sudjelovanje u zajedničkoj akciji Hrvata na izradi konačnog teksta Zakona o zaštiti nacionalnih manjina.

– Sudjelovanje u formiranju krovne organizacije Hrvatskog nacionalnog vijeća.

– Sudjelovanje u implementaciji bilateralnog spo-

Gore i Hrvatske.

U završnoj riječi, predsjedavajući Skupštine dr. Ivan Ilić je kazao:

„Obraćam vam se na kraju s nekoliko riječi, kao predsjedavajući oba dijela Izborne skupštine, te kao stari član novog Predsjedništva.

Svjedoci ste bili jedne orkestrirane skupštinske i, nažalost, medijske hajke prema rukovodstvu Društva. Uspjeli smo pred vas izaći s čistim papirima i što je važnije s čistim obrazom. Sve ono za što smo optuženi nije izdržalo stručni sud.

Ali, tim činom, nanesena je velika šteta Društvu i ukupnom našem nacional-

Novo Predsjedništvo (u momentu fotografiranja Marija Nikolić nije bila prisutna)

lici bivše Jugoslavije.

Bila je prava prilika kako bi se o tome govorilo pred gostima, koji nam pomažu i koji bi nas vjerojatno i još više pomagali, a mi smo pred njih iznijeli naše prljavo rublje“, istakao je predsjednik Schubert.

Prisustvom na Skupštini i izglasavanjem povjerenja dosadašnjem Predsjedništvu i predsjedniku Društva, brojno članstvo je osudilo podrivačko i neprihvatljivo djelovanje navedenih članova, a usvajanjem programa rada za iduće razdoblje pokazalo kako je Društvo iz trenutne krize izašlo jače, jedinstvenije i spremnije da se i dalje bori za dobrobit svih Hrvata na prostorima Crne Gore.

Za članove novog Pred-

sjedništva između Republike Hrvatske i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u SiCG i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj.

– Rad na osnivanju Hrvatskog kulturnog centra u Kotoru.

– Nastavak rada na izdavačkoj djelatnosti.

– Nastavak održavanja dopunske nastave na hrvatskom jeziku

– Nastavak suradnje s gradovima i županijama u Hrvatskoj.

– Početak suradnje s hrvatskim zajednicama izvan Hrvatske

Skupštini je prisustvovao predstavnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Kotoru, **Igor Grabar**, a pratili su je mediji Crne

nom korpusu. Mnogi članovi Društva su pokolebani i pitaju se zaslužujemo li ovakvo građansko Društvo.

Zadatak novog Predsjedništva je da sagleda sve uzroke i posljedice ovih događanja, da prihvati donamjerne sugestije i pomoć i nađe način kako će HGDCG i dalje raditi na korist svih nas. Hvala.“

Na konstitutivnoj sjednici Predsjedništva održanoj 22. 4.2005. god. izabrani su:

Predsjednik Društva, dr. **Ivan Ilić** iz Tivta, rođen 1959., doktor kirurg.

Potpredsjednik, **Tripo Schubert**, iz Kotora, rođen 1940., dipl. ing. tehnologije u mirovini.

Tajnik, **Marija Nikolić**, iz Donje Lastve, rođena 1951., arhitektica.

Dr. Miloš Milošević zakoračio u 85. godinu života

SRETAN VAM ROĐENDAN, ADMIRALE!

Pravnik, filolog, arhivist, povijesničar, glazbenik po vokaciji, doživotni admiral Bokeljske mornarice, dr. Miloš Milošević je osoba po kojoj se prepoznaje suvremeni kulturni i intelektualni milje Boke. Njegov znanstveni i publicistički rad doživio je brojna priznanja ne samo u domaćim nego i u međunarodnim okvirima.

Rođen je 4. svibnja 1920. godine u Splitu gdje završava osnovno obrazovanje i dva razreda klasične gimnazije. Na Cetinju nastavlja realnu gimnaziju, a u Subotici 1938. godine maturira. Pravni fakultet studira u Subotici i Padovi, a diplomu nostrificira u maju 1947. godine u Beogradu. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu diplomira na roman-skoj grupi 1948. godine. Prvo zaposlenje bilo mu je za sudskog pripravnika Okružnog suda u Kotoru, odakle je 27. listopada 1944. godine, s ostalim službenicima tog Suda, izbjegao na oslobođeni teritorij i 1. studenoga 1944. godine sudjelovao u oslobođenom Herceg-Novom, kao jedan od delegata Kotora, kod izbora Okružnog narodnog fronta.

Kako se uporedo sa navedenim školovanjem Milošević bavio i glazbom, bilo privatno, ili u nižoj i srednjoj muzičkoj školi, dalja zaposlenja bila su u raznim glazbenim tijelima u školama (Radio Beograd, Orkestar Vovodanske opere u Novom Sadu, Muzička škola Kotor i kasnije, povremeno honorarno, Simfonijski orkestar u Kotoru i Simfonijski orkestar iz Titograda). U tom periodu aktivan je u glazbenim predavanjima, komentiranju koncerata i javnim istupanjima s Vidom Matjan (duo violina – klavir). Posebno treba spomenuti njihovu suradnju u dječjim scenskim bajkama i drugim manjim kompozicijama, za koje je povremeno pisao stihove, pa je i „Besana šumska noć“ nagrađena Trinaestojulskom nagradom.

Od 1953. godine prelazi na rad u Historijski arhiv u

Kotoru, gdje kao arhivist počinje da se bavi arhivističkim i povijesnim istraživanjima.

Unutar ovih kratkih podataka iz života Miloša Miloševića, utkana su dugotrajna, raznovrsna i plodnosna istraživanja koja su ga svrstala u red naših is-

prilozi Miloševića, baš od užih stručnjaka pojedinih znanosti primljeni sa veoma povoljnim ocjenama.

Jedan duži period povijesti Boke kotorske tema je doktorske disertacije pod naslovom „Boka Kotorska za vrijeme mletačke vladavine (1420.–1797.)“, koju

Milošević je dao suvremenu sintezu obogaćenu novim arhivskim istraživanjima, naročito iz Kotor-skog zaljeva. Boku kotorsku obrađuje sažeto i kao enciklopedijsku jedinicu za drugo izdanje Enciklopedije Jugoslavije.

Posebno mjesto u proučavanju daje povijesti pomorstva, tom, kako sam poetski kaže „izvoru života na kamenu“: kako o pitanjima pomorske trgovine i gospodarstva, razvoja pojedinih pomorskih naselja sa svim njihovim specifičnostima, te pojavi piraterije, tako i o životu pojedinih znamenitih pomoraca, njihovom učlanjenju u srednjovjekovnu bratovštinu, njihovom školovanju. Na međunarodnim kongresima i smipozijama dr. Miloš Milošević je pozivan kao vrstan znalac ove oblasti (Alcuni processi storici piu salienti elle Bocche di Cattaro dal XVI al XVIII secolo, Congresso internazionale sulle relazioni fra le due Sponde adriatiche, Lecce, 1971; La formazione professionale dei marittimi di Boka Kotorska durante i secoli XVII e XVIII. Istituto universitario navale, Facolta di economia marittima, Istituto di storia del commercio, Commissione Internazionale di stori marittima, Napoli, 1980).

Uporedo s radom na pomorstvu uočava da je u Boki „na jasan i sugestivan način primjetna najuža veza između porasta pomorske prosperiteta i umjetničkih realizacija“ i da su skoro sva krupna umjetnička ostvarenja prožeta tom vezom. Brojni radovi iz povijesti umjetnosti afirmiraju ga na međunarodnom planu. Tako njegovo bavljenje Francescom Ca-

Dr. Miloš Milošević u odori admirala Bokeljske mornarice pred katedralom sv. Tripuna. U uglu: Milošević kao maturant

taknutih znanstvenih i kulturnih stvaralaca. Raznovrsnost u studijama (pravo, romanska filologija, glazba, arhivistička specijalizacija, disertacija iz povijesne znanosti) utjecala je na širenje kruga njegovih interesiranja i znanstvenog istraživanja. Kako je to zapaženo u recenzijama, ta širina u istraživanjima i obradi krila je opasnost od utjecaja na kvalitetu radova. Međutim, važno je konstatirati, da su

Milošević brani 1974. godine na Filozofskom fakultetu u Zadru, i osnovna tema njegovog interesiranja, proučavana s više stajališta: pomorsko-ekonomskog, političkog i kulturnog, a obuhvata i povijest umjetnosti ovoga kraja, te književnu i glazbenu povijest.

Svojim istraživanjima i objavljivanjem radova iz povijesti Boke Kotorske od XIV. do kraja XVIII. st.

biancom, talijanskim skulptorom, čiji su radovi bili, po Miloševićevom mišljenju koje je prihvaćeno, važniji u Kotoru nego u Italiji, rezultira obradom Cabiance – kao enciklopedijske jedinice za Institut talijanske enciklopedije Treccani iz Rima. Pored toga, trudi se ne samo da povijesno obradi pojedine velikane prošlosti (300-godišnjica rođenja Tripa Kokolje) ili spomenika kulture (800 godina Katedrale sv. Tripuna) već i da veoma angažirano surađuje ili inicira konkretne zahvate na samim spomenicima (pomenućemo restauraciju freske iz XIV. i Kokoljinog platna iz XVII. st koji se naklaze u katedrali Sv. Tripuna u Kosotu, restauraciju Bellinijeve Dobrotske Madone, vraćanje pale u Katedrali sv. Tripuna u njeno prvobitno stanje, preuzimanje Viskovićeve palače i dr.).

Njegovo poznavanje monumentalnih zidina, sakralnih objekata, brojnih palača, kipova u mramoru, kamenu i drvu, značajnih radova u srebru i zlatu, fresaka, slika raznih epoha, dragocjenog tekstila, čipke, stilskog namještaja, „duše“ starog Kotora i Boke, posebno je došlo do izražaja poslije katastrofalnog potresa 1979. godine kada Milošević pronalazi snage, volje i vremena (iako osobno trpi posljedice potresa napuštajući jako oštećenu staru dobrotsku palaču u kojoj je stanovao) da sudjeluje u brojnim komisijama, savjetima, ekipama i drugim tijelima koja obilaze porušeni Kotor, konstatiraju oštećenja, spašavaju pokretno spomeničko blago, daju prijedloge i rješenja za trajne oblike sanacije. Veliki osobni doprinos daje i pri izradi dokumentacije za UNESCO u povodu upisa kulturno-povijesnog područja Kotora u listu svjetske baštine. U doba zasjedanja XXI. Generalne konferencije UNESCO-a u Beogradu 1980. godine, kao prezentaciju prošlosti i kulture SR Crne Gore za

učesnike Konferencije, pod rukovodstvom Miloševića, kolektiv Historijskog arhiva Kotor uspješno realizira izložbu pod nazivom „Arhiv i nauka“, uz istoimeni katalog, čiji je Milošević urednik. Poslije potresa Miloševiću se obraća i redakcija talijanskog časopisa „Arte veneta“ da dâ sažetu analizu šteta na spomenicima kulture u Kotorskom zaljevu.

Na stručnom arhivističkom planu, Milošević je od 1967. do 1969. godine predsjednik Društva arhivskih radnika SR Crne Gore, a od 1968. do 1972. potpredsjednik Saveza arhivskih radnika Jugoslavije, zatim član Izvršnog odbora, da bi od 1976. do 1980. godine bio predsjednik pomenutog Saveza. Pored toga bio je član Arhivskog savjeta Jugoslavije i povremeno član Redakcije saveznog časopisa *Arhivist*.

Baveći se teorijom i objavljujući radove, Milošević je upućivan da aktivno učestvuje na međunarodnim kongresima arhivista u Briselu 1964. godine, Madridu 1968., Moskvi 1972., Vašingtonu 1976. i Londonu 1980. godine i to kao diskutant, panelist ili koautor plenumskih referata.

Od 1965. godine je viši arhivista, zatim arhivski savjetnik. U Parizu 1970. godine završava arhivsku specijalizaciju (Stage technique). Od 1978. godine direktor je Historijskog arhiva Kotor. Pun oduševljenja i zanosa prema svom poslu, sa mnogo umijeća prenosi svoje znanje na mlade kolege, širi zainteresiranost i razvija ljubav prema arhivima i arhivskoj djelatnosti uopće. U skoro svim značajnim arhivskim publikacijama u našoj zemlji aktivno surađuje. Posebice treba spomenuti *Priručnik iz arhivistike*, Zagreb 1977., u kojem je član Redakcije i autor dva poglavlja kao i sudjelovanje u obradi i priređivanju *Rječnika arhivske terminologije*, Zagreb 1972., i *Vodiča kroz arhivsku građu sa su-*

marnim inventarima muzejskih i crkvenih fondova i zbirki, Historijski arhiv Kotor, Kotor 1977.

Na međunarodnom stručnom planu također je veoma aktivan. Od uključenja Jugoslavije u akciju UNESCO-a i MAS-a (Međunarodni arhivski savjet), za izdavanje Vodiča za povijest nacija (Bliski istok, Afrika, Azija i Latinska Amerika), Milošević je predstavljao našu zemlju na sastancima u Beču, Bergenu, Rimu, Dubrovniku i Kotoru, i jedno vrijeme bio sekretar i član jugoslavenske redakcije za Vodič izvora.

U okviru Međunarodnog okruglog stola (Table ronde des Archives) zastupao je Jugoslaviju u rješavanju problema međunarodne restitucije arhivske građe u Kagliariju (Italija) 1977. godine, i iste godine određen je za jugoslavenskog predstavnika na sastanku MAS-a u Briselu, za neka pitanja arhivističkih odnosa na Balkanu.

Na Međunarodnom kongresu u Londonu 1980. godine izabran je za predsjednika Sekcije profesionalnih društava arhivista MAS-a pri UNESCO-u, za period 1980–1984. godinu. Odmah na početku svog mandata pokreće međunarodnu anketu među arhivističkim asocijacijama u svijetu, i na osnovi njenih podataka, radi na stvaranju jedne međunarodne redakcije za izdavanje posebnog Biltena Sekcije. Ta veoma živa aktivnost rađa plodom i siječnja 1983. godine u Nizozemskoj (Bois-le-Due) izlazi prvi programatski broj Biltena Sekcije, nazvan *Janus*, jer s obje strane publikacije tekstovi počinju s po jednim odabranim jezikom (francuski i engleski).

Svoje radove iz povijesti muzike i muzikologije objavljuje u raznim našim i stranim glazbenim časopisima. U njima nastoji da bude raznovrstan i obuhvati široku glazbenu djelatnost Boke Kotorske kroz sto-

ljeća. Njegov rad o kotorskim orguljama iz XV. i XVI. st. značajan je doprinos povijesti europskog orguljaštva. Obradio je i najstariji sačuvani melografski zapis narodne pjesme iz XVII. st. u Boki kotorskoj, koja je jedina sačuvana melodija bugarštica na jugoslavenskom prostoru. Posebice je obrađivao pojedine stare i suvremene glazbenike, glazbene pedagoge, kompozitore i dirigente (De Sarno, Fiorelli, Tripo Tomas, Vida Matjan, Antun Homen). Za rad „Muzikološka prepiska Krsta Ivanovića iz druge polovine XVII vijeka“ dobija 1981. godine nagradu Udruženja kompozitora Crne Gore za „muzičko publicističko djelo od nacionalno-muzičke vrijednosti“.

Pored toga što je svoje radove isključivo pisao na osnovi arhivske građe i egzaktne zaključke strogo vezivao za pisane izvore, – Milošević je njegovao i jedno sasvim drugačije pisanje. Prepuštajući se slobodnijim spojevima činjenica i imaginacije, bilo da se radilo o povijesnim, misaonim, ljubavnim ili drugim poetskim temama, pisao je i objavljivao stihove.

Njegovo interesiranje za poeziju dolazi posebno do izražaja i u sastavljanju jednog antologijskog izbora naše barokne poezije, koja uz sabranu prozu baroka, (obje u koautorstvu s don Gracijom Brajkovićem) predstavlja sasvim sigurno „kapitalan prilog književnoj istoriji“ i doprinosi njenom daljem razvoju. Ubrzo po izlasku iz štampe, *Poezija baroka 1976.* i *Proza baroka 1978. godine* uvrštene su u „Program crnogorske književnosti na fakultetskim studijama“ prema kojemu se izvodi nastava literature od školske 1979./1980. godine na Nastavničkom fakultetu u Nikšiću.

Svoje radove Milošević je objavljivao u raznim izdanjima, od lokalnih publikacija do izdanja naših akademija znanosti, a naročito

Kulturna panorama

u *Godišnjaku pomorskog muzeja* u Kotoru, *Istorijskim zapisima* u Titogradu, *Zborniku Boka* u Herceg-Novom, *Zborniku za narodni život i običaje* – JAZU, *Spomeniku*, SANU, *Glasniku* Društva za nauku i umjetnost (sada CANU), *Prilozima povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, *Analima Histroijskog instituta JAZU* u Dubrovniku, *Prilozima za književnost, jezik, istoriju i folklor* u Beogradu, *Zadarskoj reviji* u Zadru, *Pomorskom zborniku* u Zadru i drugim časopisima u zemlji i inostranstvu.

Povremeno je bio član Znanstvenog vijeća Histroijskog instituta u Titogradu, a član je Znanstvenog društva za proučavanje medicine, veterine i farmacije, Saveza društava za proučavanje i unapređenje pomorstva u Zadru, te Predsjedništva Saveza organizacija kompozitora i muzičkih pisaca Jugoslavije. Član je Redakcije jugoslavenskog glazbenog časopisa *Zvuk* kao i *Internatiional review of teh aesthetics and sociology of music* Muzikološkog intituta Muzičke akademije u Zagrebu.

Pored njegovih djela, o Miloševiću kao vrsnom kulturnom i znanstvenom pregaocu, poznatom i priznatom ne samo u našoj sredini, već i šire, govore i Orden rada sa zlatnim vijencem, Trinaestojulska nagrada, povelje Predsjedništva Bokeljske mornarice, Saveza društava konzervatora Jugoslavije i Društva za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije i druga vrijedna priznanja i pohvale. U mirovinu stupa 1985. godine.

Na Skupštini, održanoj 5. rujna 1991. godine, Milošević je izabran za admirala Bokeljske mornarice, a na Skupštini 13. studenoga 2004. izabran je za doživotnog admirala

U idućem broju Hrvatskog glasnika objavit ćemo intervju sa dr. Milošem Miloševićem, kojega je vodio dr. B. Šekularac

Uredništvo Glasnika

Litografije instalacije – pogled kroz boju

„Gledam na sve oko sebe, na cjelokupna kretanja, mirovanja, radosti, tuge, ljubavi, mržnje i kroz svoj

– znameniti otok, mjesto duhovnog užitka i molitve – pravi stan Zvijezde mora – kako je rekao don Niko Luković, odmaranje duha u borbi života. Otvorena knjiga slavne prošlosti i poticaj

možemo govorit“.

Na promociji su govorili akademik **Žarko Đurović**, književnik **Bogić Rakočević**, don **Branko Sbutega**, urednik **Boris Biletić**, a stihove iz poeme govorila je novinarka **Dubravka Jovanović**.

„Veslaj tihim glasom ka Perastu, pjesmo! trgom drevnih lađa do onog školja. Na moru je Žena odjevena Suncem dom svetosti Božje nastaniti htjela. Veslaj i ti, dušo, kamen da poneseš u Boku na Otok Gospe od Škrpjela“

Dobili smo jedan lijepi dar na jednoj opasnoj temi. Ona lako može kliznuti ili u elegičnu i banaliziranu nostalgiju, ili u suhoparnu i nabožnu pobožnost. Između ta dva poetska ambisa, Danijel Načinović sigurnim rukopisom i očigledno jednom zaista autentičnom inspiracijom i vokacijom prepoznao je u Gospi od Škrpjela ono što svi mi kojima ona pripada na ovaj ili onaj način, i te kako prepoznajemo, a ne umijemo tako izreći. Ovo nije Gospa od Škrpjela, ona od kamena, koju autor zida od riječi, a zida je po mom osjećanju

prozor vraćam doživljenu slku, provlačim je kroz boju, u svoj najdublji dio svijesti čuvam skriveno gdje se osjećanje razlijeva i počinje neku novu igru u nepoznato, u nedogled...”

U galeriji „Stari grad“ u Kotoru 24. veljače 2005. godine otvorena je izložba grafike, dipl. grafičara **Andrijane Ivande**. Rođena je u Kotoru 24.3.1979. god. Član je HGDCG. Diplomirala je na fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju – odsjek grafika, u klasi profesora **Jakova Đuričića**. Izlagala je na studentskom bijenalu grafike u Beogradu.

Vješto balansiranje nad poetskim ambisima

U pomorskom muzeju u Kotoru održana je 28.2. 2005. god. književna večer istarskog pjesnika **Danijela Načinovića**, koji se predstavio poemom „Gospa od Škrpjela“. Večer je otvorila direktorica Centra za kulturu **Zorica Grandiš**, istaknuvši: „Gospu od Škrpjela

u radu za budućnost u kojoj je utisnut miris i dah minulih vremena, koja u nama doživljava kao unutarnji zov, kao prostor u kojem vlada tišina, u prostor „svetog“ u kome i sami, ma koliko htjeli narušiti taj mir i tišinu govorimo u pola glasa, jer drugačije i ne

Danijel Načinović

na dvije refleksije. Teološki sloj poeme daje joj jednu karakteristiku koju su pežorativno kritičari zvali nabožna. Mislim kako je ova poema daleko od mogućnosti takvog pežorativnog opisa, zato što je njezin dubinski smisao prožimanje onog što zaista jest pobožnost jednog mjesta – kazao je, između ostalog, don Branko Sbutega.

Danijel Načinović je predsjednik Udruženja Istarskih književnika, publici poznat kao autor „Filomene Maturano“, predstave koja je doživjela internacionalni uspjeh, a kod nas otvorila prošlogodišnji Bitef. „Susret u Kotoru, uz fantastični glazbeni intermezo i kazivanje stihova, pronicljive ogleda, a i poglede bokeljskih ljudi od mora sa starih slika, dao mi je na znanje kako je ova plovidba poziv k istim pučinama, pa i poezija može biti jedno 'Ex Voto' uprizorenje u vremenu kada se na valovima života, među inim paradoksima, nastojimo približiti istim čežnjama ljudske egzistencije i transcendentnog određenja“, između ostaloga rekao je Danijel Načinović.

Vodiči kroz kulturno i prirodno nasljeđe Kotora

Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture – Kotor, promovirao je dvije panoramske karte Kotora „Kotor – kulturno-povijesno i prirodno nasljeđe“ i „Kotor – staro gradsko jezgro“.

Projekt je realiziran u suradnji s arhitektom **Aleksandrom Stanojevićem**, uz stručni nadzor regionalnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture, odnosno arhitektice-konzervatora **Zorane Milošević**. Distribucija ovh karata i daljnje umnožavanje povjereno je Pomorskom muzeju iz Kotora.

Na karti pod nazivom „Kotor – kulturno, povijesno i prirodno nasljeđe“ prikazani su topografski uvjeti položaja grada, kao i gradsko i povijesno jezgro, sa fortifikacijom. Na podlozi, u bijeloj boji koja pred-

stavlja Moretijevo gravuru Kotora iz 1680. godine, u punom koloru prikazano je današnje urbanističko rješenje neposrednog okruženja, kao i cijeline povijesne jezgre. Prema riječima arhitektice Zorane Milošević, sadržajno rješenje je obuhvatilo graditeljsko nasljeđe s naglaskom na arhitektonske vrste fortifikacijsko-

prostori i građevine imenovani povijesno, čime je istaknut kontinuitet njihovog trajanja, što je s aspekta zaštite i prezentacije graditeljskog nasljeđa, iznimno značajno. Također, činični prikaz stanja prostora jednoga vremenskog razdoblja, zaključila je Milošević, predstavljaju dokumente za buduća vremena.

sakralnog, reprezentativno profanog i javnog karaktera, što je jasno iskazano legendom i koloritom.

„Kartom, pod nazivom „Kotor – staro gradsko jezgro“ prikazan je položaj grada i gradska povijesna jezgra. Ova karta ima revers koji se nezavisno čita, a gdje su detaljnije, svojim glavnim fasadama prikazane najreprezentativnije građevine sakralnog, fortifikacijskog i javnog karaktera. Prikazi su obrađeni metodom perspektive, što kartama daje karakter panoramskih planova. Slikovite su i lako se čitaju, pa mogu biti dobar vodič kroz gustu urbanu strukturu grada“ navela je arhitektica Milošević. Ona je dodala kako su

koje će se nastaviti plodnom suradnjom.

„Zbor pučkih pjevača Kamen“ već dugi niz godina liturgijskim pjevanjem uveličava misna slavlja. Pored crkvenih napjeva njeguju i pjevaju stare izvorne dalmatinske pjesme. Nastupali su na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu, Splitском ljetu, smotrama i susretima klapa u HNK-u Split i HNK-u Rijeka, te drugim prigodnim kulturnim manifestacijama u Splitu i okolici. Godine 2001. osvojili su srebrno odličje na Međunarodnom festivalu u Veroni (Italija). Također, iste godine su ostvarili vrlo zapažen uspjeh na Međunarodnoj smotri liturgijskog pjevanja u Poljskoj. U rujnu iste godine održali su nekoliko koncerata u talijanskoj pokrajini Molise, gdje žive Moliški Hrvati.

U prepunoj dvorani koncertne dvorane „Sv. Duh“ Muzičke škole u Kotoru, 9. travnja 2005. god. na svom prvom nastupu u Kotoru, „Pučki pjevači iz Kamena“ predstavili su se Kotoranima, građanima Boke i Bara, crkvenim napjevima te pučkim dalmatinskim pjesmama. Književnik i novinar Jakša Fiamengo vodio nas je svojim recitalom dalmatinskim kršom i „Pučke pjevače“ tako približio slušateljstvu da je nakon koncerta nastavljen zajedničko druženje uz pjesmu i veselje. U hotelu „Vardar“ u starom gradu Kotoru, dugo u noć veselili su se Hrvati i svi dobri ljudi koji u pjesmi i veselju nalaze mir i spokoj života.

Hrvatsko građansko društvo pozvalo je i novosnovanu klapu „Bocche di Cattaro“ iz Kotora na sudjelovanje u koncertu. Okupljeni ljubavlju prema klapskom pjevanju i sredozemnom zvuku pod vodstvom Mije Kovačević, uz veliki pljesak slušateljstva i sudionika koncerta, uspješno su se predstavili prvi put kotorskoj publici.

Većina članova „Zbora iz Kamena“ prvi put su u Boki. Kako bi se ugodno

Uskrсни koncert

I ove godine, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore iz Kotora u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, podružnica Split, i njezinom voditeljicom **Brankom Bezić Filipović**, upriličilo je Uskrсни koncert. Nastupila je, prvi put u Kotoru, „Skupina pučkih pjevača Kamen“ iz Kamena pokraj Splita pod vodstvom **Mate Barića**. S pjevačima nastupio je i književnik i novinar **Jakša Fiamengo**. Pridružila im se i novosnovana mješovita klapa „Bocche di Cattaro“ iz Kotora pod vodstvom **Mije Kovačević**, koja je ovaj koncert pretvorila u jedno lijepo i ugodno druženje

osjećali i upoznali Boku, upriličili smo im izlete u Perast, posjet Marijinom

Pučki pjevači iz Kamena

svetištu na otočiću „Gospa od Škrpjela“, zatim izlet do Budve i posjet novoobnovljenoj crkvi sv. Dujma u Škaljarima pokraj Kotora koja se nedavno obnovila zahvaljujući gradu Splitu. Posjetili su i kotorskog biskupa msgr. Iliju Janjića i katedralu sv. Tripuna. Očarani ljepotom Boke i gradom Kotorom, ljubaznošću domaćina, na odlasku, su nam obećali kako će opet doći i pozvali nas da svakako dođemo u posjet njihovom Kamenu, mjestu pokraj Splita.

Virtuosi klasičke i romantike u Kotoru

U prelijepom ambijentu katedrale sv. Tripuna u Kotoru 23.4.2005. komorni orkestar „Zagrebački solisti“ održao je svoj veličanstveni koncert. U prepunoj crkvi, građani Kotora i okolnih mjesta uživali su u izvedbi glazbenih virtuozna iz Zagreba koji su izvodili dijela Luka Sokorčevića,

Domenica Zipolia, Wolfganga Amadeusa Mozarta, Gideona Kleina, Ivana Brkanovića i Felixa Mendelssohna.

Komorni orkestar je osnovan 1953. god. u okviru Radio-televizije Zagreb, pod umjetničkim vodstvom poznatog violinista i dirigenta **Antonija Janigra**, i uspio postati jedan od vodećih komornih orkestrara svijeta. Većina članova ansmbala koji se odlikuju virtuoznošću i disciplinom glazbenog izričaja, te nevjerojatnim entuzijazmom i zaljubljenošću u zajedničku svirku, diplomiralo je na Zagrebačkoj glazbenoj akademiji. Do sad su održali preko 3000 koncerata na svim kontinentima, dobivajući najlaskavije pohvale i priznanja u najvećim svjetskim centrima i najslavnijim koncertnim dvoranama. Veliki repertoar Zagrebačkih solista sadrži barokna, klasična, romantična i suvremena dijela. Kuriozitet ovog koncerta predstavlja i izvođenje djela Ivana Brkanovića (1906.–1987.), koji je rođen u Škaljarima, predgrađu Kotora. On je kompoziciju studirao na Glazbenoj akademiji u Zagrebu, te u Parizu na čuvenoj Schola Cantorum. Njegov prvi kvartet (1933) u jednom stavu, ali s promjenama tri tempa, ubrzo je postigao međunarodni uspjeh zahvaljujući Zagrebačkom kvartetu koji ga je prouzveo 1934. god., a zatim uvrstio u programe svojih europskih turneja. Taj kvartet „... koji odiše dahom zemlje...“ preradio

je 1957. god. za gudački orkestar pod nazivom Concertino.

Koncert glazbenika splitsko-dalmatinske županije Kotoru

Prigodom blagdana Blažene Ozane kotorske u katedrali sv. Tripuna 24. travnja 2005. održan je prigodni koncert gudačkog kvarteta „Spalato“ sa sopra-

Koncert glazbenika splitsko-dalmatinske županije Kotoru

nisticom **Boženom Svalinom** i čembalo – klavir **Aleksandrom Srzić**. Ljubitelji glazbe uživali su u prelijepim zvucima violina i pjevanju sopranistice Svaline.

Publika je posebno pozdravila dugotrajnim aplauzom našeg sunarodnjaka, violinistu **Lovrenca Jakičevića**.

Izdavačka djelatnost Društva

Izašla je iz tiska već najavljuvana knjiga „Hrvati u Crnoj Gori“ autora prof. dr. Milenka M. Pasinovića iz Dobrote pokraj Kotora. Knjiga je tiskana u Rijeci u izdanju Adamić d.o.o. uz pomoć Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije. Posebno zahvaljujemo **Goranu Trohi**, voditelju KUD-a „Artel“ iz Rijeke koji nam je mnogo pomogao u tome.

Autor je u ovoj knjizi prikazao demografski razvoj hrvatske populacije u Crnoj Gori, koristeći dostupne arhivske izvore u kojima se Hrvati spominju, iako se njihov udio u ukupnom stanovništvu nije statistički prikazivao – kao ni pripadnika ostalih naroda,

koji su živjeli, odnosno koji žive, na tom području – sve do suvremenih popisa stanovništva. Slijedom toga, autor je pratio demografska kretanja, koja su u ovoj knjizi prikazana u kontekstu prostora i vremena, dakle teritorija koji danas obuhvaća Republika Crna Gora, a posebno područja Boke kotorske, i to ponajviše u drugoj polovici

XX. stoljeća, pokušavajući objasniti uzroke opadanja broja Hrvata do današnje manjinske razine. Ova knjiga je veoma vrijedan i interesantan izvor arhivskih podataka svima onima koje zanima povijest, sadašnjost i budućnost hrvatske zajednice na ovim područjima.

Splitska premijera filma Ilije Vukotića „Za šaku priganica“

Posredstvom HGDCG-a i voditeljice podružnice HMI-a – Split Branke Bezić Filipović u veljači je u Splitu premijerno prikazan film našeg člana **Ilije Vukotića** iz Bara. Film je prikazan premijerno godinu dana ranije u Baru, na festivalu alternativnog filma, gdje je bio vrlo zapažen. O samom filmu pisali smo opširno u Hrvatskom glasniku br. 11. Splitska premijera je ujedno bila i hrvatska. Film je prikazan u dvorani kinoteke Pučkog otvorenog učilišta „Zlatna vrata“, a također i na TV Dalmacija, gdje je o njemu govorio splitski dogradonačelnik **Ljubo Urlić**. Zahvaljujući njemu, bio je organiziran niz kulturnih događanja na područjima Crne Gore gdje žive Hrvati.

Koncert „Zagrebačkih solista“ u katedrali sv. Trupuna

Predstavljen projekt Hrvatske matice iseljenika u Kotoru

HRVATSKA PRIČA U ZALJEVU SVETACA

Istinita priča o jednom narodu, njegovom povjesnom putu, životu među Bogom danim ljepotama, djelima ljubavi upućenima svakom čovjeku, ispričana glazbom tamburice i glasom klape.

Programom Hrvatske matice iseljenika za 2004. god. bilo je predviđeno gostovanje projekta „Hrvatska priča“ u Crnoj Gori u mjesecu lipnju. Iz opravdanih razloga „Hrvatska priča“ je stigla u Boku 4. ožujka 2005. god. U dogovoru sa Hrvatskim građanskim društvom Crne Gore, domaćinom ove manifestacije, ovaj projekat je nazvan „Hrvatska priča u Zaljevu svetaca“.

Ovaj projekt nove promidžbe Republike Hrvatke, nazvan je Veleposlanikom u svijetu. Od početka novog tisućljeća održano je 40 koncerata u glavnim i drugim gradovima zemalja svijeta: Austrija – Beč; Mađarska – Pečuh; Francuska – Pariz; BiH – Sarajevo, Mostar; Urugvaj – Montevideo; Peru – Lima; Čile – Iquique, Antofagasta, Punta Arenas, Santiago; Njemačka – Stuttgart; SiCG, Vojvodina – Subotica; JAR – Johannesburg, Pretoria; Italija – Rim; Švicarska – Zurich, Solothurne, Dullin, Bern; Njemačka – Ulm; Australija – Melbourne, Sydney, Perth.

Autorica ovog Projekta, **Lejdi Oreb**, urednica zabavnog programa HRT-a, poručila je: „*Donosimo poruku mira i prijateljstva, međusobnog razumijevanja i potrebe za mudrošću u vremenu koje prijeti otuđenjem svakog čovjeka od samog sebe i drugih*“.

Nositelj glazbenog programa je Tamburaški orkestar HRT-a, a kao gosti su nastupili: klapa Hrvatske ratne mornarice „sv. Juraj“ iz Splita, operni solisti: **Barbara Othman**, **Miroslav Živković** i **Krunoslav Cigoj**. Dirigent programa bio je **Siniša Leopold**, a

Koncert u Kotoru

Klapa HRM-a „Sv. Juraj“

Koncert u katedrali sv. Tripuna

autorica projekta **Lejdi Oreb**.

Održana su tri koncerta. U subotu, 5. ožujka u pre-punoj dvorani Kulturnog centra u Kotoru, na kojemu su bili sudionici Skupštine, brojni gosti iz Hrvatske i Crne Gore i drugi građani Boke.

Sljedećeg dana, u nedjelju u katedrali sv. Tripuna, orkestar klapa i solisti sudjelovali su u misnom slavlju koji je predvodio don **Anton Belan** s mons. **Josipom Šantićem**, generalnim vikarom Vojnog ordinarijata, a nakon mise održan je polusatni koncert. Istog dana u večer održan je koncert u Tivtu, u organizaciji Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“.

Teško je i nezahvalno između odličnih izvođača izdvojiti neke posebno, no svakako je, prema reakcijama publike, potrebno spomenuti izvrstan koncert – majstora **Dubravka Češnjaka**, „virtuoza na tamburici i drugim instrumentima“, te klapu „sv. Juraj“ u odorama HRM-a pod vodstvom **Marka Bralića**. Naravno i soliste **Barbaru Othman** i **Miroslava Živkovića**, proslavljenog tenora **Krunoslava Cigoja** i ravnatelja **Sinišu Leopolda**, koji je bio i poveznica orkestra s publikom.

Sudionici „Hrvatske priče“, s puno lijepih dojmova napuštajući Boku, posjetili su Perast. Vremenske neprilike onemogućile su posjet školju Gospa od škrpjela, ali ih je don **Srećko Majić**, peraški župnik upoznao s bogatom i jedinstvenom poviješću Perasta, otoka Gospe od škrpjela i Svetog Jurja, kao i župne crkve Sv. Nikole.

Možda niste znali

KRAVATA I PENKALA HRVATSKI IZUMI!

Za vrijeme održavanja Projekta „Hrvatska priča u zaljevu svetaca u Kotoru i Tivtu“, bila je postavljena i zanimljiva instalacija na „morskim vratima“ grada Kotora. Po uzoru na istu, koja je prije nekoliko godina postavljena oko arene u Puli, autorica projekta Lejdi Oreb, promovirala je kravatu kao autentični hrvatski proizvod. Uz kravatu tu je i penkala, a za oboje je kako ona kaže, povijesno dokazano i potvrđeno da podrijetlo vode iz Hrvatske. „Kad sam u Johaneshburgu predavala dar – penkalu, predsjedniku gospodarske komore, on je mislio kako je to japanski proizvod. Ni je znao da je sredinom XIX. stoljeća Slavoljub Penkala izmislio ovu pisaljku koja je po njemu dobila naziv“, objašnjava Oreb.

Još zanimljivija je priča o kravati, koja je dobila naziv od Croate, kako se na fran-

cuskom kaže Hrvati. Ratnik Ivica je bio taj koji je sredinom XVIII. stoljeća prvi vezao crvenu maramu. U tom razdoblju jake francuske vojske i potrebe da se hrvatski konjanici, branitelji u vrijeme Turaka označe kao spretni ratnici, žene su obično darivale svojim vojnicima crvenu maramu da misle na njih. Nosili su ih tako sve do Francuske, gdje je jedan od tih konjanika bio posebno zapažen. Malo po malo, misleći kako marama štiti od zime, počeli su je svi nositi.

U Francuskoj je tada, za vojne generale i visoke časnike, bila moda visokih okovratnika. Primijetili su kako „tamo neke croate nose nešto oko vrata“, vidjeli su kako to izgleda mnogo ljepše nego visoki okovratnici. U povijesti se točno spominje ime generala koji je predložio promjenu mode, pa je ispalo

Kravata na vratima Kotora

kako su Francuzi izmislili kravatu. Dugo vremena je svijet bio iznenađen kada je **Marjan Bušić** s akademije Croatice počeo s povješću kravate i istinitom informacijom o njoj, kazala je Lejdi Oreb i dodala kako danas širom svijeta ovaj proizvod ide skupa s Hrvatskom pričom. Marama, kra-

vate, prsluci, leptir mašne, kuće Croata, s posebnim originalnim uzorcima, cijenjeni su i skupocjeni, a uz njih obvezno ide i mala knjižica o Ivici i Marici, koji su povijesno pridonijeli današnjoj popularnosti kravate.

T. Schubert

PROMIDŽBA HRVATSKIH PROIZVODA

U okviru projekta Hrvatska priča, u Kulturnom centru Kotor organizirana je promidžba gospodarstva – zastupnika i predstavništva hrvatskih tvrtki u Crnoj Gori. Predstavile su se sljedeće tvrtke: **Lura, Podravka, Borovo, Kravata, Jamnica, INA Crna Gora.**

OBAVJEŠTENJE ČITATELJIMA

Naša dosadašnja prezentacija na web stranici interneta www.hgdcg.org iz tehničkih razloga je prekinuta i neće se ubuduće više koristiti, priprema se nova koja će biti na adresi www.hgdcg.com.

Redakcija

* * *

PROMJENA U PODRUŽNICI HGDCG-a ZA HRVATSKU

Obavještavamo čitatelje da je naš novi povjerenik za Hrvatsku **Krunoslav Težak** i da je sjedište Podružnice preseljeno iz Zagreba u Dubrovnik.

Adresa: Ošljanska 3
20000 Dubrovnik
Tel.: 020 431 512
Fax: 020 431 537
Mob.: 091 523 4409

U Stolivu održana cvijetna manifestacija „Fešta kamelija“
KRALJICA CVIJEĆA – UKRAS
BOKELJSKIH ĐARDINA

I ove godine igrokaz na obali, mušuljada, izbor najljepšeg đardina i Dame kamelija obilježili su travanjske dane u Stolivu. Za organiziranje ove već tradicionalne manifestacije pobrinule su se lokalna NVO za očuvanje tradicionalnih kulturnih i prirodnih vrijednosti „Kamelija“ i Mjesna zajednica Stoliv.

Cvijetna manifestacija „Fešta kamelija“ počela je 8. travnja 2005. izložbom aranžmana od cvjetova kamelije, koja je bila postavljena u Pomorskom muzeju u Kotoru.

Svečano otvaranje manifestacije održano je 10. travnja u Stolivu, izložbom aranžmana od cvjetova kamelija, izložbom dječjih likovnih radova te predstavljanjem najboljih literarnih radova na temu kamelije, kraljice cvijeća.

Dolazak ovog egzotičnog cvijeta u Stoliv jedrenjacom s Dalekog istoka dočarao se igrokazom na rivi uz sudjelovanje limene glazbe, klapa, mažoretkinja, a domaćini su priredili tradicionalnu mušuljadu.

Stručni sud je obišao đardine s kamelijama u Stolivu i proglasio najljepšeg. Ove godine to je đardin **Mice Cavor**.

Kameliju su, po predanju, iz Japana u Stoliv donijeli prije više od 200 godina svojim jedrenjacima čuveni stolivski kapetani. Postoji, međutim, i drugo predanje, po kojemu su prve kamelije donijeli fratri i ljubomorno čuvali kameliju za ukrašavanje crkava. Sigurno je da je egzotični cvijet prije mnogo desetljeća stigao u Boku i tu našao novu postojbinu. Danas raste i cvjeta u mnogim vrtovima u Stolivu, Prčanju, Morinju, Kostanjici, Perastu, Dobroti, Tivtu i drugim bokeljskim mjestima.

Neke obitelji ljubav prema uzgajanju kamelije prenose s koljena na koljeno. U Boki ima kamelija starih 50 pa i 70 godina, na kojima cvjeta i na tisuću cvje-

tova. Posebno pogodno tlo i ljubav kamelija je našla u Stolivu, koji već godinama održava ovu manifestaciju posvećenu kameliji, privlačnu ne samo za Bokelje nego i za turiste. Ona je doprinijela i povećanom zanimanju ne samo za uzgajanje kamelija, nego i ukupnoj zaštiti biljaka karakterističnih za podneblje Boke.

U sklopu ove manifestacije predviđeno i održati koncert mladih glazbenika pod nazivom „Kameliji s ljubavlju“, okrugli stol „Sačuvajmo Boku – nevjestu Jadrana“, a na završnici manifestacije organizirat će se mali bal kamelija u Domu kulture u Stolivu.

Kao i svake godine u Institutu „Vrmac“ na Markovom Rtu na Prčanju, organizirao se 16. travnja tradicionalni „Bal kamelija“. **Marina Cuca** iz Škaljara kraj Kotora, inače profesorica solo pjevanja u Podgorici, postala je do sada najmlađa „Dama kamelije“, Studij solo pjevanja završila je na Akademiji u Zagrebu, u klasi prof. Ljiljane Molnar Kalinić. „*Titula nije gluma, već istiniti osjećaj*“, kazala je Marina i dodala: „*Najprije nisam mogla vjerovati, a onda sam bila zapanjena, da bi to preraslo u veličanstveno uzbuđenje... kada sam izlazila primiti vijenac od kamelija, nisam mogla doći k sebi*“. Ovu titulu prethodnih su godina dobile **Dragica Tomas, Ivana Žigon, Radmila Vojvodić, Darinka Matić-Marović, Vlasta Mandić** i druge.

Lada Đurović

Dolazak kamelije u Stoliv

Izložba aranžmana kamelija

Dragica Tomas i Marina Cuca

Split obnovio najjužniji sakralni objekt splitskog zaštitnika

BLAGOSLOVLJENA CRKVA SVETOG DUJMA U ŠKALJARIMA

„Povijest ove crkve obavijena je tajnom, ali jasno vidimo njezinu simboliku – uskrsnuće i obnovu“ – riječi su splitskog nadbiskupa Marina na otvaranju i posvećenju rekonstruirane crkvice.

Brojni uzvanici iz Splita, Kotora, Podgorice, biskupi, svećenici, hodočasnici i nekoliko stotina vjernika u mislima uz umirućeg poglavara Katoličke crkve,

sko-dalmatinskoj županiji na donacijama za obnovu crkve.

„Papa je s nama, prisutan je ovdje u Boki, u Kotoru. U našoj tuzi, može nas utješiti zajedništvo koje

razlog više za posjet starim bokeljskim gradovima.

Uz Buličića, slavju su bili nazočni potpredsjednik crnogorske vlade **Jusuf Kalamperović**, generalni konzul RH u Kotoru **Ivan Škarić**, župan splitsko-dalmatinski **Kruno Peronja**, dožupan **Tadija Barun**, predsjednik Županijske skupštine **Mihovil Biočić**, splitski dogradonačelnik **Ljubo Urlić**, jedan od inicijatora obnove crkve, admiral Bokeljske mornarice **Miloš Milošević**, pedesetak članova splitskog Gradskog poglavarstva, hodočasnici iz Splita i mnogi drugi gosti.

Crkva svetog Dujma u Kotoru, prema riječima konzervatora građena je u razdoblju od IX. do XI. stoljeća. Nema pisanih podataka, a svi dosadašnji istraživači spominju je na osnovu usmene tradicije.

Najjužnija je od sedam crkava salonitanskog biskupa mučenika, ujedno i granica nekadašnje splitske metropolije, koja se protezala na čitavu Dalmaciju. Jedinstvena je po arhitek-

tonskoj koncepciji, ona je jednostavno rečeno „crkva na kat“. Izgrađena je na dvije nadsvođene prostorijske, kako bi se istaknula njezina ljepota u prostoru. Iako crkva nije bila u kultu više stoljeća, u kotorskom puku ostali su zapamćeni toponimi vezani za svetog Dujma, pa se lokalitet na kojem je izgrađena crkva zove Dujmovina, a izvor vode uz crkvu Podujam. Crkva je uistinu nevelika po dimenziji, ali nevjerojatno lijepa, savršeno uklopljena u krajolik pod brdom Vrmac, na vratima Kotora. Radove je nadzirala arhitektica **Zorica Čubrović** iz Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Kotoru, dok je projekt obnove izradila arhitektica **Zorana Milošević**. Radove je izvodila tvrtka **Mira Franovića** iz Kotora, poduzetnika koji je radio i na obnovi mnogih sakralnih objekata u Boki kotorskoj. Više o crkvi sv. Dujma pisali smo u Hrvatskom glasniku broj 9.

Dario Musić

Sv. Dujam prije rekonstrukcije

papu Ivana Pavla II., u subotu 2. travnja 2005. godine prisustvovali su otvaranju i posvećenju obnovljene crkvice sv. Dujma u Kotoru u naselju Škaljari.

Splitsko-makarski nadbiskup i metropolit msgr. dr. **Marin Barišić** uz koncelebraciju kotorskog biskupa msgr. **Ilije Janjića** posvetio je oltar i blagoslovio obnovljenu crkvicu svetog Dujma.

„Dujmova crkva skromna je u dimenzijama, ali neskromna u ljepoti, a njezina obnova svjedoči da nismo ljudi prošlosti nego budućnosti. Hvala Dujmu za prolivenu krv koja se ovdje oplodila, za nebesku zaštitu koja traje do današnjeg dana“ – istakao je msgr. Ilija Janjić, ujedno zahvaljujući gradu Splitu i Split-

osjećamo i na koje nas je okupio upravo taj veliki čovjek našeg vremena. Neka ga blagoslove sveti Dujam Splitski i sveti Tripun Kotorški“ – istaknuo je nadbiskup Marin Barišić, potičući vjernike na život bez podjela, nacionalnih, vjerskih i socijalnih. „Povijest ove crkve obavijena je tajnom, ali jasno vidimo njezinu simboliku – uskrsnuće i obnovu“ – zaključio je metropolit u propovjedi uz izloženi kip svetog Dujma, rad splitskog umjetnika Vaska Lipovca, Kotoranina po rođenju. Na koncu bogoslužja u ime Kotorana zahvalila se gradonačelnica **Marija Čatović**, a splitski gradonačelnik **Miroslav Buličić**, koji je u Kotoru prvi put, kazao je kako Splićani sada imaju

Posvećenje obnovljene crkvice sv. Dujma

U malom selu u Krtolama nalazi se vrijedan sakralni objekt

CRKVA SV. IVANA KRSTITELJA U BOGIŠIĆIMA

Piše: Miro Franović

Crkva je podignuta je sredinom XV. stoljeća na poluotoku Luštica, na brdašcu Sv. Ivana u blizini sela Bogišići. 15. travnja 1979. godine teško je stradala u katastrofalnom potresu koji je pogodio Crnogorsko primorje. Obnovu crkve izvelo je poduzeće „Franović“ iz Dobrote uz stručni nadzor Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

S brdašca puca izniman pogled na Krtole, Krašice, zaljev Trašte te dio tivatskog i herceg-Novskog zaljeva. Otprilike 200 metara jugoistočno od

krizmu. Tada je svećeniku Jerolimu Palpi naložio podučavanje u vjeri. Godine 1589. biskup ponovo dolazi i posvećuje crkvu. 14. prosinca 1607. godine biskup

na Juste u cjelosti ustupanje crkve sv. Ivana koja je zajednička, a oni, isto tako, pravoslavcima ustupaju crkvu sv. Duha koja je također zajednička. Zamjena je izvršena između 1769. i 1783. godine. Biskup Stjepan De Oleo 17. kolovoza 1783. godine prilikom posjeta navodi kako je crkva katolička.

Prvobitno je crkva bila skromnih dimenzija (6,5×4,60 m) s polukružnom apsidom na istočnoj i vratima na zapadnoj strani. Po očuvanim kamenim pločama u polukružnoj apsidi pretpostavlja se da je pod u naosu obnovljen u dva navrata. Pod je uništen na prostoru gdje su formirane grobne jame. Na grobu broj 7 nađen je kotorski novac po čemu se zaključuje kako je crkva podignuta prije početka XVI. stoljeća. Pretpostavlja se kako je crkva oštećena u potresu 1563. godine. 1584. godine naloženo je oslikavanje crkve.

Tako obnovljena s fresko-slikarstvom bizantskog stila crkva postoji do 1667. godine kada strada u velikom dubrovačkom potresu. Pada sjeverni zid, freske su sačuvane samo u nekim detaljima. U obnovi crkve dozdani su stupovi lukova trijema na zapadnoj strani. Podignut je trijem nad nekropolom u dužini od 8,30 m. Nova trapezasta apside rađena je vjerojatno kada i slika sv. Ivana slikara Sqovarcine 1855. godine. U trijemu se aktivno pokapalo pokojne sve do kraja XVIII. stoljeća. U XIX. dolazi do izgradnje bočne kapele sa oltarom sv. Luke. Zatim se dodaje pregrada ispred apside, pa se istočni dio crkve pretvara u sakristiju, a na tom zidu je postavljena pala sv. Ivana i oltar.

Od kraja XIX. stoljeća do 1979. godine u crkvi sv. Ivana nije bilo značajnijih radova. 15. travnja 1979. godine crkva je teško stra-

Crkva sv. Ivana teško je postradala u katastrofalnom potresu 1979. godine

crkve nalazi se ilirska gomila, a 100 metara sjeveroistočno, pravoslavna crkva Sv. Jovana.

Kratku povijest crkve izložit ću služeći se pisanjem don **Antona Belana**, a temeljem dokumenata pronađenih u Biskupskom arhivu grada Kotora. 5. travnja 1584. godine kotorski biskup Jerolim Buća u obvezi obaviti redovitu vizitaciju svoje biskupije posjetio je crkvu sv. Ivana, za koju navodi „kako nije sasvim dovršena“. Većina stanovništva slijedi grčki obred. Katolici nemaju župnika, već redovnici s otoka (Gospe od Milosti) podjeljuju sakramente. Biskup je pred vratima crkve služio svetu misu, pričestio je prisutne i podijelio Svetu

Andelo Baroni vizitira crkvu i kaže kako je katolička „ne tako davno obnovljena i čitava oslikana te dovoljno urešena, osim poda...“. Zapovijeda uređenje poda u crkvi i trijemu. Crkva je tada imala zvonik s jednim zvonom. Nakon 1607. godine u crkvi je postavljen pravoslavni oltar.

Kongregacija za propagandu vjere bila je protivna obavljanju zajedničke službe Božje u crkvi sv. Ivana. Zapovijed nije ispoštovana. Biskup Hiacint Zanobetti posjećuje crkvu 24. svibnja 1725. godine tražeći postavljanje krstionice u crkvi, jer mnogi vjernici prelaze na pravoslavlje. Katolici Krtola 2. svibnja 1769. godine pismeno traže od izvanrednoga providura Iva-

Izgled nakon restauracije

dala u katastrofalnom potresu. Napravljena je priremena drvena crkvice koja je služila za obrede do 8. kolovoza 2003. godine, kada je stradala u požaru. Župljani su uvijek željeli crkvu obnoviti, ali s obzirom da je župa mala, nije bilo dovoljno snage za taj poduhvat. Župnik p. **Josip Opat** i ja smo 1994. godine krenuli u potragu za projektom crkve do kojega se tada nije moglo doći. Stjecajem okolnosti, projekt je dostavljen Kotorskoj biskupiji, te smo tako došli do njega.

spomenika Miroslava Franovića iz Dobrote. Njegovo poduzeće „Franović“ je uz stručni nadzor Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Kotoru počelo obnovu u travnju 2004. godine, a završilo u listopadu 2004. godine. Crkva je posvećena 19. ožujka 2005. god. na dan Sv. Josipa.

Treba napomenuti kako je crkva sv. Ivana uvrštena u kulturnu baštinu, te stavljena pod nadzor Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, koji je još 1985. godine izvršio znanstveno-istraživačke radove

polukružne stube (skale) na ulazu u crkvu. U crkvi sv. Ivana očuvana je nota ljepote kakvu u sebi nose samo stari hramovi.

Želim spomenuti i one koji su svojim vrijednim rukama pridonijeli kako bi ova crkva i čitav kompleks ovako lijepo izgledali. Poduzeće „Franović“ Kotor je izvelo radove na crkvi. Freske su radile **Marina Knežević** i **Jasminka Gr-gurević**. Arheološka istraživanja obavili su **Vilma Kovačević** i **Predrag Lutovac**. Za svjetlosne efekte se pobrinuo **Ljubenko Bi-**

je darovao ambon u iznosu od 800 €. **Miroslav Franović** iz Bogišića je darovao mali oltar sv. Ane u iznosu od 600 €. **Zoran Dragojević** je darovao križ u iznosu od 450 €. **Marko i Srećko Andričić** su darovali tabernakul u iznosu od 250 €. **Petar Franović** je darovao sliku sv. Josipa u iznosu od 135 €.

Novčani iznos od 2005 € je sakupljen od sljedećih donatora: **Gracija Perko-
vić, Vasko Rusović, Zo-
ran Dragojević, Ljubica i
Jasna Zelić, Nedjeljko
Francesković, Srećko An-**

Radni dogovor prije početka radova – Zorica Čubrović i Miro Franović

U ljeto 2002. godine dolazi **Marko Franović** iz Australije, te sa svojom braćom Radom, Ivom i Božom i donosi odluku o obnovi crkve. U kući Franovića osniva se Inicijativni odbor u sastavu: župnik p. **Pero Marković, Petar Franović, Marko Andričić, Darinko Dragojević, Nikša Franović** i **Miroslav Franović**. Pripreme su uz poteškoće trajale skoro dvije godine. Formiran je prošireni odbor za obnovu crkve u sastavu: predsjednik biskup kotorski mons. **Ilija Janjić**, upravitelj župe p. Pero Marković, Petar Franović, Nikša Franović, Miroslav Franović, **Zoran Dragojević**, Marko Andričić i **Srećko Andričić**. Prihvaćena je ponuda potvrđenoga i priznatoga stručnjaka za obnovu i revitalizaciju kulturno-povijesnih

na otkrivenim dijelovima fresko-dekoracija, a 1987. godine napravljen je projekt za obnovu, na koji je pala prašina.

Poslije obnove crkve, stvorena je jedna nova slika za ljude koji pamte staro doba. Zbog izbjegavanja sakristije crkva je dobila u dubini, otkrivena je polukružna apsida čime je crkva dobila jedan novi, ljepši izgled. Od prvobitne male crkvice, tijekom obnavljanja došlo se do crkve dimenzija 16,90×4,60 m s bočnom kapelom, podom u tri razine, četiri polukružna prozora na bočnim zidovima, dva mala otvora na apsidi i dva manja prozora na bočnoj kapeli, polukružnim svodom, zvonikom na preslicu s tri zvona i rozetom. Oko crkve su napravljeni nogostupi i terasa, a postavljene su prvobitne

skupović. Slike u crkvi, osim slike sv. Ivana, su djelo **Dragutina Radimira**, akademskog slikara iz Dobrote. Zid oko groblja i staze napravio je Idriz Tafovski.

Na kraju nekoliko riječi o donatorima. Crkvu su obnovili braća Franovići i utrošili 159.720 €. Biskup kotorski mons. Ilija Janjić je dao oko 13.000 €. To je izazvalo revolt braće Franović, jer oni smatraju kako je to novac koji biskupija njima duguje. Budući da to nije predmet ovog pisanja i ove teme, vjerujem kako će taj problem imenovani međusobno riješiti.

Rade Perković je darovao oltar sv. Luke sa slikom, u iznosu od 5.100 €. **Boško Petrović** iz Krašića, nastanjen u Dubrovniku, darovao je Križni put od 1.350 €. **Petar Desantolo**

dričić, Rade Andričić, Miroslav Franović, Pero Meštrović, Miro Moškovi, Vasko i Mile Malinić, Rada Franović, Tripo Franović, Josip Franović, Mirjana Bujenović, Marin i Dalibor Burić, Damiir Frank, Branka Balić, Branko Francesković, Mirjana Begović, Mile Jokić, Marica Draghi, Ivan Andričić, Branko Sartory i Petar Andrović. Novčani iznosi su se kretali od 15 do 150 €. Posebno bih izdvojio **Jovicu Peričića** koji je dao iznos od 440 € koji se ubraja u prethodnu sumu. Drugim načinima pomoći su nas pomogli **Branko Klakor, Milan Peričić, Vatrogasnica Tivat i Krtoli, Caritas i don Ante Dragobratović**, a od poduzeća „Račica“, „Komunalno“ i „Elektrodistribucija“.

Miroslav Franović

Na padini Vrmca iznad Mula očekuje se početak još jednog restauratorskog pothvata

OBNOVA CRKVE SV. KUZME I DAMJANA

Ruševna crkva, čiji početak gradnje pada još u 13. stoljeće, odavno je zavrijedila seriozan restauratorski zahvat. Nadajmo se kako će već ove godine započeti radovi na njenom spašavanju.

Crkva sv. Kuzme i Damjana je jedina crkva u Boki koja nosi titul tih svetaca i mučenika iz prvih stoljeća kršćanstva. Smještena je na padini brda Vrmac, iznad današnjeg naselja Muo, na oko 200 metara udaljenosti od same obale s kojom ju povezuje stari stubasti put. Dominira nad mjestom kao njegova stoljetna čuvarica. Ističe se svojom nenametljivom ljepotom i šutnjom svojih zvona dok mirno u svojoj nutrini i okolini čuva stare grobove svojih preminulih mještana. S njima zajedno, već deveto stoljeće, crkva sv. Kuzme i Damjana svjedoči vjeru koja još nije uminula u ovom lijepom mjestu u blizini Kotora. Što je bilo prije, nije nam poznato, ali ovih devet stoljeća je mnogo da bi se u kratkim crtama moglo opisati. Postoje podaci iz trinaestog stoljeća o gradnji i posveti naše crkve. Nije teško zaključiti da su crkvu sagradili marni ribari odričući se od onog malo što bi stjecali teškim radom i skromnim življenjem. Tijekom stoljeća koja su nadolazila crkva je rasla zajedno sa svojim mjestom sve do posljednje nadogradnje 1784. godine kada je dobila svoj sadašnji izgled. Danas je to jednobrodna građevina orijentirana u pravcu sjever-jug, s glavnim mramornim oltarom na južnoj a ulazom i zvonikom na preslicu s tri zvona na sjevernoj strani. Njezina fasada ima dvije rozete, iznad glavnog ulaza na sjevernoj strani i na istočnoj strani od mora. Sve to je čini vrlo interesantnom i posebnom arhitektonskim draguljem ovih prostora. Pod crkve u okviru kojeg su ploče grobnica s natpisima i reljefnim gr-

bovima obitelji, izrađen je od kamenih ploča. Prepoznaju se grobovi Lukovića, Paskovića, Simovića, Sablića, Petovića, Jankovića i drugih čije se oznake ne mogu lako pročitati. U samu je arhitekturu crkve iz druge polovice 18. stoljeća uključeno starije zdanje na jugozapadnom kutu, što nam otkriva da je crkva iz tog vremena bila unutar okvira većeg arhitektonskog kompleksa čiji ostaci postoje i sa zapadne strane.

Sv. Kuzma i Damjan za Muo i Boku zaštitnici su od opakih bolesti malarije, ku-

davali bolesnicima usput ih poučavali i savjetovali. Postoji predaja o njihovim kirurškim uspjesima u presađivanju organa, što je suvremenoj medicini pošlo za rukom tek u novije vrijeme. O njima svjedoče brojne slike renesansnog slikarstva.

U vrijeme cara Dioklecijana oko 304. u Egeji u Ciliciji njima su odrubljene glave. Osudivši ih na smrt krvnici su mučenike najprije bacili u more, ali ih je anđeo izbavio. Stoga su ih zatim bacili u vatru, ali im ni ona nije naudila. Prive-

a u Rimu monumentalna bazilika. U likovnoj umjetnosti Kuzma i Damjan se redovito prikazuju zajedno s Bogorodicom s djetetom Isusom ili na nebo uznesenom. Braća se uvijek postavljaju zajedno, obučeni u liječničku odoru s dugim crvenim pregačama i kapama. U rukama su im uz granu palme posude s lijekovima i liječničkim spravama. Svetima ih priznaje istočno i zapadno kršćanstvo, a glasovita obitelj Medici u Italiji ih je častila kao svoje zaštitnike.

U relikvijaru kotorske katedrale postoji moćnik koji čuva njihove moći. Oltarna pala koja je stajala na mramornom oltaru crkve sv. Kuzme i Damjana čuva se zajedno s drvenim skulpturama svetih mučenika u župnoj crkvi Pomoćnice kršćana na Muo. Slika u lijepoj kompoziciji prikazuje liječničku braću sv. Kuzmu i Damjana s jedne strane i sv. Nikolu biskupa na drugoj, a iznad njih Blažena Djevica Marija na nebo uznesena. Slika je nastala polovicom 18. stoljeća a djelo je nepoznatog talijanskog majstora. Mještani su jednakom ljubavlju štovali sv. Kuzmu i Damjana, sv. Nikolu, bl. Graciju i Gospu, što je vidljivo na brojnim zavjetnim pločicama koje su u vjeri i zahvalnosti za primljene milosti, u srebru dali izraditi te pokloniti crkvi. Ove zavjetne pločice izložene su uz oltar s kovčegom bl. Gracije. U župnoj se crkvi Pomoćnice kršćana upravo postavlja i novi vitraj s likovima sv. Kuzme i Damjana, u izradi Vuka Bellengera, a zahvaljujući donaciji obitelji Simović kojima su sv. Kuzma i Damjan krsni zaštitnici.

Godine 1784. župljani ove župe nadogradili su sv-

Crkva sv. Kuzme i Damjana

ge i gube koje su nemilosrdno harale ovim područjima u srednjem vijeku. Živjeli su u trećem stoljeću, a bili su kršćani arapskog podrijetla i braća blizanci. Odgojeni u kršćanskoj vjeri posvetili su se apostolatu služenja braći ljudima. Liječili su bez naplate i dještovali kao apostoli šireći Radosnu vijest kršćanstva. Došli su na glas po mnogim čudesnim iscjeljenjima. Sami su pripremali lijekove i

zali su ih potom na križeve i kamenovali, ali se kamenje od njih odbijalo i usmrćivalo one koji su ga bacali. To je posve naljutilo njihove mučitelje, te su, naposljetku, dvojici svete braće odrubili glave. Po vjeronvanju i pobožnoj predaji oni i nakon svoje mučeničke smrti pomažu svima koji im se utječu. Zaštitnici su ljekarnika i liječnika.

U Carigradu su im bile podignute čak četiri crkve,

oju župnu crkvu Sv. Kuzme i Damjana na podnožju brda Vrmac. Iznad crkvenih glavnih vrata stavili su natpis:

**BOGU DOBROME
VELIKOME, BRIGOM
PETRA ŠKALJARINA
ŽUPNIKA PODIGNUTO
GODINE GOSPODNE
1778.**

Prirodno je što je kamen ovaj nadvratni isklesan šest godina prije nego što je crkva dovršena, jer je najmanje toliko trajala njezina nadogradnja, koju su velikim svojim trudom dovršili stari mještani ovog slavnog mjesta. Muo je rodno mjesto našeg blaženika poznatog po njegovom redovničkom imenu – Gracija, a predgrađe samog grada Kotora. Proteže se tri kilometra uz obalu zaljeva u podnožju brda Vrmac, od Kotora prema Prčanju. Tu u podnožju brda Vrmac gdje su ostaci kuća starosjedioca ovoga mjesta, gdje se nalazi kapela Bl. Gracija, sagrađena na temeljima nje-

gove rodne kuće, nalazi se i stara župna crkva uz koju je smješteno mjesno groblje, stara nekropola gdje se i danas uz svoje pretke pokopavaju pokojni mještani. Najstariji dio te crkve sadašnja sakristija, nekadašnja je župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, posvećena 13. veljače 1261., a posvetio ju je kotorski biskup Marko. Crkva je građena na svod, a uz glavnu ima i jednu pobočnu lađu, te u njoj stane tridesetak osoba.

Nasuprot Mulu, uz drugu obalu zaljeva leži Dobrota, a južni dio Mula pretače se u Kotor, tako da danas više ni na početku Mula nema oznake kao da ne postoji jer ga mnogi smatraju dijelom Kotora. Stoga nas ne treba čuditi kada u svijetu našeg blaženika zovu Gracija iz Kotora. Ipak, Muo je župa od „pamtivijeka“, a općina od početka 19. stoljeća. Imao je, pored svoje stare župne crkve Sv. Kuzme i Damjana, kapele Bl. Gracije, nove župne crkve Po-

moćnice kršćana, i pučku školu. Zgrada je do koje se danas, iako više nije škola, ističe svojom ljepotom iznad rive u središtu mjesta. Žitelji su Mula uglavnom živjeli od ribanja. Muo je imao nekoliko ribarskih družina, Simovića, Paskovića, Jankovića, Petovića čiji potomci i danas naseļavaju mjesto a neki od njih su ribari. Danas je stara crkva, iako spomenik kulture upisan u registar spomenika pod zaštitom države koji su oštećeni u potresu 1979. godine i od tada izvan sakralne upotrebe, u vrlo jadnom stanju. Nemarom onih koji su bili zaduženi ostala je sama u svojoj ranjenosti neizlječena jer je uvijek bilo važnijih građevina od nje. Poslijepotresna obnova tu crkvu nije zahvatila. Crkva je godinama strpljivo čekala svoju nužnu obnovu. Njezinu strpljenju je došao kraj i više ne može čekati, danas se pred našim očima ruši. Ljubav prema baštini, ljubav prema ovoj našoj

vrijednoj građevini potiče nas i hrabri da se zauzimamo za njezinu obnovu. Razmišljanje o sv. mučenicima Kuzmi i Damjanu i njihovom hramu, njima kao liječnicima duše i tijela i njihovom apostolatu budi u nama odluku da podmetnemo svoja leđa pod njene svodove i ponovo ih podignemo na mjesto gdje su stoljećima bili, kako bi i mi bili dostojni onoga čime se najviše ponosimo. Svaki je doprinos dobro došao, a nadamo se kako će još ove godine započeti radovi na spašavanju crkve Sv. Kuzme i Damjana na Muo.

Sv. Kuzma i Damjan, liječnici i mučenici, kao i bl. Gracija Muljanin koji je i sam kršten u toj staroj župnoj crkvi, neka nam isprose kod Boga blagoslov da radosno u duševnom i tjelesnom zdravlju živimo svoje dane u vremenu koje nam je darovano, čineći dobro.

Don Pavao Medač,
župnik

Molimo cijenjene pretplatnike „Hrvatskog glasnika“ da nam prilikom obnove pretplate ili prve uplate, obvezno pošalju narudžbenicu (Isjecite ili kopirajte iz glasnika) i sa potvrdom o uplati pošalju na adresu redakcije. Isto nam treba radi točne evidencije i redovitog slanja časopisa. Želimo da budete svi zadovoljni i da Vam na vrijeme dobijete Vaš list. Hvala!

Redakcija

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Pretplatite se!

To je najpouzdaniji način da redovito osigurate Vaš primjerak „Hrvatskog glasnika“

GODIŠNJA PRETPLATA

za Crnu Goru

9,00 €

Crnogorska komercijalna banka AD
Podgorica

Žiroračun: 510-4741-76

za inozemstvo

12,00 €

Devizni račun: 71400-3-978-20-200-20530-9
SWIFT: PBZGHR2X

za Hrvatsku

90 Kn

Kunski račun:
80404-5-2340009-32006673983

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže „Hrvatski glasnik“.
Pretplatu možete izvršiti i u glavnom uredu HGDCG-a u Kotoru.

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, 85330 Kotor, poštanski fah 102, Republika Crna Gora

IZABRANO NOVO RUKOVODSTVO

8.2.2005.

Posjet generalnog konzula Republike Hrvatske

Na poziv Predsjednika HGDCG-a održan je neslužbeni sastanak gen. konzula RH **Ivana Škarića** i njegovog savjetnika **Igora Čupića** s predsjednikom **T. Schubertom** i tajnikom **D. Musićem** u prostorijama Društva. Tom prilikom predstavnici konzulata su u detalje upoznati s radom Društva uz prikaz dijela dokumentacije. Susret je upriličen kako bi se Konzulatu prikazalo dosadašnje djelovanje i rad Društva.

11.2.2005.

Sastanak predstavnika hrvatskih društava i stranaka

U prostorijama Hrvatske gospodarske komore u Kotoru održan je sastanak predstavnika hrvatskih društava i političkih stranaka s generalnim konzulom Ivanom Škarićem i njegovim savjetnikom Igorom Čupićem. Od Strane HGDCG-a na sastanku su bili članovi Predsjedništva **Slobodan Vičević** i **Pavle Jurlina**. Tema sastanka je bila formiranje Inicijativnog

odбора za izbor članova privremenog Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao krovne organizacije Hrvata Crne Gore.

12.2.2005.

Susret sa predsjednikom NZCH-a iz Zagreba

Prigodom kraćeg posjeta Kotoru predsjednika Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, **Radomira Pavičevića** iz Zagreba, održan je sastanak s **Milošem Miloševićem**, admiralom Bokeljske mornarice, predsjednikom HGDCG-a Tripom Schubertom i tajnikom Dariom Musićem. Pavičević je donio primjerak tek izašle, i u Zagrebu predstavljene, druge knjige „Život i djelo Vladislava Brajkovića“, u izdanju NZCH-a, HGDCG-a i Bokeljske mornarice. Na sastanku se govorilo o predstavljanju knjige u Perastu i o daljnjoj suradnji na izdavačkoj djelatnosti i zajedničkim projektima u 2005. god.

13.2.2005.

Susret s Tončijem Staničićem

U Generalnom konzulatu R. H. u Kotoru upriličen je

susret veleposlanika R. H. u Beogradu **Tončija Staničića**, u nazočnosti generalnog konzula Ivana Škarića i savjetnika Igora Čupića s predstavnicima HGDCG-a – Kotor, T. Schubertom i P. Jurlinom, HGI-ja – Tivat, **M. Franovićem** i **Dekovićem**, HGI-ja – općinski odbor Kotor, **P. Paskovićem** i **I. Bijelićem**, a u ime IDK-a **Z. Vučinovićem**. Tema razgovora je bila neophodnost formiranja krovne organizacije „Hrvatsko nacionalno vijeće“ koje je predviđeno nacrtom Zakona o pravima i zaštiti nacionalnih manjina.

Sastanak Nadzornog odbora Društva

Zbog nemogućnosti dolaska člana Nadzornog odbora **Dijane Kojan** iz Podgorice u Kotor, **Ivica Božinović**, predsjednik Nadzornog odbora, sazvaio je sastanak u Podgorici kod **Dijane Kojan** u nazočnosti **Darija Musića**, voditelja financijske dokumentacije Društva. Nakon pregleda financijskog poslovanja, uz neke primjedbe oko vođenja blagajničkog pregleda, zapisnik je potpisao

lo dvoje članova Nadzornog odbora **I. Božinovića** i **D. Kojan**. Treći član **Davor Biškupović**, mada pozivan više puta, nije se pojavio.

18.2.2005.

Održana XXVII. sjednica Predsjedništva HGDCG

Raspravljalo se o financijskom izvješću s Tripundanske večeri, i dokumentima za Skupštinu Dr. Edita Starović podnijela je izvješće s fešte „Tripundanska večer“, koja je uspješno organizirana. Usvojeni su materijali za predstojeću godišnju Skupštinu i donesene odgovarajuće odluke i rješenja. Predsjedništvo je upoznato o pregovorima s podružnicom HMI-ja Split oko gostovanja jedne klappe iz Splita za Uskrsni koncert. Raspravljalo se i o: otvaranju računa kod PBZ u Dubrovniku, sudjelovanju na natječaju Ministarstva kulture RCG, na seminaru „Crna Gora u procesu europskih integracija i uloga NVO“ koji će pohađati Selma Krstović. Musić je informirao prisutne o razgovoru s dogradonačelnikom grada Splita Ljubom Urličem,

NARUDŽBENICA

OVIM NEOPOZIVO NARUČUJEM PRIMJERAKA „HRVATSKOG GLASNIKA“

Ime i prezime / Naziv tvrtke:

Ulica i broj:

Grad:

Poštanski broj:

Država:

Tel./Fax:

E-mail:

Datum:

Potpis / Pečat:

oko pomoći dopunskoj školi hrvatskog jezika u potrebnim udžbenicima. Donesena je odluka o priznavanju putnih troškova tajniku Društva.

Donacija iz grada Zagreba za hrvatsku školu

Stigla je vrijedna donacija od strane Grada Zagreba za oko 70-ak polaznika u Kotoru i Tivtu, udžbenici i čitanke za osnovnu i srednju školu te CD-i video kasete za glazbenu kulturu. To je druga donacija koju su nam uputili iz Hrvatske. Prva je stigla od grada Splita. U saznanju smo da i grad Omiš uskoro šalje donaciju za školu, a javio nam se i Grad Dubrovnik, Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba i Hrvatska gospodarska komora.

Poziv iz grada Koprivnice

Područna škola iz naselja Bakovčice Grada Koprivnice uputila nam je poziv da jedna osnovna škola iz Boke kotorske bude sudionik kviza znanja „Hrvatska, moja Domovina“ – Bakovčice 2005. Kviz će se održati 27 svibnja. Kako kod nas ne postoje škole na hrvatskom jeziku, troje djece sa učiteljicom Majom Širola, dopunske škole hrvatskog jezika iz Kotoru i Tivta učestvovat će na kvizu.

19.2.2005

Roditeljski sastanak polaznika hrvatske nastave

Nakon završenog prvog polugodišta dopunske nastave na hrvatskom jeziku u Kotoru i Tivtu, održan je prvi roditeljski sastanak. Učiteljica **Maja Širola** je pohvalila učenike i zahvalila roditeljima što su dali podršku nastavi. Razgovaralo se o daljnjim zajedničkim naporima da se djeci predoče vrijednosti i značaj učenja hrvatskog jezika i da ih se animira da što više čitaju hrvatsku literaturu. Roditeljima je ukazana veoma dobra suradnja hrvatskih društava sa učiteljicom i predočena mogućnost skorog susreta polaznika naše škole sa školama u Dubrovniku i Splitu kao i odlazak na desetodnevno ljetovanje ovoga ljeta u Zagreb, koje nam već treću godinu omogućava Grad Zagreb.

21.2.2005.

Razgovori u Hrvatskoj gospodarskoj komori u Kotoru

Održani su razgovori između generalnog konzula Ivana Škarića, direktora Predsjedništva HGK-a za Crnu Goru **Damira Pinjatića** i predstavnika HGDCG-a Schuberta i Musića u povodu organizacije gostovanja projekta „Hrvatska priča u zaljevu svetaca“ u Kotoru i Tivtu.

22.2.2005.

Prva sjednica Upravnog Odbora HGDCG-a

Održana je u prostorijama Društva u Kotoru. Prisustvovali su predsjednici podružnica Kotoru, Tivtu, Bara, kao i povjerenici i predsjednik Nadzornog odbora. Sjednicu je sazvao predsjednik Društva T. Schubert, a predsjedava

došla je u jednodnevni posjet Boki, kako bi dogovorila program održavanja manifestacije s domaćinima HGDCG iz Kotoru i HKD „Napredak“ iz Tivta.

2.3.2005.

XXXVIII. sjednica Predsjedništva HGDCG-a s U.O. podružnice Kotor

Predsjedništvo je održalo svoju redovitu sjednicu uz prisustvo članova U.O. podružnice Kotor, kako bi se razmotrile posljednje pripreme oko održavanja Skupštine Društva i podijelila konkretna zaduženja.

5.3.2005.

Održana IV. godišnja (izborna) Skupština Društva

U dvorani centra za kulturu Kotor održana je IV. godišnja (izborna) Skupština

vala je predsjednica podružnice Kotor dr. **Edita Starović**. Tema sjednice je bila priprema IV. godišnje Izborne Skupštine Društva. Raspravljalo se oko predloženih dokumenata za Skupštinu od strane Predsjedništva. Nakon višesatne rasprave usvojen je dnevni red skupštine i svi neophodni dokumenti.

25.2.2005.

Realizacija projekta „Hrvatska priča“

U sklopu programa HMI-ja koncert „Hrvatska priča“, koji se trebao održati prošle godine, realizirati će se ove godine u mjesecu ožujku nakon održavanja IV. godišnje Skupštine HGDCG-a. Autorica projekta „Hrvatska priča u Zaljevu svetaca“, **Lejdi Oreb**,

na Društva. Zbog nepredviđenih događanja, istupanja poznate grupe nezadovoljnika, Skupština je prekinula rad.

Nakon Skupštine održan je i koncert „Hrvatska priča u zaljevu svetaca“, projekt **Lejdi Oreb** i Hrvatske televizije, a pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika.

Donacija za hrvatsku školu Dubrovčko-neretvanske županije

Izaslanstvo Dubrovačko-neretvanske županije iz Dubrovnika, na čelu sa dožupanom **Lelekovićem**, u povodu svečanosti održavanja godišnje Skupštine društva, poklonilo je vrijedna školska pomagala (video rekorder, grafoskop, glazbe-

nu liniju, DVD) za hrvatsku dopunsku školu koju je pokrenulo naše Društvo.

Donacija za hrvatsku školu grada Omiša

Naši prijatelji iz Omiša, sa gradonačelnikom Ivanom Škarićem, a povodom održavanja Godišnje skupštine Društva, uručili su nam vrijedan dar, televizor, za dopunsku školu hrvatskog jezika koja je počela sa radom prošle godine u mjesecu rujnu.

8.3.2005.

XXIX. sjednica Predsjedništva

Nakon neuspjeha Godišnje Skupštine Društva održana je sjednica Predsjedništva kako bi se analizirala novonastala situacija i dogovorila strategija vraćanja ugleda Društva i razotkrivanja osoba koje su radile na razbijanju Društva.

10.3.2005.

Nastavak XXIX. sjednice Predsjedništva

Tema sjednice je nastavak predhodne, a u smislu poduzimanja odgovarajućih poteza k rješavanju nastale situacije i iznalaženja odgovarajućih rješenja. Razmatrane su optužbe upućene Predsjedništvu od strane grupe koja ih iznosila na Skupštini. Svako pitanje iz optužbi je detaljno analizirano, pregledana odgovarajuća dokumentacija, pa je zaključeno kako su sve optužbe bile neutemeljene, a radene su s ciljem destabilizacije Društva i stvaranja nepovjerenja u članstvu. Odlučeno je kako će financijsku dokumentaciju Društva pregledati jedna ovlaštena tvrtka koja vodi financijsko poslovanje; a Pavle Jurlina ne može više biti koordinator za podružnicu Tivat, te je za te poslove zadužen Ivan Ilić. Zatražit će se sastanak s generalnim konzulom RH Ivanom Škarićem i biskupom **Ilijom Janjićem**, a povodom novonastale situacije nakon prekida Skupštine. Razriješen je Luka Ciko sa funkcije povjerenika za Hrvatsku. Potrebno je obavijestiti Ministarstvo pravosuđa R.H. o nastalim promjenama u podružnici HGDCG-a u Zagrebu. Iz praktičnih razloga po-

trebno je finacijsko poslovanje podružnice provesti preko filijale Zagrebačke banke iz Zagreba u Dubrovnik. Razmatran je prijedlog Cika, Jurline, Vučinovića i Miloševića za sastanak s Predsjedništvom i odbačen kao nesvrshodan. Odlučeno je otkazivanje Zlatku Vučinoviću servisiranja internet stranice Društva.

11.3.2005.

Novi povjerenik u Dubrovniku

Razrješenjem s dužnosti Luke Cika, povjerenika u Zagrebu, postavljen je za povjerenika **Kunoslav Težak**, diplomirani ekonomist iz Dubrovnika, naš dugogodišnji suradnik i član Društva. O tome su obaviješteni svi mjerodavni u Republici Hrvatskoj.

14.3.2005.

Sastanak s generalnim konzulom RH u Kotoru

Povodom novonastale situacije nakon prekida rada godišnje Skupštine Društva, izaslanstvo HGDCG-a u sastavu T. Schubert, dr. I. Ilić, prof. **M. Pasinović**, dr. E.

Starović, D. Musić i S. Vičević posjetilo je Generalni konzulat i razgovaralo s konzulom Ivanom Škarićem i njegovim suradnicima Igorom Čupićem i **Igorom Grabarom** o svim relevantnim pitanjima vezanim za prekid Skupštine i o djelovanju skupine članova koji su svojim djelovanjem prije i na samoj Skupštini nanijeli veliku štetu Društvu. Tom prilikom je izražena dvojba kako su čelnici konzulata bili u saznanju o aktivnostima te skupine, i kako su mogli sve to spriječiti.

15.3.2005.

Izvanredna sjednica U. O. podružnice Tivat

Zbog novonastale situacije nakon prekida rada Izborne godišnje skupštine u Kotoru 5.3.2005. predsjednik Društva T. Schubert, sazvaio je izvanredni sastanak podružnice u cilju prevladavanja nastalih spornih pitanja. Sjednici je nazočio i koordinator za podružnicu Tivat Pavle Jurlina, član Predsjedništva HGDCG-a. Nakon rasprave o odgovornosti članova podružnice za nemile događaje na Skupštini, izglasovano je nepovjerenje predsjedniku Zlatku Vučinoviću.

18.3.2005.

Prošireni sastanak U. O. podružnice Bar

Sastanku su prisustvovali svi članovi Predsjedništva HGDCG-a iz Kotora, a raspravljalo se o neodgovornom istupu predsjednika U. O. **Vladimira Medovića** na Skupštini u Kotoru. Nakon sveobuhvatne i višesatne rasprave pojedini članovi zatražili su ostavku članova

čeno je kako se on razrješava dužnosti, pa je za predsjednicu podružnice izabrana je **Dijana Tripičić**, za potopredsjednika **Andrija Krstović**, a za tajnika **Ivo Marić**.

29.3.2005.

Uskrсни domjenak u Tivtu

U organizaciji „Forum a žena HGI“ – Tivat održan je uskrсни domjenak u prostori-

jama HGI, na kojemu su bili i Tripo Schubert, predsjednik, i Dario Musić, tajnik HGDCG-a iz Kotora.

30.3.2005.

Sastanak U. O. podružnice Kotor

Na sastanku se raspravljalo o odjecima prekinute Skupštine i dogovora oko nastavka iste. Također se raspravljalo o organizaciji Uskrsnog koncerta i o pripremi za realizaciju provedbe humanitarne akcije dodjele pelena nemoćnima i starim osobaa.

31.3.2005.

Poziv KUD „Preslica“ Blato – Zagreb

Od predsjednice KUD „Preslica“ **Nade Tuškan** došli smo poziv za sudjelovanje mladih na 2. dječijem folklornom susretu koji će se održati 1 i 2. srpnja u Zagrebu. Na žalost, mi nemamo hrvatska folklorna društva u kojima rade mladi, pa se pozivu nismo odazvali.

1.4.2005.

Poziv na seminar za učitelje i odgojitelje

Od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa dobili smo poziv za dva sudionika

na seminar za učitelje/odgojitelje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu i iseljenika koji će se održati 3-13. svibnja 2005. godine na području Kvarnera ili Makarskog priorja.

Na žalost, nije bilo zainteresiranih.

3.4.2005.

Poziv na Sabor mladih 2005.

Društvo je od predsjednika Odbora za mlade Hrvatskog Svjetskog sabora, **Hrvoja Jurkovića**, obilo poziv za sudjelovanje na Saboru mladih 2005. godine, koji se održao 9. travnja u Karlovcu. Na žalost, nismo imali mogućnosti odazvati se tom pozivu.

4.4.2005.

Prošireni sastanak podružnice Bar

Sjednica je održana u prostorijama Doma kulture u Baru. Na dnevnom redu je bilo pitanje izglasavanja nepovjerenja članovima U.O. i izbor novog U.O. S obzirom na istupe predsjednika podružnice V. Medovića na Godišnjoj skupštini u Kotoru 05.03.2005. god. izglasovano je nepovjerenje cijelom U. O., na čelu sa predsjednikom V. Medovićem. Tajnim glasanjem izabran je novi U.O. podružnice Bar, za predsjednika je izabran **Drago Marstjepović**, **Ante Baković** za dopredsjednika, **Zdenka Đurović** za tajnicu, a ostali članovi su **Katarina Bošković** i **Božo Šaltić**.

5.-6. 4.2005.

Pregled finacijskog poslovanja od strane Republičke porezne uprave

Na prijavu Pavla Jurline člana Predsjedništva, kako postoji opravdana sumnja u postojanje finacijskih zloporaba u HGDCG izvršen je pregled cjelokupnog poslovanja Društva za 2003. i 2004. god. od strane Republičke porezne uprave – odjela za finacijsku kontrolu Vlade Republike Crne Gore. Na temelju dostavljenog zapisnika nisu pronađene nikakve neravilnosti u vođenju finacijske dokumentacije, niti bilo kakve finacijske zloporabe.

5.4.2005.

XXX. sjednica Predsjedništva

Sjednica je sazvana povodom dogovora oko organiziranja nastavka prekinute Skupštine. Predsjedništvo je upoznato s odlukama podružnica Tivta i Bara o razrješenju predsjednika podružnica, Z Vučinovića i V. edovića, kao i izborom novih članova upravnih odbora.

T. Schubert je upoznao okupljene o financijskom pregledu poslovanja Društva za 2003. i 2004.god, kojeg je obavila knjigovodstvena agencija „Jokić & ostali“ iz Kotora. Izvješće agencije je pozitivno. Izvijestio je Predsjedništvo kako je Pavle Jurlina prijavio Republičkoj financijskoj inspekciji navodne zlouporabe i financijske nepravilnosti u Društvu, te kako je financijski inspektor započeo s pregledom cjelokupne financijske dokumentacije za 2003. i 2004. god, o čemu će Predsjedništvo biti obaviješteno nakon završetka nadzora. Razgovaralo se o načinu vođenja i pripremama za nastavak Skupštine, zakazan za 17.4.2005. u zgradi „Jugooceanije“ u Kotoru.

Za organizaciju Uskršnjeg koncerta zadužena je podružnica Kotor. Budući je završeno potpisivanje peticije građana Boke protiv premiještaja konzulata R. H. u Podgoricu potrebno je materijale dostaviti Ministarstvu vanjskih poslova u Zagreb. Obavješteni smo kako će „Radio Kotor“ uvesti emisiju o nacionalnim manjinama gdje ćemo i mi biti zastupljeni. Načinjeno je priopćenje za tisak o događanju u podružnicama u Tivtu i Baru nakon prekinute Skupštine. I ove godine će se realizirati humanitarna akcija dodijele pelena za nemoćne i bolesne osobe, a one će se dijeliti kao i predhodnih godina, samo ovog puta preko podružnice Kotor. D. Musić je obavijestio članove Predsjedništva o otvaranju novog računa u Dubrovniku kod PBZ.

07.4.2005.

Druga sjednica U.O. Društva

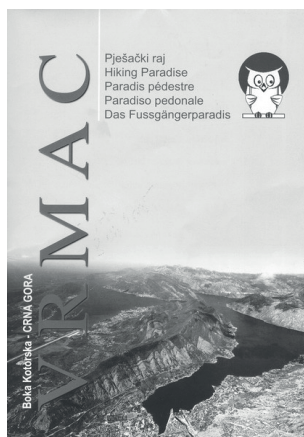
Sastanak je sazvan u prostorijama Društva i pozvani su svi predsjednici podružnica i povjerenici.

Nazočni su bili predsjednik podružnice Podgorica dr. Đuro Kojan, povjerenici: **Ljerka Drakićević** iz Budve, **Duška Petrović** iz Škaljara, **Božo Usanović** iz Prčanja (na putu), **Stanka Montan** iz Perasta i **Andelko Pali** sa Cetinja. Sjednicu je zakazao predsjednik T. Schubert a predsjedavala je predsjednica Podružnice Tivat, **Dijana Tripičić**. Upravni Odbor je upoznat s događanjima između dvije sjednice U. O., obavješten je o smjenjivanju povjerenika u Zagrebu Luke Cika i preseljenju središnjice podružnice iz Zagreba u Dubrovnik i postavljenju za novog povjerenika Krunoslava Težaka. Posebna rasprava se vodila o predlogu Predsjedništva o neophodnim aktivnostima za nastavak Skupštine. Usvojen je dnevni red, radna tijela Skupštine, kandidacijska lista za članove Predsjedništva i Nadzornog odbora, financijsko izvješće, kao i ostale tehničke radnje oko njezine organizacije.

8.4.2005.

Predstavljanje projekta „Pješački Raj – Vrmac“

U sklopu programa rada KZU-a „Napredak“ Gornja

Lastva održana je svečanost povodom realizacije projekta „Pješački raj“ na brdu Vrmac.

Zadnjih godina eko turizam postaje najvažniji motiv za obnovu Gornje Lastve. U želji da se ljepota Vrmca otkrije NVO „Napredak“ je pokrenuo projekt „Vrmac – pješački raj.“ Čišćenje i obnavljanje zaboravljenih pješačkih puteva omogućuje pješačenje netaknurom priro-

dom. Pješačenjem ovim ponovno otkrivenim putevima uživamo u ljepoti brojnih biljnih vrsta i istovremeno, u ljepoti podzida, crkvice, stambene seoske arhitekture, otkrivamo graditeljsko umijeće nekadašnjih stanovnika Vrmca.

Svečanosti je nazočio veliki broj uzvanika, između ostalih Generalni konzul R. H. u Kotoru Ivan Škarić sa svojim suradnicima, predstavnicima Ministarstva turizma RCG i drugi. Od strane našeg Društva prisustvovali su Tripo Schubert, Dario Musić i Ivan Ilić.

9.4.2005.

Uskršnji koncert

U suradnji s voditeljicom predstavništva HMI-ja u Splitu, **Brankom Bezić Filipović**, i ove godine je tradicionalno održan Uskršnji koncert Hrvatskog građanskog društva u koncertnoj dvorani „Sv. Duha“ glazbene škole Kotor. U prepunoj dvorani „Zbor pučkih pjevača Kamen“ iz mjesta Kamen blizu Splita pod vodstvom Mate Barića pjevao je crkvene i stare pučke dalmatinske napjeve. Kao gost sudjelovala je mješovita klapa „Bocche di Cattaro“ iz Kotora, kojoj je to bio prvi javni i vrlo uspješan nastup.

13.4.2005.

XXXI. sjednica Predsjedništva, posljednja u starom sazivu

Razgovaralo se o posljednjim pripremama za nastavak Skupštine 17.4.2005. i o materijalima za Skupštinu koji su usvojeni na drugoj sjednici U. O. 7.4.2005. Predsjedništvo je upoznato sa zapisnikom Republičke finan-

cijske inspekcije, iz koje je vidljiv pozitivan rad i bez elemenata za pokretanje eventualnog postupka o nepravilnosti rada.

17.4.2005.

Nastavak prekinute skupštine od 5.4.2005.

Nakon ispunjenih uvjeta za nastavak, Skupština, prekinuta iz poznatih razloga 5.3.2005, održana je u zgradi „Jugooceanije“ u Kotoru uz veliki odaziv članstva. Tijek

skupštine je protekao u najboljem redu, iako su Pavle Jurlina i don **Branko Sbutega** pokušali osporiti njegov legitimitet navodnim nepoštivanjem Statuta, odn. nevažnim promjenama učinjenim na prethodnim skupštinama.

22.4.2005.

Prva sjednica Predsjedništva u novom sazivu

Novoizabrano Predsjedništvo Društva održalo je svoju prvu konstitutivnu sjednicu na kojoj su izabrani dr. Ivan Ilić za Predsjednika, Tripo Schubert za dopredsjednika i Marija Nikolić za tajnicu. Razgovaralo se o tekućim aktivnostima i novim projektima. Obavljena je preraspodjela poslova među članovima Predsjedništva.

Upoznajmo Hrvatsku (8)

HRVATSKA DANAS

Nakon povijesnog serijala o Hrvatskoj, mnogi čitatelji su zatražili da im približimo današnju Hrvatsku, da ih upoznamo sa ustrojstvom nove države. U ovom i u narednih nekoliko brojeva Glasnika biti će riječi o županijama u Hrvatskoj.

Hrvatska je unitarna država s povezanim jedinicama lokalne uprave i samouprave. Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi. Županija je jedinica lokalne uprave i samouprave, a država je podijeljena na 20 županija:

- Zagrebačka
- Krapinsko-zagorska
- Sisačko-moslavačka
- Karlovačka
- Varaždinska
- Koprivničko-križevačka
- Bjelovarsko-bilogorska
- Riječko-goranska
- Ličko-senjska
- Virovitičko-podravska
- Požeško-slavonska
- Brodsko-posavska
- Zadarska
- Osječko-baranjska
- Šibensko-kninska
- Vukovarsko-srijemska
- Splitsko-dalmatinska
- Istarska
- Dubrovačko-neretvanska
- Međimurska

Glavni grad Hrvatske, Zagreb, također ima status županije.

Županija, kao oblik teritorijalno-političke izgradnje hrvatske države u razvijenijem smislu pojavljuje se u 10. stoljeću, potiskujući župe, najniže oblike udruživanja ljudi temeljenog na krvnom srodstvu. Otada do danas, županije su gotovo stalan način ustrojavanja državnog života Hrvata, premda se njihov broj i veličina, prava i obveze te način upravljanja mijenjao tijekom povijesti. Historiografija sredinom 10. stoljeća na području današnje Dalmacije i zapadne Bosne spominje 11 županija: *Livno, Cetinu, Imotski, Plivu, Pset, Primorje, Bribir, Nonu, Knin, Sidragu* i *Nin*. U iduća dva stoljeća javljaju se na područjima današnje Like, Gorskog kotara i pri-

morja: *Lička, Krbavska, Modruška* i *Vinodolska županija*. U 13. stoljeću u sjevernoj Hrvatskoj postoje *Zagrebačka, Varaždinska* i *Križevačka, Virovitička, Gorička* i *Gorska županija*, a u Slavoniji *Požeška* i *Vukovska*.

Potkraj srednjeg vijeka vlast županija slabi, a više

vojnim i sudskim poslovima na tom području. Potkraj 19. stoljeća, nakon sjedinjenja Vojne krajine s civilnom Hrvatskom, nastaje osam županija: *Bjelovarsko-križevačka* (Bjelovar), *Ličko-krbavska* (Gospić), *Modruško-riječka* (Ogulin), *Požeška, Srijemska* (Vukovar), *Varaždinska, Viroviti-*

vata i Slovenaca, ali su ukinute Vidovdanskim ustavom 1921. godine. Za Nezavisne Države Hrvatske uspostavljene su 22 velike župe, a Zagreb, kao glavni grad, činio je posebnu upravnu jedinicu. U socijalističkoj Jugoslaviji županijski ustroj nije obnavljan, a njegov povratak propisao je

© 1994-2004, www.hr

njih nestaje dolaskom Turaka. Nakon oslobođanja Slavonije i Srijema od Turaka, u 18. stoljeću, ponovno su uspostavljene Virovitička, Požeška i Srijemska županija. Vladar je u njima postavljao župana, a ovaj je upravljao administrativnim,

čka (Osijek) i *Zagrebačka*. No, Dalmacija, Istra, kvarnerski otoci, Međimurje i Baranja ostali su pod izravnom upravom Beča ili Budimpešte te nisu imali uspostavljene županije.

Županije su zadržane isprva i u Kraljevini Srba, Hr-

„božićni“ Ustav Republike Hrvatske iz 1990. Sabor je potkraj 1992. donio Zakon o područjima županija, gradova i općina. Zakonom je uspostavljen ustroj Hrvatske od 20 županija i Gradom Zagrebom sa statusom županije. Novim Zakonom

o područjima županija, gradova i općina u RH (od 30. siječnja 1997), status grada dobilo je 47 općina, 63 naselja staus općine, a 13 općina postalo je naseljima. Tako danas Hrvatska ima 122 grada i 416 općina. Grad Zagreb, kojemu se ustroj uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu, postao je posebna jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica, odvojena od „zagrebačkog prstena“ koji je postao zasebna Zagrebačka županija.

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Zagrebačka županija je administrativna cjelina koja je pod tim nazivom (Comitatus Zagrabiensis) postojala već u 18. stoljeću – službeno od 17. srpnja 1759. kad joj je carica i kraljica Marija Terezija podarila grb i pečatnjak. Taj grb je i danas u uporabi, a spomenuti datum slavi se kao Dan Zagrebačke županije. Istina, županija iz tog vremena prostirala se od Zagorja do Križevaca, Sisaka, Karlovca, preko Gorskog kotara sve do mora. Taj se teritorij tijekom povijesti mijenjao, a u današnjim granicama Zagrebačka županija postoji od 1. siječnja 1997.

Današnja Zagrebačka županija, popularno zvana i „zagrebački prsten“, zauzima oko 3000 četvornih kilometra prostora između granice sa Slovenijom i Moslavine, te između Zagreba i rijeke Kupe, na kojem živi oko 300.000 stanovnika. U sastavu županije je 8 gradova, te 26 općina. Pojedini dijelovi gube stanovništvo, naročito oni udaljeniji od središta. Žumberak je izrazito depopuliran i devitaliziran kraj. Ipak, to je vrlo atraktivan kraj, o čemu rječito govori podatak da se oko 20 % stambenog fonda na županijskom području koristi za odmor i rekreaciju, pa se vikend turizam pokazuje kao jedna od mnogih mogućnosti za razvoj sada slabije nastanjenih područja.

Preko 50% obitelji ima privatni poljoprivredni posjed, te Županija ima skoro

dvostruko više mješovitih i čistih poljoprivrednih domaćinstava od hrvatskog prosjeka. Na industriju ot-

nika Republike i hrvatske Vlade. Kroz Zagreb prolaze najkraći putovi iz zapadne Europe na Bliski istok i iz

greb teče Sava, najdulja rijeka u Hrvatskoj.

Osim brojnih vrijednih kulturnih spomenika, Zag-

Mapa Zagrebačke županije sa zastavom i grbom

pada oko 40 % narodnog dohotka, a raste udio trgovine, obrta, prometa i veza. Županija ima osjetno veći i brži rast narodnog dohotka u svim djelatnostima nego ostali dio države. Zagrebačka županija je također poznati vinarski kraj.

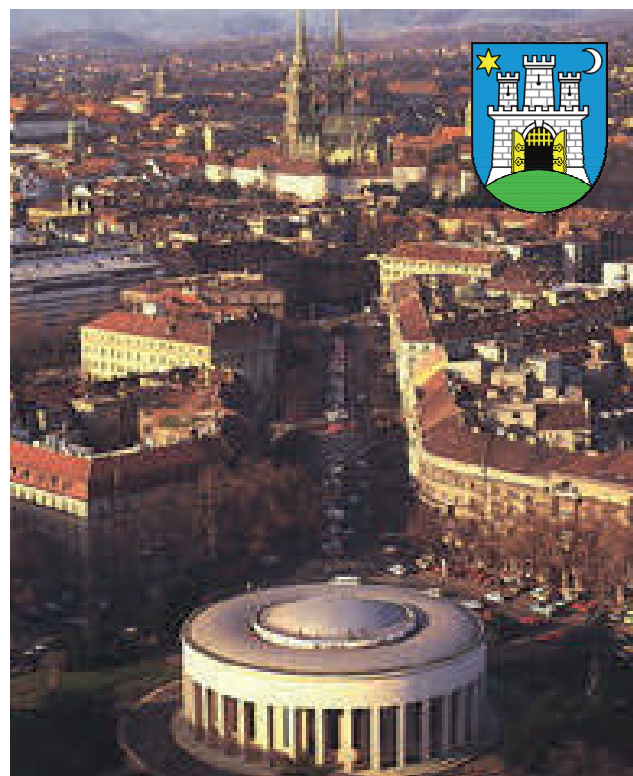
Vrlo veliki udio dali su stanovnici Zagrebačke županije u domovinskom ratu. Dijelovi županije četiri su godine bili prva crta bojišnice, a brigade i samostalni bataljuni sudjelovali su u Domovinskom ratu na svim bojišnicama, od Istočne Slavonije, preko Posavine, Banovine, Like do Južne Hrvatske i dubrovačkog ratišta. O tome, nažalost, svjedoči i skoro dvije stotine poginulih i veliki broj ratnih invalida.

GRAD ZAGREB

Zagreb je glavni i najveći grad Republike Hrvatske, demografskom veličinom te gospodarstvenim, znanstvenim i kulturnim značenjem, najveća urbana aglomeracija na dodiru srednje i jugoistočne Europe. Zagreb je političko i administrativno središte Hrvatske u kojem je sjedište Hrvatskoga državnog sabora, Predsjed-

središnje Europe na Jadran. Nalazi se u jugozapadnoj, obrta, prometa i veza. Panonske zavale, a obuhvaća područje između Medvednice na sjeveru i cestovne obilaznice na jugu te Podsuseda na zapadu i Sesveta na istoku. Kroz Za-

reb ima više od 20 muzeja, pedesetak galerijsko-izložbenih prostora, desetak kazališta, nekoliko koncertnih dvorana i više od dvadeset kinodvorana. Osobito je reprezentativan Muzej Mimara s jedinstvenim postavom izložaka svjetske likovne

Panorama Zagreba sa grbom u gornjem donem uglu

umjetnosti. Zagreb je sjedište kulturnih ustanova, poduzeća, organizacija i društava, banaka i agencija. Tu su i brojne sportske dvorane, otvoreni i zatvoreni bazeni, stadioni, poznati parkovi Maksimir, Tuškanac i Zrinjevac te botanički vrt, poznata izletišta na obroncima Sljemena, luksuzni hoteli, restorani i kafići. Osim svjetski poznatog Zagrebačkog velesajma, u gradu se održava niz kulturno-umjetničkih priredaba među kojima se ističu Muzički bijenale i Smotra folklor, najveća te vrste u Europi.

Povijest grada bilježi se od godine 1094., kada je ugarski kralj Ladislav osnovao biskupiju. Uz biskupsko sjedište, razvija se sjeverno od katedrale kanoničko naselje Kaptol, a na susjednome brdu podignuto je utvrđeno naselje Gradec – današnji Gornji grad koji se ubraja u najbolje očuvane urbane ambijente u Hrvatskoj. Oba naselja doživjela su 1242. provalu i haranje Tatara. U znak zahvalnosti što su mu Zagrepčani pružili zaštitu pred najezdom Tatara, Bela IV., hrvatsko-ugarski kralj, iste godine dodjeljuje Gradecu Zlatnu bulu, povlasticu kojom se stanovnici Gradeca izuzimaju od županijske vlasti, dobivaju punu autonomiju i vlastito sudstvo. Prema legendi, tom je prigodom Bela ostavio gradu i jedan top pod uvjetom da se svaki dan iz njega puca kako ne bi zahrđao. Tako se grički top svaki dan s kule Lotrščak oglašava točno u podne, službeno od 1. siječnja 1877. Glavnim trgom Gornjega grada dominira gotička crkva sv. Marka (14.–15. st) s kasnijim baroknim zvonikom. Između biskupskog Zagreba i slobodnoga kraljevskog grada Gradeca vodile su se borbe zbog posjeda i mlinova, a katkad i zbog političkih razloga. Za te dvije zasebne općine od 16. stoljeća počinje se rabiti naziv Zagreb. Otada se Zagreb smatra političkim središtem i glavnim gradom Hrvatske i Slavonije. Godine 1850. grad biva ujedi-

njen u jedinstvenu cjelinu s prvim gradonačelnikom Josipom Kaufmanom.

Hrvatski banovi do početka 17. stoljeća nisu stolovali u Zagrebu, a prvi ga je za svoje sjedište izabrao Nikola Frankopan (godine 1621.). Na poziv Hrvatskoga sabora u Zagreb su 1666. godine došli isusovci koji su sagradili zgradu prve gimnazije, svoj samostan i crkvu sv. Katarine. 1669. godine utemeljili su akademiju na kojoj se predavala filozofija, teologija i pravo. Tijekom 17. i 18. stoljeća Zagreb je teško stradao od velikih požara i kuge. Godine 1776. u Zagreb se iz Varaždina prebacuje sjedište Hrvatskoga kraljevskog vijeća (vlade), a za vladavine Josipa II. grad postaje sjedište Varaždinskog i Karlovačkoga generalata. U 19. stoljeću Zagreb je žarište Hrvatskoga narodnog preporoda, a tada su podignute važne kulturne i povijesne ustanove: 1827. Glazbeni zavod, 1839. Matica ilirska (od 1874. Matica hrvatska), 1846. Narodni muzej, 1854. realna gimnazija, 1866. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1874. Sveučilište, 1895. kazalište (Hrvatsko narodno kazalište). Prva željeznička pruga preko Zagreba (Zidani most – Zagreb – Sisak) otvorena je 1862., iduće godine puštena je u rad plinara, grad je dobio svoj vodovod 1878. godine, a konjski tramvaj počeo je voziti 1891. godine. Električna centrala podignuta je 1907. godine. Jači zamah graditeljstva osjetio se nakon potresa pa Zagreb između 1880. i 1914. godine dobiva urbanistički prepoznatljiv i definiran značaj. Tada su, među ostalim, izgrađene zgrade Etnografskog muzeja (1903.) i Nacionalne i sveučilišne biblioteke (1913.).

Od 1921. do 1931. broj stanovnika Zagreba povećan je za 70% što je najveći demografski porast u povijesti Zagreba. Prema podacima iz 2001. god. Zagreb ima 779.145 stanovnika.

Uređuje: **Dario Musić**

Ponovna uspostava redovne autobusne linije prema Republici Hrvatskoj

AUTOBUSOM DO DUBROVNIKA I ZAGREBA

Nakon 14 godina, redovne autobusne linije prema Republici Hrvatskoj ponovno se uvode. Početkom lipnja kako su najavili iz Ministarstva pomorstva i prometa Republike Crne Gore, crnogorski i hrvatski prijevoznici vozit će svaki dan.

S predstavnicima hrvatskog Ministarstva 2001. god., dogovoreno je uspostaviti autobusni promet između Crne Gore i Hrvatske, izvanredni i redoviti. Izvanredni je uspostavljen odmah, poslije potpisivanja protokola, a za redovni su razmijenjeni zahtjevi prijevoznika obje države. Međutim zbog određenih problema u Republici Hrvatskoj oko organiziranja uvjeta, do realizacije dogovora još nije došlo – rekla je savjetnica u Ministarstvu pomorstva i prometa **Vesna Janković**. Dogovoreno je 18. i 19. travnja u Zagrebu održati sastanak predstavnika nadležnih Ministarstva, te dogovoriti se o aktivnostima. Svi autobusi će prometovati preko graničnog prijelaza Debeli brijeg (s bokeljske strane) tj. Karasovića (s konavoske strane).

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore je kroz svoje aktivnosti stalno isticalo problem uspostavljanja redovnog autobusnog međudržavnog prometa u svim kontaktima koje je imalo s čelnicima obje države. Ističemo susret koji smo inicirali po tom pitanju, nakon godišnje skupštine u Baru 2004. god. između potpredsjednika Vlade Republike Crne Gore, **Jusufa Kalamperovića** i predstavnika Hrvatske, **Andrije Jakovčevića** iz Ministarstva vanjskih poslova, **Zdenke Babić Petričević**, zastupnice u Hrvatskom Saboru i **Nikole Jelinčića**, ravnatelja Hrvatske matice iseljenika.

Kako saznajemo, cijene autobusnih karata biti će:

Relacija	u jednom smjeru	povratno
Kotor–Dubrovnik	9 €	15 €
Kotor–Zagreb	70 €	111 €
Kotor–Pula	64 €	102 €
Podgorica–Dubrovnik	15 €	25 €
Podgorica–Zagreb	58 €	93 €

Dario Musić

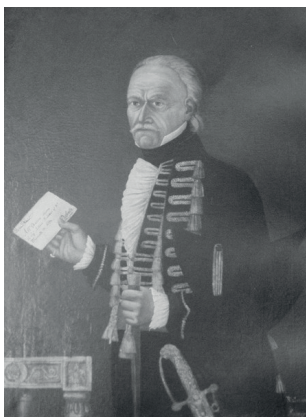
BRATSTVO RADIMIR

Prema predaji, obitelj Radimir doselila se na Ljutoj (zaselak Dobrote u Boki kotorskoj) krajem XV st. s bosansko-hercegovačke strane, poslije pada Bosne pod tursku vlast, i to oko crkve sv. Križa, pa je za svoje kršteno ime uzela blagdan Svetoga Križa (14. rujan). Ova se obitelj brzo razgranala i postala najbrojnije bratstvo u Dobrori. Iz svoje sredine je dala od XVIII. do XX. st. 226 pomoraca, među njima 110 kapetana. Danas u Boki živi pet obitelji Radimir, a potomci raseljenih Radimira žive diljem svijeta.

Prilikom austrijskog popisa kuća 1839.–1846. god. bratstvo Radimir brojilo je 38 kuća (1 trokatnica, 12 dvokatnica, 19 jednokatnih 3 prizemnice, i 3 kuće u gradnji). Usljed stagnacije pomorstva, pada nataliteta i velikog raseljavanja, danas u Dobroti živi samo 5 obitelji, ali ih ima u inozemstvu. Držali su primat u brodovlju među dobrotskim bratstvima, pa su tijekom XVIII. st. imali 44 broda, među njima 16 velikih tartana i 5 pulaka, a u XIX. st. 39 brodova, među njima i 2 barka i 16 brigantina. Iz ovog bratstva proizašlo je nekoliko istaknutih Dobročana.

Kap. Božo Antonov Radimir (1738.–1766.)

Još kao mladić od 20 god. (20.6.1758) obavio je svojevrsni podvig u borbi s gusarima. Putujući svojom

tartanom za Krf u vodama Ulcinja naišao je na dva gusarska broda koji su vukli za sobom zarobljenu tartanu. Usprkos njihovoj nadmoćnosti kap. Božo ih je napao i natjerao oba broda u bijeg. Na napuštenoj tartani našlo se 20 Turaka koje je u izravnom sukobu

nadvladao. Tartanu je vratio napuljskom vlasniku, a od mletačkog dužda dobio je kavalijerat sv. Marka. U zbirci crkve sv. Eustahija u Dobroti čuva se platno o ovom događaju s oznakom datuma bitke. Andrija Kačić o njemu pjeva: „...Kad razumi Dužde od Mletaka što učini Božo od Turaka daje njemu kolane od zlata da mu vise ispod bila vrata...“

Kap. Anton Božov Radimir (1766.–1833.)

Sin je predhodnog kap. Boža. Bio je jedan od najvećih brodovlasnika i trgovaca u Boki na prijelazu iz XVIII. u XIX. st. Što se tiče trgovačkog poslovanja s njegovim brodovima, opširna je dokumentacija u Pomorskom muzeju u Kotoru, iz koje se vidi da je kap. Radimir koristio isključivo gotov novac kao sredstvo plaćanja. Tako nalazimo zlatne venecijanske cekine, venecijanske lire, carske talire, austrijske talire, španjolske kolonate, francuske franke, i druge valute. Veliki dio novca utrošio je u humane svrhe, pa je tako bio jedan od dobrotvora crkve sv. Mateja u Dobroti. Financirao je gradnju sjeverne kapele crkve s mramornim oltarom i drvenim kipom sv. Antuna. Darovao je crkvu srebrnim predmetima, među kojima je i srebrno-pozlaćeni moćnik, remek-djelo gotičke umjetnosti XV.–XVI. st., u kojem se čuva Neprocjenjiva Krv Kristova. Moćnik je nabavio u Veneciji 1815. god. donio ga svojim brodom u Dobrotu. Bio je više puta biran za načelnika dobrotske općine. Dao je podići barokni dvokatni palac

u Dobroti na prijelazu iz XVIII. u XIX. st., čija je fasada građena u obliku tupog kuta, pa ga je narod prozvao „Krivi palac“. U drugoj polovini XIX. st. palac je po ženskoj liniji prešao u vlasništvo Dabinovića, pa su danas njegovi vlasnici nasljednici brodovlasnika Boža Dabinovića iz Dobrote.

Kap. Krsto Radov Radimir (1766.–1832.)

Dok su Dobročani kao i svi ostali Bokelji aktivno sudjelovali u borbi protiv Napoleona, kao članovi velike protufrancuske koalicije, bilo je vjerojatno i prisilno mobiliziranih koji su se borili u francuskoj mornarici. Tako je u tim burnim godinama, točnije 22. svibnja 1812. kap. Krsto dobio napatuk pratiti jedan francuski konvoj brodova s hranom, kao zaštita od engleskih brodova. Međutim, u korčulanskom kanalu konvoj je napalo sedam manjih engleskih brodova. Naloživši francuskom konvoju nastaviti put, samostalno se sukobio s moćnijim protivnikom. Od 11 članova posade na svojem brodu izgubio je desetoricu, poginulih ili ranjenih, a i sam je bio ranjen. Francuski konvoj je bio spašen, pa ga je francuski kralj Luj XVIII. odlikovao 1817. god. najvećim francuskim odličjem: Legion d'honneur – Legijom časti. Diploma ovog odličja čuva se u Pomorskom muzeju u Kotoru.

Kap. Filip Tripov Radimir (1828.–1901.)

Za vrijeme Krimskog rata 1854. god. našao se sa svojim brigantinom „Lju-

bimir“ u Crnom moru kod Suhumkale. Kako je ruska vojska prilikom povlačenja zapalila ovo mjesto, mnogi su od tamošnjih stanovnika, većinom žena i djece, zatražili od kapetana Radimira ukrcati se i tako spasiti od kavkaskih barbara.

Iako je raspolagao s malim brodom od 198 tona nosivosti, ukrcao je više od 200 putnika i odveo ih na sigurno. Za ovaj podvig spašavanja i za pružene usluge ruskoj vojsci, dobio je od zapovjednika Kavkaske korpuse zlatnu medalju s natpisom „za usrdnost“ na Vladimirskoj lenti, za nošenje oko vrata. Uz ovu medalju dobio je diplomu (gramotu) koju je potpisao zapovjednik. Diploma se čuva u riznici crkve sv. Eustahije u Dobroti. God. 1872. kap Radimir bio je izabran za majora Bokeljske mornarice.

Kap. Pavo Vidov Radimir (1842.–1908.)

Bio je pomorski kapetan i profesor engleskog jezika, brodogradnje i manovre u Pomorskoj školi u Kotoru. Postavljen je 1873. za profesora Nautičke škole u Kotoru, gdje je ostao do umirovljenja 1903. god.

s **Drago Vijekov Radimir**
(1889.–1983.)

Nije se otisnuo na more već se bavio šumama. Studirao je u Zagrebu i Pragu i stekao zvanje inženjera šumarstva.

Kap. **Đurko Vijekov Radimir**
(1892.–1977.)

Nautičku školu završio je u Kotoru. 1918. polaže ispit za kapetana i plovi na brodovima društva „Oceania“ – Sušak. 1923. napušta plovidbu i zapošljava se na kraju. Bavi se znanstveno-istraživačkim radom. U povijesnom arhivu u Kotoru pedantno uređuje arhivski fond bivše Dobrotske općine i objavljuje članke.

Pokopan je na groblju Sv. Mateja u Dobroti.

Uz ove istaknute pomorce bratstvo Radimir ponosi se i kap. **Matom Nikovim Ra-**

dimirom, koji se istaknuo u borbi za oslobođenje Hercega Novog od Turaka 1687. god. i bio pohvaljen terminacijom od generala Đerolama Kornera i drugom terminacijom generalnog providura Danijela Delfina IV.

Iz ovog bratstva bilo je 7 načelnika Dobrotske općine i 5 svećenika među kojima je i don **Marko Radimir** (1633.–1703.), koji je bio kanonik katedrale sv. Tripuna u Kotoru i vrlo zaslužan za očuvanje našeg jezika u doba Mletaka. Pokopan je u katedrali sv. Tripuna.

Danas u Boki živi pet obitelji Radimir, od kojih se pojedini članovi i dalje tradicionalno bave pomor-

stvom (kap. **Vjeko A. Radimir**, **Anton Z. Radimir**, **Josip S. Radimir**), dok su se najmlađe generacije okrenule drugim zanimanjima, kao turizmu (**Slaven P. Radimir**, **Irena V. Radimir**), gospodarstvu ili umjetnosti (**Dragutin Z. Radimir**).

Potomci obitelji koje su se ranije ili u novije vrijeme odselile iz Boke, žive diljem svijeta. Tako ih ima u Italiji, Francuskoj, Kanadi, SAD-u, Australiji i Japanu. **Gvido Radimir** se tako danas uspješno bavi glazbom u SAD-u, a **Roberto Radimir** trenutno živi i izlaže svoje umjetničke fotografije u Japanu.

Antun Tomić

U muzeju grada Perasta izložba starih zemljovida i atlasa

STARA KARTOGRAFIJA XVII.–XIX. STOLJEĆA

U peraškom muzeju čuvaju se zemljovidi i atlasi čuvenih kartografa, poput Vicenza Coronellija iz Venecije, najstarijeg kartografa XVII. stoljeća, i Antonija Zambelle iz Perasta, autora najboljeg starog zemljovida Boke kotorske (uz Coronellia) u XVIII. stoljeću.

Razvoj pomorstva i pomorske trgovine u XVII. i XVIII. st. učinili su Perast jednim od značajnih pomorskih središta na istočnoj obali Jadrana. O Perašanima, na daleko poznatim po pomorskoj vještini i snalažljivosti na moru, bilo da su plovili i trgovali svojim jedrenjacima ili su bili na visokim položajima u mletačkoj službi, ispisane su mnoge stranice temeljene na bogatoj arhivskoj građi. A najvjerojatniju potvrdu, da su u to vrijeme koristili sve tada poznate spoznaje i dostignuća u navigaciji, nalazimo u sačuvanim primjercima pomorskih karta i pomorskim atlasima: portolanima i izolanim. Zato se s pravom može kazati, da svojevrsno svjedočanstvo pomorske prošlosti Perasta nalazimo u staroj kartografskoj baštini. Pomorske karte koje su uz navigacijske instrumente omogućavale plovidbu bile su zbog stalne upotrebe i uvje-

ta na jedrenjacima izložene uništenju. Stoga je tako malo ove vrijedne građe očuvano.

Ovom izložbom starih zemljovida i atlasa obuhvaćeno je razdoblje od XVII.–XIX. st. s nekoliko izvanrednih primjeraka iz Muzeja grada Perasta, čiji je značaj veći zbog činjenice da se sačuvana kartografska građa rijetko nalazi pohranjena u institucijama.

Najvrijedniji i najstariji primjerci stare kartografije sačuvane u Perastu, potječu iz **Venecije**, koja je kao najmoćnija politička, pomorska i trgovačka država posebno brinula o izradi geografskih i pomorskih zemljovida. To su radovi najpoznatijeg kartografa Venecije **Vicenza Coronellija** (1670.–1718.), koji je značajan za razvoj ugleda Venecije kao centra kartografije u XVII. i XVIII. st. Coronelli je bio službeni kozmograf Venecije i utemeljitelj najstarije geografske asocijacije na svijetu,

pod nazivom *Accademia cosmographica degli argonauti*. Uz veliku pomoć suradnika: onih koji su prikupljali podatke, zatim crtača, gravera i tiskara, proizašlo je obilje kartografskog materijala. Coronelli je, imajući pristup strogo čuvanim podacima i povjerljivim izvještajima, izradio nove i usavršavao postojeće geografske i pomorske zemljovide. Preciznošću prikaza i ljepotom prateće barokne dekoracije se najviše ističu karte Mediterana, na kojima su prikazana i naša obala.

„*Atlante Veneto*“ jest geografski, povijesni, politički, svjetovni i crkveni atlas, koji sadrži zemljovide koji se prvi put objavljuju. Izloženi primjerci je prvo izdanje iz 1690. Zemljovid iz ovog atlasa naslovljen „*Golfo di Venezia*“ s prikazom Jadranske obale, odlikuje se poznavanjem topografskih i toponomastičkih pojedinosti, tako da se on uz ostale

ovog područja smatra najbolji prikazom istočne obale Jadrana. Na karti su tekst dedikacije i godina izrade 1688., okruženi bogatim ukrasom i medaljonima sa ucrtanim tlocrtima utvrđenja gradova: Herceg-Novog, Kotora, Budve, Bara, Ulcinja i drugih.

I na drugim Coronellijevim zemljovidima Jadrana i Mediterana, nastalim u vrijeme i poslije Morejskog rata (1684.–1699.) posebno su isticani gradovi, utvrđenja i strateški značajna mjesta za Mletačku republiku, koja nastojala zadržati prevlast na Mediteranu.

Za to je najbolji primjer prikaz manjeg formata koji nosi naziv „*Cita, fortezze ed altri luoghi principali dell'Albanija, Epiro e Livadia e particolarmente i posseduti da'Veneti, descritti e delineati dal P. Coronelli*“. U njemu su dragocjeni predstavljeni izgleda fortifikacijskih sustava utvrđenih gradova: Herceg-Novog, Kotora, Budve, Bara i

Ulcinja kao plan za gradnju utvrde na otoku Stradioti, pokraj Tivta. Za razliku od ovih strogo geometrijskih i planova, panorame Perasta i Paštovića sadrže više slobode i imaginacije. Prikaz sadrži tako i predstave mletačkih fortifikacija na albanskoj i grčkoj obali.

Coronellijev zemljovid Boke kotorske poslužio je kao uzor za izradu jednog vrlo rijetkog zemljovida za lijeva, poznatog kao Zambellin zemljovid „Disegno delle Bocche di Cattaro descritto da D. Antonio Zambella.“ Kako se čita iz dedikacije, kao autor se navodi peraški opat **Antonio Zambella** (Perast, 1674. – Venecija, 1740.). Zemljovid je tiskan u Veneciji, 1716. Kako nema potvrde da se Zambella bavio kartografijom, osim što se u Veneciji brinuo izraditi za Perašku općinu neke geografske zemljovide, pretpostavlja se da je za izradu tog zemljovida dao precizne podatke, što ga, uz spomenuti Coronellijev, čini najboljim starim zemljovidom Boke Kotorske.

Sva ta tri najstarija i najvrijednija primjerka stare kartografije iz muzeja u Perastu, prikazana na ovoj izložbi, dio su bogatog kulturno-povijesnog nasljeđa poznate plemićke obitelji Visković iz Perasta.

Izložbom je obuhvaćena i druga cjelina koju čine pomorski atlas i pomorski zemljovidi francuske provenijencije. Poznato je da su se naši pomorci, u XVIII. st. osim venecijanskim služili i nizozemskim, engleskim i najviše francuskim kartografskim izdanjima. Francuski pomorski zemljovidi i portolani (pomorski atlas) izrađivali su se najviše Marseillesu, gdje su ih nabavljali naši pomorci, uz drugu brodsku opremu potrebnu za navi-

gaciju. Potpunu dominaciju radjivali su i trgovali pomorskim zemljovidima, na-

umjetnika, koji su se bavili marinističkim slikarstvom.

„Portulano“, francuski pomorski atlas iz XVIII. st., sadrži 23 zemljovida. Na njih dvanaest (od kojih su tri posebno izloženi) čiji je autor poznati kartograf i hidrograf **Joseph Roux**, prikazan je Mediteran. Jedanaest (od kojih su tri posebno izloženi) visoke su kvalitete, izradio je pomorski inženjer **S. Bellin**, član Pomorske kraljevske akademije i Kraljevskog londonskog društva.

Francuski pomorski atlas, bez naslova sadrži četiri zemljovida, na kojima je godina izdavanja 1802. Na njima su prikazi Sredozemlja. Autor je **Joseph Allezard**, a izdavač **Joseph Gamba Libraire** iz Livorna.

Ova izložba nam preko predstavlja, portolana i pomorskih zemljovida, koji su pripadali peraškim pomorcima, a danas se čuvaju u Muzeja grada Perasta, pruža mogućnost uvida u nešto više od dva stoljeća razvoja kartografije.

Ono što svakako treba istaći je umjetnička komponenta, koju posjeduju sve, na izložbi prikazani primjerci stare kartografije od XVII. do XIX. st. Coronellijeva izdanja u tome prednjače, jer te karte tiskane u tehnici bakroreza, posjeduju izdašnu baroknu dekorativnost. Opširne dedikacije i drugi tekstualni zapisi na njima su izloženi u bogato ornamentiranim kartušima, dopunjenim grbovima, zastavama, navigacijskim instrumentima, simbolima pomorstva i trgovine. Pa i francuski kartografi, na izdanjima iz XVIII. i početka XIX. st. pomorskih zemljovida zadržavaju ovakav način ukrašavanja, samo uz skromniju i manje inventivnu dekoraciju.

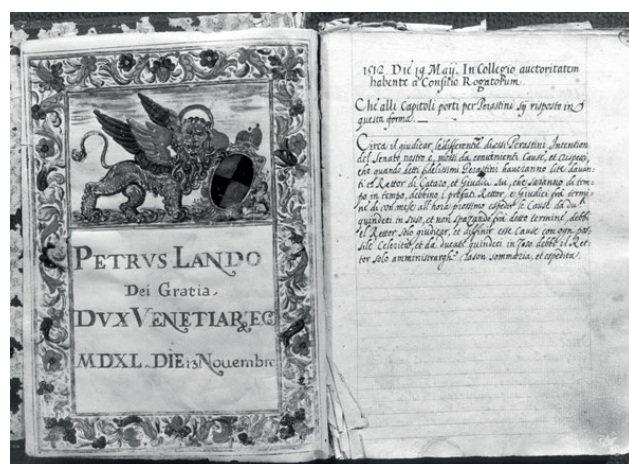
Marija Mihaliček

Zambellin zemljovid „Disegno delle Bocche di Cattaro“

Zemljovid „Golfo di Venezia“ iz Coronellijevog atlasa

Najstarija sačuvana privilegija Perasta

imala je, kroz nekoliko generacija obitelj **Roux**. Izvigationim instrumentima, a poznato je i nekoliko

OBAVJEŠTENJE ZAVRŠENIM SREDNJOŠKOLCIMA

Obavještavamo završene srednjoškolce koji su zainteresirani za nastavak školovanja na fakultetima u Hrvatskoj da se jave kancelariji HGDCG-a u Kotoru radi upisa i informacija.

Iz povijesti grada Perasta

MLETAČKA GROBNICA PERAŠKE OBITELJI BUJOVIĆ

U mletačkoj crkvi sv. Giovanni in Bragora, u srcu predjela Castello – mjesta koje je tijekom svih prošlih stoljeća slovalo za središnju zonu prebivanja hrvatske prekojadranske zajednice – i danas se može vidjeti grobnica peraških Bujovića. Grobnica je trebala poslužiti kao posljednje počivalište peraških kapetana koje smrt zatekne u Mlecima.

Gradić Perast ubrajao se tijekom prošlosti među vodeća bokeljska pomorsko-trgovačka središta. U srednjem i ranom novovjekovlju grad se razvijao u sjeni Kotora, upravno i gospodarskog središta Boke, pod čijom su se jurisdikcijom nalazila gotovo sva naselja bokejskog zaljeva. Zahvaljujući zaslugama u protuturskim ratovima od XVI. do XVII. stoljeća, a poglavito obnašanje službe zastavnika (gonfalonijera) na admiralском brodu mletačke ratne flote, Peraštani su u XVII. stoljeću stekli upravnu neovisnost od Kotora i započeli samostalan gospodarski razvoj. Perast ubrzo prerasta u vodeće pomorsko naselje Boke, a peraške obitelji – potomci nekadašnjih plemićkih rodova – dobivaju brojna priznanja kao časnici i kapetani u službi Prevedre Republike. S vremenom, kako je s bokeljskog područja iščezavala izravna osmanlijska opasnost, peraške pomorske i trgovačke obitelji postaju vodeći nosioci gospodarske razmjene između jadranskih obala. Među njima se svojim značajem, kako u vojničkoj službi Republike Svetoga Marka, tako i u uspješnim poduzetničkim aktivnostima diljem Sredozemlja, a poglavito u Mlecima, izdvaja peraški rod **Bujović**.

U mletačkoj crkvi S. Giovanni in Bragora, smještenoj na nekoliko koraka od „Hrvatske obale“ (Riva degli Schiavoni), u srcu predjela Castello – mjesta koje je tijekom svih prošlih stoljeća slovalo za središnju zonu prebivanja hrvatske

prekojadranske zajednice – i danas se može vidjeti grobnica peraških Bujovića. Smještena je u središnjoj crkvenoj lađi, u blizini oltara Presvetoga Sakramenta, a na njoj je na latinskom jeziku uklesan nadgrobni natpis, koji u prijevodu glasi: *Grob je pripravio kostima Ivana Bujovića, koje se ovdje pobrinuo položiti brat Vicko, sebi i potomcima i peraškim kape-*

*mletačkih vlasti, zajedno s bratom Vickom, posjed kraj Risna. Umro je u 32. godini života u Mlecima (1694), te je ondje pokopan u obiteljskoj grobnici. Ivanov brat, spomenut u tekstu nadgrob-noga natpisa u mletačkoj crkvi, ratnik je i pomorac **Vicko Bujović** (1660.–1709.) i ubraja se među slavne osobe bokeljske povijesti. Djelujući u mletačkoj vojnoj službi, Vicko se*

vojnoj službi – stječe posjed Kumbor kraj Herceg-Novog i nasljedni kneževski naslov (*conte feudatorio*). Godine 1708. Peraštani su ga svrgnuli s kapetanske časti, a potom je ubijen u jednom uličnom sukobu. Povijesna svjedočanstva o Vicku Bujoviću i njegovim pomorskim podvizima sačuvana su u više onodobnih zapisa i kronika, a njegov je lik našao svoje mjesto i u pjesničkim djelima Petra Kanavelića i Andrije Kačića Miošića.

Tijekom svojega života Vicko je – poradi vojnih obveza i potreba pomorske trgovine – bio intenzivno povezan s gradom na lagunama. Ondje se zatekao i u trenutku smrti brata Ivana te je Vickovim poticajem podignuta mramorna grobnica u crkvi S. Giovanni in Bragora. Grobnica nije bila namijenjena samo članovima najjuže obitelji Bujović, već je – kako svjedoči natpis – trebala poslužiti kao posljednje počivalište peraških kapetana koje smrt zatekne u Mlecima. Uz grobnicu silpskih paruna Ivanušića (u crkvi S. Pietro di Castello), posljednje počivalište budvanskog književnika Krste Ivanovića (u crkvi S. Moisè), spomenik peraških Bujovića predstavlja zornu potvrdu o stoljetnim bokeljskim tragovima u Mlecima te ujedno svjedoči i o iznimnoj ulozi koju su u prebogatoj povijesti prožimanja i međusobnog uzdarivanja između dviju jadranskih obala imali odvjetci kapetanskih i vojničkih rodova iz Zaljeva svetaca.

Dr. sc. **Lovorka Čoralić**
Zagreb

Portret kap. Vicka Bujovića

tanima, 16. kolovoza 1694.

Kapetan **Ivan Bujović**, čiji posmrtni ostaci počivaju u crkvi S. Giovanni in Bragora, sin je peraškog kapetana i poduzetnika **Stjepana Bujovića**. Djelovao je u drugoj polovici XVII. stoljeća, a status imućnog peraškog građanina stekao je baveći se razgranatom pomorskom trgovinom. U vrijeme mletačko-turskih ratova istakao se u pomorskim bojevima (1686. godine zarobio je četiri tartane ulcinjskih gusara). Godine 1691. stekao je od

posebno istaknuo tijekom Morejskoga rata (1684.–1699.), a izrijeком se spominju njegova junaštva u bitkama kod utvrde Soudha na Kreti (1686), prilikom osvajanja Herceg-Novoga i Trebinja (1689). Godine 1694. ratuje na navu „Santa Croce“ u sklopu mletačke mornarice u albanskim vodama, a od 1695. djeluje kao zapovjednik flotile koja štiti mletačke plovne putove od gusarskog brodogovlja. Od 1694. je kapetan Perasta, a 1704. – poradi iskazanih zasluga u mletačkoj

Karnevalske svečanosti organizirane širom Boke

NA LOMAČAMA JE SPALJENA SVA ŠPORKECA

Veljača je protekla u znaku karnevalskih manifestacija u Kotoru, Prčanju, Donjoj Lastvi i Herceg Novom. Karneval u Kotoru izazvao burna reagiranja u jednoj, sada već bivšoj, političkoj stranci. Nastavljena utrka „Karampane“ i „Čakulone“.

KOTORSKI KARNEVAL

Kotor je, kao i svake godine organizirao najveći broj manifestacija. Fešte su se odvijale tijekom veljače i u Kotoru je bilo najvećelije.

Gradonačelnica Kotora **Marija Čatović** 4.2.2005. godine je otvorila tradicionalne kotorske karnevalske fešte i ključeve starog grada predala kapu karnevala mr. **Jovanu Martinoviću**, a na jarbol je podignuta karnevalska zastava. Tom prilikom kapo karnevala je rekao:

„Narode Kotora i Boke kotorske, i cijele naše zemlje, brdske i primorske, svi vi što vazda u malo libro brontulate, a nikad ništa javno ne smijete reći, i što ste kad zagusti prvi gotovo uteći. Svi vi – galijoti, maškalconi i berekini, prčanjске Bope, peraški Medi, muljanske Gavice, dobrojski Šotolumbrelini, i Grbljani i Rišnjani i Škaljarini, da bome – i sinovi slavne „Karampane“ i svi ostali što ste arivali sa strane. Vi – pirati, uncuti, gusari i reketeri, podrepaši, mafijaši, farabuti i dileri, svi skupa, na gomilu, i domaći i furešti, pa bilo da nosite gaće ili ste u vešti, što ste nas počastili na ovoj fešti – nek ste nam zdravo. I nek vam vazda stoji pravo.“

Organizator manifestacije, koja se spominje još od

Kapo karnevala Jovan Martinović obraća se kotorskom puku

davne 1715. god. je „Udruženje fešta“, a održana je pod pokroviteljstvom Ministarstva turizma i općine Kotor.

U hotelu „Fjord“ su se organizirala dva tradicional-

na maskenbala za odrasle, na kojima je bilo do 400 originalnih i maštovitih maski, a na istom mjestu organizirana su i dva dječja maskenbala, za manji i za viši uzrast.

Dječja fešta se završila velikim dječjim karnevalom s velikim brojem maski i figura iz Disneylanda. Za razliku od glavnog karnevala djeca su svog krivca „Čarobnjaka“ osudila bla-

Kotorski karneval „Reketina tamonjina“

Dječji karneval „Čarobnjak“

žom kaznom i vratili ga na popravni ispit.

U dane karnevalskih fešta organizirana je na pjaci od muzeja „Bokeška kužina“, a na pjaci od Kina, karnevalska papalad „Ala maka“.

Bilo je i dosta pratećih programa, kao: smotra mažoretki, karnevalski koncert, maskenbal – „carneval party“, koncert pod maskama i dr.

Kao i prošle godine, tako i ove 20. veljače, vremenski uvjeti nisu bili naklonjeni organizatorima, pa je do posljednjeg trenutka bilo neizvjesno hoće li se moći organizirati tradicionalni karneval. Bez obzira što je vrijeme bilo kišovito i prohladno, završne manifestacija se održala.

Glavna kotorska ulica, od Plagenata do Macela, bila je ispunjena maskama, mažoretkama, limenim glazbama. Karnevalsku povorku, s karnevalom „Reketina tamonjina“, dočekao je na maceo Slavni sud komunitadi kotorske i osudio „Reketinu“, zbog svega što je Kotorane pritiskalo u pasanoj godini, i „što im je prvo dala mrvicu lažne nade, a onda ih stavila na grdne muke i jade i ko malu decu ih nasamarila“, na smrt spaljivanjem na lomaču.

Po starom običaju, prije karnevala, izašao je iz tiska humoristični list „Karampana“ čiji je foj tiskan još davne 1926. god.

Već petu godinu izlazi i drugi humoristični list „Čakulona“ kojega su osnovali Muljani 1886. godine.

Prčanjki karneval

U organizaciji karnevalskog odbora za fešte mjesne zajednice, 12. veljače je na Prčanju organiziran karneval. Povorka se kretala ulicom od „Tre sorele“ do doma Slobode, gdje se sudilo glavnom krivcu zbog svih njegovih nedjela, špekulacija i ostalih nečasnih radnji u pasanoj godini, invalidu i umirovljeniku Poveretu Sirotkoviću zvanom „Gobeto“.

Povereto Sirotković osuđen je spaljivanjem na lo-

Povorka s prčanjki karnevalom „Poveretom Sirotkovićem“

mači zato „što je invalid i umirovljenik predstavljao štetu za ovo društvo i kao takav predstavljao kočnicu za naš brži put u Europu. Kriv je što je sam sebe doveo u takav siromašan položaj, pa mora karitativno tražiti na sve strane ne bi li jadnik preživio. Kriv je što čepka po kontejnerima i time otežava rad našim vrijednim komunalcima i remeti ekološki status našeg

lijepog mjesta“.

HercegNovski karneval

U Herceg-Novom su organizirani maskenbali i karneval. Na hercegNovskom škeru održano je neobično suđenje karnevalu „Dobrotiju Biloviću“, koji je bio glavni krivac za sve probleme u pasanoj godini.

Članovi narodnog vijeća su tražili neka se „zapali, neka se baci u more s ka-

menom oko vrata, neka mu se okine donja stvar, ili neka se kamenjuje“. Ne dočekavši kraj suđenja „Dobrotije Bilović“ je na opće iznenađenje okupljenih, odletio u nebo!

Karneval u Donjoj Lastvi

Kao što je bio uvijek običaj, u Donjoj Lastvi je i ove godine spaljen karneval. Spaljivanju je prethodio tradicionalni ritual suđenja, obrane i čitanje testamenta. Karnevalska povorka po tradiciji kreće „ispod smokve“ u sedmom kvartu.

Ove godine karneval se zvao „Ministro di affare e tristezza“ (ministar od tuge i žalosti). Mnoštvo maski čini povorku koja ide cijelim naseljem do mula ispred crkve sv. Roka, na kojemu svake godine bude spaljen Karneval i s njim sve zlo za koje je optužen. Ovo je jedini karneval u Tivtu, pa cijeli događaj svake godine prati mnoštvo ljudi.

Lastovljani imaju ukorijenjenu tradiciju maškaranja u predkorizmeno doba. Običaj je kako maškare u ranim noćnim satima u skupini obilaze kuće, domaćini pogađaju tko se skriva ispod maske i darivaju ih narančama, jajima i sličnim sitnicama... Ovu lijepu tradiciju od zaborava u Donjoj Lastvi čuva skupina entuzijasta okupljenih u NVO „Harlekin“.

Lastovski karneval „Ministro di affare e tristezza“

Boka na platnima naših slikara: Dragutin Drago Radimir, Dobrota
**SLIKAR PEJSAŽA, KARIKATURIST
 I MAKETAR**

Od najranijeg djetinjstva Drago je pokazivao sklonost ka stvaralaštvu – od slikanja raznim tehnikama do skulptura od glinamola i drugih materijala pa do maketa brodova i sl. Ta raznovrsnost i danas krasi njegov umjetnički opus.

Dragutin Drago Radimir rođen u Kotoru 14. novembra 1980. god. Osnovnu skolu učio je u Kotoru, Srednju likovnu – odsjek slikarstvo, na Ce-

tinju, a Fakultet likovnih umjetnosti – odsjek slikarstvo, u Trebinju.

U toku školovanja imao je više skupnih. Koristi više slikarskih tehnika. Teme su

takođe raznovrsne, iako se može reći da prevladava pejzaž.

Član je dvije NVO u Kotoru – „Strip kluba Kotor“, u okviru kojega se povre-

meno bavi stripom i karikaturo, a u NVO „Feral“ učestvuje u kreiranju plakata, maski, maketa i sl. za različite manifestacije u Kotoru.

Autoportret

Prčanjaska crkva

Majko Božja moli za nas

Peraški otoci

Ulaz na kotorske zidine

Izobrazba kadrova Hrvatskoga građanskog društva

SELMA KRSTOVIĆ POHAĐALA ŠKOLU DEMOKRACIJE I ŠKOLU LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

Ove dvije škole omogućuju polaznicima proširivanje i unaprijeđivanje obrazovanja iz oblasti demokracije, građanskog društva i ljudskih prava. O njihovom radu svoja neposredna iskustva čitateljima prenosi naša članica Selma Krstović.

Centar za građansko obrazovanje, kao nevladina organizacija koja je posvećena alternativnom obrazovanju iz oblasti demokracije i ljudskih prava, uz suradnju i pomoć Fondacije Fridrich Ebert (FES) i Vijeća Europe, organizirala je pohađanje Škole demokracije i Škole ljudskih i manjinskih prava u Podgorici.

Ove dvije škole omogućile su polaznicima proširivanje i unaprijeđivanje obrazovanja iz oblasti demokracije, građanskog društva i ljudskih prava. Tome su

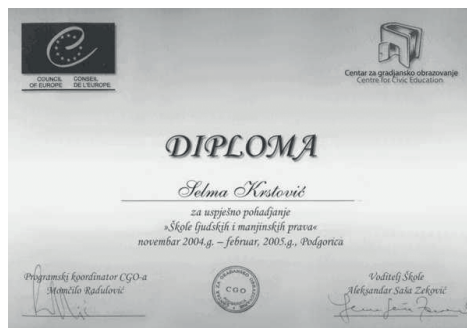
Foruma Muslimana-Bošnjaka, predstavnici albanskih, hrvatskih i muslimansko-bošnjačkih političkih stranaka kao i predstavnici NVO **Aleksandar Saša Zeković**, **Neđeljka Sindik** i **Goran Đurović**.

U školi Demokracije su obrađene teme u jedanaest poglavlja i to: *Demokracija, Demokracija i vlast, Većinsko pravilo u demokratskom odlučivanju, Demokratska funkcija izbora, Političke stranke u demokratskom procesu, Građanin kao subjekt demokratskog, Civilno društvo i demokra-*

stvo, Mediji i ljudska prava, Govor mržnje i jezik tolerancije, Manjinska prava – međunarodni standardi, Položaj i uloga Ministarstva za zaštitu pripadnika nacionalnih i etničkih grupa, Ljudska i manjinska prava kroz povijesno iskustvo bivših jugoslavenskih naroda, Institucija Ombudsmana u Crnoj Gori, NVO i ljudska prava, Položaj i status Muslimana i Bošnjaka u Crnoj Gori, Položaj nacionalnih manjina u Crnoj Gori s političkog aspekta i Javno zastupanje.

REFORMA VISOKOG ŠKOLSTVA U HRVATSKOJ

Prema Bolonjskoj deklaraciji, donesenoj u lipnju 1999. god. u Bologni (Italija), ministri 29 europskih zemalja obvezali su se da će do 2010. god. uskladiti svoje visoko obrazovanje. Hrvatska je taj dokument potpisala 2001. god. u Pragu. Najveća reforma visokog školstva u Europi, za koju se opredijelilo 40 zemalja, često se naziva i velikim pospremanjem u visoko-obrazovnim ustanovama. Hrvatska taj proces započinje ove godine kako bi najesen prva generacija studenata studirala po novom modelu. Najznačajnija je novost organizacija studija na dvije razine – **preddiplomskoj**, koja u pravilu traje tri godine, i **diplomskoj** od dvije godine (3+2). Dakako, postoje i fakulteti koji su se opredijelili za integrirane studije od pet ili šest godina, ali i oni na kojima preddiplomski studij traje četiri godine, a diplomski godinu dana. Preddiplomski sveučilišni studij osposobljava studente za nastavak studija, ali im omogućava i zapošljavanje na određenim stručnim poslovima. Završetkom preddiplomskog studija stječe se akademski naziv **sveučilišni prvostupnik** uz naznaku struke. U međunarodnom prometu i diplomu na engleskom jeziku stručni naziv je *baccalaureus*, odnosno *baccalaurea*. Diplomski sveučilišni studij u pravilu traje jednu ili dvije godine, a njegovim završetkom na medicinskim studijima stječe se zvanje doktora struke, a za ostale studije magistar struke. **Poslijediplomski sveučilišni studij** trajat će u pravilu tri godine, a njegovim završetkom steći će se akademski stupanj **doktora znanosti** ili doktora umjetnosti. Uvođenjem novog modela studiranja bi trebalo postati dinamičnije i znatno kvalitetnije od sadašnjeg. Svi će preddiplomski studiji osposobljavati studente za nastavak studija, ali će im davati i mogućnost zapošljavanja na nekim stručnim poslovima. Ako se studenti ne odluče za nastavak **diplomskog studija**, polagat će diplomski ispit i dobit akademski naziv prvostupnik uz naznaku struke. Za nastavak studija na dvogodišnjem diplomskim studiju biti će presudne ocjene i preporuke mentora, jer je namjenjen samo najboljim studentima, a dobit će zvanje magistra struke. Studenti će dobiti dvije diplome – klasičnu i drugu u kojoj će biti popis izbornih kolegija za koje se student odlučio s ocjenama i taj će dodatak važiti u svim europskim zemljama, dok će poslodavcima biti putokaz za odabir radnog mjesta za koje je student osposobljen. Ovogodišnja generacija studenata morat će podnijeti sve promjene koje Bolonjski proces donosi. Jedino što se ovogodišnjim maturantima neće promijeniti su razredbeni ispiti.

Selmine diplome za uspješno pohađanje Škole demokracije i Škole ljudskih i manjinskih prava

naročito pridonijeli iznimni predavači: prof. dr. **Radovan Radonjić**, prof. dr. **Nebojša Vučinić**, prof. dr. **Čedomir Čupić**, prof. dr. **Serbo Rastoder**, prof. dr. **Srdan Vukadinović**, prof. dr. **Đuro Šušnjić**, prof. dr. **Ratko Božović**, dr. **Radomir Prelević**, **Čedomir Bogičević**, sudac Vrhovnog suda CG mr. **Tea Gorjanc Prelević**, sudac **Zoran Pažin**, psiholog **Tanja Tankosić Kelly**, predstavnici Ministarstva za zaštitu pripadnika nacionalnih i etničkih grupa, predstavnici Ombudsmana, predstavnici Matice muslimanske i UO

cija, Demokracija i ljudska prava, Nacionalno i demokratsko, Globalizacija i Žanrovi govorne komunikacije.

U Školi ljudskih i manjinskih prava obrađene su 24 teme iz ove oblasti: *Koncept ljudskih prava, Razvoj, kultura, predrasude, pojam, priroda i povijest ljudskih prava, Međunarodna pravna zaštita, Obrazovanje i ljudska prava, Europska konvencija o ljudskim pravima, Ljudska prava i policija, Ustavno pravni koncept zaštite ljudskih i manjinskih prava, Europski standardi za sud-*

Centar za građansko obrazovanje je ovakvim načinom organiziranja alternativnog obrazovanja imao za cilj ne samo edukaciju iz oblasti demokracije i ljudskih prava, nego i obrazovanje građana za aktivno sudjelovanje i doprinos u izgradnji otvorenog demokratskog društva, sudjelovanje u stvaranju i razvoju građanskoga, multietničkog i multikulturalnoga društva u Crnoj Gori, ohrabivanje građanskih inicijativa i javno zastupanje rješenja koja vode izgradnji građanskog društva.

Selma Krstović

Vi o svemu u „Hrvatskom glasniku“

PISMA ČITATELJA

U povodu naslovnice i priloga u glasniku br. 13 o bratstvu Tripkovića javila nam se obitelj Tripković iz Rijeke.

Poštovana redakcijo,

Primitkom Vaše i naše revije bili smo ugodno iznenađeni lijepim i kvalitetnim prilogom kao i fotografijama o bratstvu Tripković. I inače sa zadovoljstvom pratimo sve priloge u reviji bilo da obrađuju strau gradu bilo da govore o današnjem trenutku. Nama, koji smo relativno daleko od voljenog kraja, to puno znači. Samo tako nastavite.

Prigodom Uskršnjih blagdana primite najljepše čestitke od obitelji Tripković iz Rijeke.

U povodu priloga „Novi (stari) izgled vrata od mora“ u glasniku br. 12 reagirao je naš čitatelj Zvonimir Nikolić.

Cijenjeno Uredništvo,

Ubacivanje u novi prijedlog delfina JOCE, koji je zabavljao domaće i strane turiste, bilo bi, najblaže rečeno, neprimjerno. Osim toga delfin u vodama Bokokotorskog zaliva kroz minula stoljeća nikada nije bio dobro viđen. Ribari Boke, u prvom redu Muljani, delfina su jednostavno mrzili, jer im je znao rastrgati mreže i uništiti ulov od kojega su živjeli, a do njega mukom dolazili. Ako su koji put manji primjerak ulovili nijesu ga prodavali ili jeli, jer se delfinovo meso nije serviralo u Boki. Možda bi bilo primjerenije da se u prijedlog ukomponira cipol, škrapina ili tuna koje su se uz sardelu ili gavicu često nalazile na bokeškim trpezama. Konačno, zašto taj, očito, strani turist tom atraktivnom delfinu nije dao ime Tripo, Marko ili Jovo, uobičajna imena u Boki, nego ime Joca, koje

se u Crnoj Gori neće naći da ga se svijećom traži.

Postaviti na Gradskim vratima ploču s mletačkim lavom i likom sv. Tripuna značilo bi bježati od izvornog rješenja. Ostavimo tu ploču u novootvorenom lapidariju koji je i osnovan zahvaljujući upornom nastojanju gosp. Martinovića. Postoji još jedna mogućnost, a ta je da se sa južnih gradskih zidina skine jedna ploča sa mletačkim lavom, jer izgleda da je istih dimenzija kao ona skinuta i uništena 1945. god., i postaviti je na gradskim vratima. Na mjesto skinute sa gradskih zidina mogla bi se postaviti ploča iz lapidarija što ne bi predstavljalo veliki grijeh. Konačno, postoji mogućnost da se kotorske vlasti obrate gradu Veneciji s molbom da nam poklone ili prodaju odgovarajuću ploču, jednu od brojnih koje leže po njihovim lapidarijima i da se odmah uključe na stanovit način u program obnove gradskih bedema jer to je ipak njihova kreacija i njihovo bi prisustvo bilo dragocjeno.

Jednostavno skupimo snage i priznajmo što nam se desilo i oni će nam rado pomoći i savjetom, a možda i materijalno, i neće to shvatiti kao poziv za novu okupaciju, jer su ta vremena i za njih davno i nepovratno prošla. Dakle, treba stupiti u kontakt sa talijanskim konzulom ili ambasadorom i predložiti im da stupe u kontakt sa gosp. Michaeom Poltom i da zajedničkom akcijom doprinesu obnovi Kotora. Konačno, treba pozvati i austrijskog ambasadora da se uključi u obnovu gradskih vrata te da zamoli svoje institucije u Beču da nam pomognu u izradi i postavljanju na vratima uništenih austrijskih detalja, timpanona sa dva mletačka čudovišta i ostalih detalja kamene plastike uništenih 1945. godine.

Crna Gora bi kao država trebala stati iza čitavog projekta i poticati uspostavu američko-talijansko-austrijske suradnje na programu obnove kulturnih dobara; i to baš ovog trenutka kada se vodi borba za nezavisnost i za približavanje i

ulazak u ujedinjenu Europu.

A delfina Jocu treba konačno i za uvijek zaboraviti.

Srdačan pozdrav.

Zvonimir Nikolić, dipl. ing.
Zagreb, ul. Jagićeva 29/IV

Lijepo želje novoizabranom čelništvu HGDCG-a poželjela je čitateljka Zdenka Đurović

Poštovani,

Slobodna sam da u svoje ime izrazim optimizam i nadu da će izabrani broj iskusnih i umnih ljudi, kojima je Skupština HGDCG dala povjerenje, međusobno postići puni koncenzus za odgovorne funkcije Udruge, imajući u vidu protekle burne događaje, te koji će nastaviti uspješno provođenje temeljnih programskih opredjeljenja naše udruge a na dobrobit sreću i radost svih pripadnika hrvatske populacije u Crnoj Gori.

Srdačan pozdrav.

Zdenka Đurović
Bar

Bokeški govor minulih vremena

TAKO SMO NEKAD ZBORILI

ABANDUNJAT – napustiti, ostaviti na cjedilu, prepustiti. „Zašto si me abandonjao“, „Abandonjala je ona školu i alargala se od kraja.“ „Abandonjao je, iako je š njom odio tri godine.“

GVANTIJERA – poslužavnik ; „Daj mi tu gvantijeru da stavim te bićerine na nju“, „Luštraj onu srebrnu gvantijeru.“ „Kupila je dvije nove gvantijere pa će meni jednu dat.“

INTAVULAN – uknjižen u zemljišne knjige, uveden u katastar; „on je intavulan na dvije gornje parcele u kuću.“ „Ne može biti intavulan na sve kad mu je dondo u Ameriku još živ.“

KAČA – kutljača, varjača; „Izvadi svakome na pjat jednu kaču crnoga oriza od sipa i jednu kaču oriza od bakalara.“ „Uzmi tu kaču i pašabrod pa procijedi minestru.“

LEMBULI – tamni kišni oblaci; „Pao je jedan lembuo kiše, kami je koristio.“ „Ako vidiš lembule, znaš da će kiša.“ „Kakvi su škuri lembuli, pokupi robu, sprema se intemperija.“

NANJESKAT – metnuti mamac na udicu; „Nanjeskaj ovu udicu“, „Eto ti tamo mušlja pa nanjeskaj.“ „Na ovu karolu su dobre su udice, pa ćemo nanjeskat po po sarduna.“

SVETOM OCU VOJTILI

*Tražio si svoj put čudesni
Od djetinjstva, od bolne mladosti
Izlaza drugog nijesi vidio
Bez molitve, Boga i ljubavi.*

*Hodao si stazama nevidljivim
Tražeći Mir i pokornost
Jer život ovaj zemaljski
Otkrio si da je božanski*

*Spokojno si zatim gazio
Po zemlji rođenoj, po svijetu
Ljepotom stvorenog, uvijek
zadivljen
A vjerom u ljude, u Boga,
opčinjen.*

*Svi su ubrzo shvatili
Da misija tvoja novi je spas
Jer bio si pravi, istinski
Samilost, praštanje, ljubav
Širio je tvoj ljudski glas.*

*U presudni čas si stigao
Da otriježniš duše uspavane
Da slobodi duha polet daš
Da nadu nesrećnih, zalutalih
Probudiš u osudni čas.*

*Pripadao si svima jednako.
Mislio za svijeta spas
Mislio za duše umorne
Davao riječi utjehe
Riječi podrške, praštanja, nade
Za sve grešnike, za sve nas.*

*Tvoj pohod od zemlje ka nebu
Liči na nešto staro
Shvataju mnogi već danas to
U času kad pred odrom tvojim
Klanjaju se pobožno, bezbojni.*

*Ispraćaju te dostojno do
vječnosti
Jer tek sa odlaskom tvojim
Ljubav će tvoja jače grijati
Shvatiće svi otkud si došao
Zašto si živio i ko si ti.*

Sado Perčić
Bar

SADRŽAJ

Novi zraci svjetlosti

USKRS – TEMELJ DOBRA I IZVOR NADE 4

U povodu smrti pape Ivana Pavla II.

OD DIVLJENJA DO OSPORAVANJA 5

Izabran nasljednik Ivana Pavla II.

**BENEDIKT XVI. NOVI POGLAVAR
KATOLIČKE CRKVE 6**

IV. godišnja Izborna skupština Hrvatskog
građanskog društva Crne Gore

**ČETVEROGODIŠNJI REZULTATI KOJI
OBVEZUJU 7**

Intervju s dr. Ivanom Iličem, predsjedavajućim
Skupštine HGDCG-a

**ČETVEROGODIŠNJE STEČEVINE
DRUŠTVA NE MOGU SE UNIŠTITI 13**

Nakon prekida do kojeg je došlo iz tehničkih
razloga

**SKUPŠTINA HGDCG-A USPJEŠNO
OKONČANA 15**

Dr. Miloš Milošević zakoračio u 85. godinu
života

SRETAN VAM ROĐENDAN, ADMIRALE! 17

KULTURNA PANORAMA 19

Predstavljen projekt Hrvatske matice iseljenika
u Kotoru

HRVATSKA PRIČA U ZALJEVU SVETACA ... 22

U Stolivu održana cvijetna manifestacija „Fešta
kamelija“

**KRALJICA CVIJEĆA – UKRAS
BOKELJSKIH ĐARDINA 24**

Split obnovio najjužniji sakralni objekt splitskog
zaštitnika

**BLAGOSLOVLJENA CRKVA SVETOG
DUJMA U ŠKALJARIMA 25**

U malom selu u Krtolama nalazi se vrijedan
sakralni objekt

**CRKVA SV. IVANA KRSTITELJA
U BOGIŠIĆIMA 26**

Na padini Vrmca iznad Mula očekuje se početak
još jednog restauratorskog pothvata

OBNOVA CRKVE SV. KUZME I DAMJANA ... 28

Iz aktivnosti HGDCG-a

IZABRANO NOVO RUKOVODSTVO 30

Upoznajmo Hrvatsku (8)

HRVATSKA DANAS 34

Pomorska bratstva u Boki

BRATSTVO RADIMIR 37

U muzeju grada Perasta izložba starih
zemljovida i atlasa

**STARA KARTOGRAFIJA XVII.–XIX.
STOLJEĆA 38**

Iz povijesti grada Perasta

**MLETAČKA GROBNICA PERAŠKE
OBITELJI BUJOVIĆ 40**

Karnevalske svečanosti organizirane širom Boke

**NA LOMAČAMA JE SPALJENA SVA
ŠPORKECA 41**

Boka na platnima naših slikara: Dragutin Drago
Radimir, Dobrota

**SLIKAR PEJSAŽA, KARIKATURIST I
MAKETAR 43**

Izobrazba kadrova Hrvatskoga građanskog
društva

**SELMA KRSTOVIĆ POHAĐALA ŠKOLU
DEMOKRACIJE I ŠKOLU LJUDSKIH I
MANJINSKIH PRAVA 44**

Vi o svemu u „Hrvatskom glasniku“

PISMA ČITATELJA 45

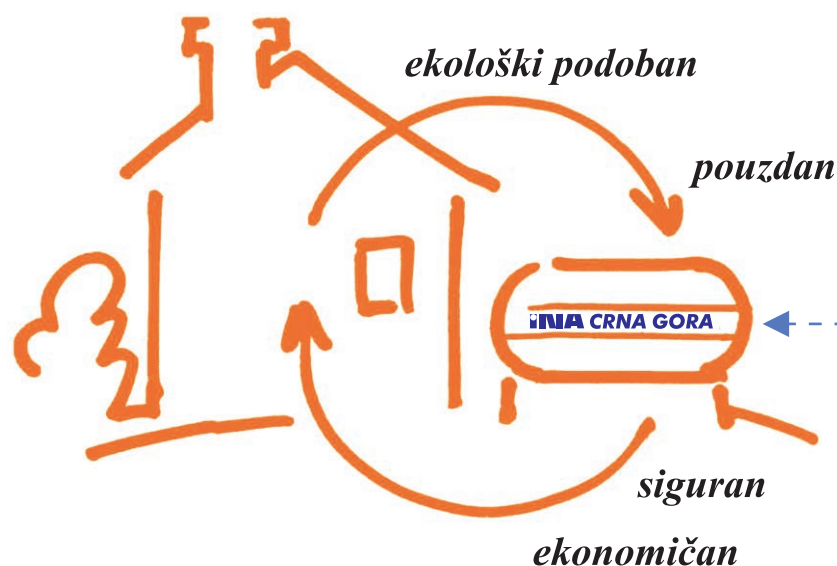

INA CRNA GORA vam nudi

propan-butan *plin*

u malim spremnicima

volumena 1,8; 2,7 i 4,85 m³ uz izuzetne pogodnosti

za dodatne obavijesti u vezi s najmom spremnika i mogućnostima primjene, obratite se u centralu INA Crna Gora, Kotor, Dobrota 3

INA CRNA GORA d.o.o. Kotor Dobrota 3
tel.: +381 82 334 974, +381 82 334 969, fax: +381 82 302 004,
e-mail: inacg-kotor@cg.yu

PROplin
PROPLIN d.o.o. ZAGREB ČLAN INA GRUPE

Split Ship Management

SSM, Boktuljin put bb, POB 305, 21000 Spil, CROATIA
tel: +385 21-558-558; fax: +385 21-558-555; e-mail: ssm@ssm.htnet.hr

